

Brüsszel, 2024.3.6.
COM(2024) 115 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE

2023. évi jelentés a versenypolitikáról

{SWD(2024) 53 final}

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	2
2. Az állami támogatási szabályok és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz felhasználása a külső gazdasági sokkhatások enyhítésére	4
2.1. Ideiglenes válság- és átállási keret	4
2.2. Befejeződött a gazdaságnak a Covid19-világjárvánnyal összefüggésben való támogatása céljából nyújtott állami támogatási intézkedésekre vonatkozó ideiglenes keret fokozatos kivezetése	5
2.3. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtása	6
3. A versenyszabályok időtállóságának biztosítása – Az átfogó politikai napirend terén elért eredmények	6
3.1. Az antitröszt- és összefonódás-ellenőrzési szabályok és iránymutatás naprakésszé tétele	6
A horizontális együttműködési megállapodásokra vonatkozó szabályok elfogadása	6
A gépjárművekre vonatkozó csoportmentességi rendelet időbeli hatályának meghosszabbítása	8
Az összefonódásokra vonatkozó egyszerűsítési csomag elfogadása	9
A mezőgazdasági fenntarthatósági megállapodásokra vonatkozó iránymutatás elfogadása	9
A vonalhajózási konzorciumokra vonatkozó csoportmentesség meghosszabbításának mellőzése	10
Az EUMSZ 102. cikkének alkalmazására vonatkozó iránymutatás előkészítésének megkezdése	10
Folytatódott az 1/2003/EK rendelet értékelése	10
A technológiaátadási megállapodásokra vonatkozó szabályok értékelése	11
3.2. Az állami támogatási szabályok és iránymutatás naprakésszé tétele	11
Az általános csoportmentességi rendelet módosítása	11
A felülvizsgált általános de minimis rendelet elfogadása	12
Az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokra vonatkozó felülvizsgált de minimis rendelet elfogadása	12
A mezőgazdasági, az erdészeti, a halászati és az akvakultúra-ágazatra vonatkozó felülvizsgált állami támogatási szabályok elfogadása	13
A közös európai érdeket szolgáló fontos projektekkel kapcsolatos bevált gyakorlatok gyűjteményének elfogadása	14
A közös európai érdeket szolgáló fontos projektek közös európai fóruma	14
Az 1370/2007/EK rendeletre vonatkozó értelmező iránymutatások elfogadása	14
Értékelések	15
4. A versenypolitika végrehajtásának hozzájárulása a Bizottság fő prioritásaihoz	15
4.1. A versenypolitika végrehajtása hozzájárul a digitális átálláshoz, valamint az erős és reziliens egységes piachoz	15

Az antitröszt szabályok érvényesítése hozzájárul a digitális átálláshoz, valamint az erős és reziliens egységes piachoz.....	15
Az összefonódás-ellenőrzés hozzájárult a digitális átálláshoz és az erős, reziliens egységes piachoz	18
Az állami támogatások ellenőrzése hozzájárult a digitális átálláshoz és az egységes piac rezilienciájához	23
4.2. A versenypolitika végrehajtása hozzájárult a zöld átálláshoz.....	25
Az antitröszt szabályok érvényesítése hozzájárult a zöld átálláshoz	25
Az összefonódás-ellenőrzés hozzájárult a zöld átálláshoz.....	26
Az állami támogatások ellenőrzése hozzájárult a zöld átálláshoz	26
4.3. A versenypolitika hozzájárult az emberközpontú gazdasághoz.....	29
Az uniós versenypolitika hozzájárulása a pénzforgalmi innovációhoz és méltányossághoz	29
<i>Az antitröszt szabályok érvényesítése a pénzügyi szolgáltatási és a biztosítási ágazatban.....</i>	<i>29</i>
<i>Összefonódás-ellenőrzés a pénzügyi szolgáltatási ágazatban</i>	<i>30</i>
Az állami támogatási szabályok érvényesítése a pénzügyi szolgáltatási ágazatban	31
Állami támogatás a biztosítások terén	32
Állami támogatás az állami kezességvállalás terén	32
5. Az új kiegészítő egységes piaci eszközök működésbe lépése	32
5.1. A digitális piacokról szóló jogszabály	32
5.2. A külföldi támogatásokról szóló rendelet	35
6. Az állami támogatási politika hatása az egységes piac integritására és az EU globális versenyképességére.....	37
6.1. Átfogó kép a válságkezelési és nem válságkezelési célú állami támogatások 2022. évi folyósításáról.....	39
6.2. Az állami támogatások nélkülözhetetlen, ugyanakkor elővigyázatos alkalmazása válság idején	47
6.3. Törekvés a digitális és zöld átállás és más uniós prioritások elérésére	51
6.4. A jól működő egységes piac megóvása a versenyképes uniós gazdaság érdekében	54
7. A versenyjogi jogérvényesítés fogyasztókra gyakorolt hatásának mérése	55
8. A Versenypolitikai Főigazgatóság munkamódszereinek korszerűsítése a jelenlegi és jövőbeli végrehajtási igényekre tekintettel.....	57
8.1. Digitális üzleti megoldások.....	57
8.2. Adatelemzés és -technológia.....	57
8.3. A visszaélés-bejelentő eszköz megerősítése	58
9. Népszerűsítés és tájékoztatás a versenypolitika és a jogérvényesítés szolgálatában	58

10. Versenypolitika európai és globális összefüggésben	59
10.1. Közös erővel az európai és a globális versenykultúra alakításáért	59
A szakpolitikai koherencia megvalósítása az Európai Versenyhatóságok Hálózatán keresztül	59
Folyamatos és építő jellegű intézményközi párbeszéd	59
10.2. Versenypolitikai együttműködés világszerte	60
Többoldalú kapcsolatok	60
Kétoldalú kapcsolatok	60

1. Bevezetés

A 2023. évi éves versenypolitikai jelentést az Európai Parlamentnek, az Európai Unió Tanácsának, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának nyújtja be az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság). A jelentés ismerteti az uniós versenypolitika és annak végrehajtása terén 2023-ban bekövetkezett legfontosabb fejleményeket.

2023 újabb nehézségekkel teli év volt az Európai Unió számára. Oroszország folytatta agressziós háborúját Ukrajna ellen, a fokozódó geopolitikai feszültségek pedig ismét emlékeztettek arra, milyen szorosan összefonódott a világ, nem utolsósorban az EU és a vele szomszédos országok közötti viszonyrendszer. A Bizottság – többek között állami támogatási intézkedések révén – gyorsan és határozottan cselekedett, hogy enyhítse az említett események uniós gazdaságra gyakorolt kedvezőtlen hatásait.

Kedvező fejlemények is történtek 2023-ban, különös tekintettel arra, hogy az uniós gazdaság ellenállónak bizonyult Oroszország Ukrajna elleni folytatódó agressziójának hatásaival szemben. Az uniós energiaárak 2023 végére a 2022-ben elért csúcstértek alá csökkentek. Az uniós versenypolitika a folyamatos válságelhárítás, a gazdasági helyreállítás, valamint a zöld és a digitális átállás megvalósítása céljából sikeresen alkalmazott számos eszköz egyike volt.

A digitális forradalom hatására kiterjedtebbé vált a vállalatok – nemcsak a technológiai óriásvállalatok, hanem minden vállalkozás – nemzetközi jelenléte. A digitalizáció minden ágazatban ösztönzőleg hat a gazdasági növekedésre. Azonban a gyorsan változó piaci fejlemények miatt új nehézségekkel kell szembenézniük a versenyjogot érvényesítő szervezeteknek. A Bizottság előtt álló egyik legnagyobb kihívás – antitröszt- és összefonódás-ellenőrzési jogérvényesítés terén egyaránt – abban rejlik, hogyan határozható meg az érintett piac a dinamikusan alakuló piaci fejlemények fényében. A Bizottság ezért 2023-ban folytatta a piac meghatározásáról szóló új közlemény kidolgozását. Az említett piaci fejlemények és nehézségek arra is sarkallták a Bizottságot, hogy az 1/2003/EK rendeletben¹ foglaltak szerint 2022-ben megkezdje az EUMSZ 101. és 102. cikkének

¹ A Tanács 1/2003/EK rendelete (2002. december 16.) a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról (HL L 1., 2003.1.4., 1. o.).

érvényesítéséhez szükséges vizsgálati és döntéshozatali jogköre értékelését. Ez a munka 2023-ban folytatódott. A Bizottság emellett új iránymutatást dolgoz ki az EUMSZ 102. cikke szerinti, erőfölénnyel való versenykorlátozó visszaélések elleni fellépésről.

A versenyhatóságok joghatóságokon átívelő szoros együttműködése minden eddiginél fontosabb. 2023 novemberében a Bizottság arra kötelezte az *Illumina* vállalatot, hogy állítsa helyre a *GRAIL*² felvásárlása előtti állapotot (mindkettő egyesült államokbeli vállalat). A Bizottság az ügy során végig szoros kapcsolatot tartott az Egyesült Államok Szövetségi Kereskedelmi Bizottságával (Federal Trade Commission), amelynek hasonló versenyjogi aggályai voltak.

Az állami támogatási politika terén a nemzetközi és politikai tendenciák is nehézségeket okoztak. A Bizottság az állami támogatásokra vonatkozó ideiglenes válságkeretre³ építve elfogadta az ideiglenes válság- és átállási keretet⁴, hogy olyan ágazatokban is lehetővé tegye támogatási intézkedések meghozatalát, amelyek döntő fontosságúak a nettó zéró üvegházhatásúgáz-kibocsátású gazdaságra való átálláshoz, a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervvel összhangban. Noha a geopolitikai fejlemények veszélyeztethetik az uniós érdekeket, az EU-nak továbbra is az állami támogatások ellenőrzésének alapvető logikájához kell tartania magát, tehát meg kell előznie, hogy az állami támogatás aláássa az egységes piacot. A versenyképesség a versenyből ered, nem a támogatásokból, és a közpénzeket nem szabad olyan beruházások finanszírozására fordítani, amelyeket a magánszektor önállóan is képes megvalósítani. Ez az oka annak, hogy az ideiglenes válság- és átállási keret kulcsfontosságú ágazatok támogatását lehetővé tevő szabályai korlátozott időbeli hatállyal rendelkeznek, és szigorú biztosítékokat írnak elő. Az ideiglenes válság- és átállási keret válságkezelési szakaszainak 2023. végi részleges kivezetése és a többi válságkezelési szakasz 2024-re tervezett kivezetése határozott jelzést ad a tagállamoknak és a vállalatoknak erre vonatkozóan. Válaszul az Európai Tanács azon felkérésére, hogy a Bizottság „tegyen jelentést a Tanácsnak a jelenlegi állami támogatási politikának az egységes piac integritására és az EU globális versenyképességére gyakorolt hatásáról”⁵, e jelentés átfogó áttekintést és elemzést nyújt az állami támogatásokról, valamint azoknak az egységes piacon belüli versenyre és az Unió versenyképességére gyakorolt hatásáról (lásd a 6. szakaszt).

2023-ban a Bizottság feltárta, mikor és hogyan kell az uniós versenypolitikát kiigazítani ahhoz, hogy az uniós piacok a vállalkozások és a fogyasztók javát szolgálva tisztességesen, versenyalapon és nyitottan működjenek. A Bizottság a továbbiakban is folytatja e tevékenységét.

² M.10939. sz. ügy – *Illumina/GRAIL*.

³ A Bizottság közleménye – Állami támogatási intézkedésekre vonatkozó ideiglenes válságkezelési keret a gazdaságnak Oroszország Ukrajna elleni agresszióját követő támogatása céljából (HL C 131I., 2022.3.24., 1. o.).

⁴ A Bizottság közleménye – Az állami támogatásokra vonatkozó, az Ukrajna elleni orosz agresszióval összefüggésben a gazdaság támogatását célzó ideiglenes válság- és átállási keret (2023/C 101/03, C/2023/1711) (HL C 101., 2023.3.17., 3. o.).

⁵ Az Európai Tanács ülése (2023. október 26. és 27.), EUCO 14/23, a 22. pont g) alpontja.

Ezenkívül a Bizottság 2023 májusától alkalmazza a digitális piacokról szóló jogszabályban⁶ foglalt új rendelkezéseket a nyitott és versengő digitális piacok megőrzése érdekében. Az Európai Bizottság a digitális piacokról szóló jogszabállyal összefüggésben általa 2023-ban végzett tevékenységekről szóló teljes jelentést e jelentéssel egyidejűleg teszi közzé a digitális piacokról szóló jogszabály 35. cikkében foglaltaknak megfelelően. 2023 októberében pedig hatályba léptek a külföldi támogatásokról szóló rendelet⁷ szerinti bejelentési kötelezettségek a külföldi támogatások által okozott piaci torzulások orvoslása érdekében.

2. Az állami támogatási szabályok és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz felhasználása a külső gazdasági sokkhatások enyhítésére

2.1. Ideiglenes válság- és átállási keret

2022 márciusában a Bizottság elfogadta az állami támogatásokra vonatkozó ideiglenes válságkeretet⁸, hogy lehetővé tegye a tagállamok számára a gazdaság támogatását Oroszország Ukrajna elleni agressziójával összefüggésben. Az eredeti ideiglenes válságkeret az Ukrajna Oroszország általi inváziója által előidézett közvetlen gazdasági válság kezelésére irányuló állami támogatást, például állami garanciák és támogatott kölcsönök formájában nyújtott likviditási támogatást, a magas energiaárak ellensúlyozására nyújtott támogatást, valamint a villamosenergia-kereslet csökkentésének támogatása céljából hozott intézkedéseket tartalmazott. Az ideiglenes válságkeret – a válság alakulására figyelemmel – kétszer, 2022 júliusában és 2022 októberében módosult.

2023 márciusában a Bizottság elfogadta az ideiglenes válság- és átállási keretet⁹. Ez a keret nemcsak válságkezelési támogatást tesz lehetővé, hanem azt is, hogy a tagállamok kulcsfontosságú ágazatokat támogassanak a nettó zero üvegházhatásúgáz-kibocsátású gazdaságra való átállás céljából, a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervvel összhangban.

Az ideiglenes válság- és átállási keret különösen: i. 2025. december 31-ig meghosszabbítja annak lehetőségét, hogy a tagállamok felgyorsítsák a megújuló energiával, az energiatárolással és az ipari termelési folyamatok dekarbonizációjával kapcsolatos programok bevezetését, ii. módosítja az ilyen intézkedések hatályát, hogy megkönnyítse a tagállamok számára ilyen programok kialakítását és hatékonyabbá tételét, valamint iii. új, 2025. december 31-ig alkalmazandó intézkedéseket vezet be nettó zero üvegházhatásúgáz-kibocsátású gazdaságra való átállás céljából a kulcsfontosságú

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/1925 rendelete (2022. szeptember 14.) a digitális ágazat vonatkozásában a versengő és tisztességes piacokról, valamint az (EU) 2019/1937 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról (digitális piacokról szóló jogszabály) (HL L 265., 2022.10.12., 1. o.).

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2560 rendelete (2022. december 14.) a belső piacot torzító külföldi támogatásokról (HL L 330., 2022.12.23., 1. o.).

⁸ A Bizottság közleménye – Állami támogatási intézkedésekre vonatkozó ideiglenes válságkezelési keret a gazdaságnak Oroszország Ukrajna elleni agresszióját követő támogatása céljából (HL C 131I., 2022.3.24., 1. o.).

⁹ A Bizottság közleménye – Az állami támogatásokra vonatkozó, az Ukrajna elleni orosz agresszióval összefüggésben a gazdaság támogatását célzó ideiglenes válság- és átállási keret (HL C 101., 2023.3.17., 3. o.).

ágazatokba irányuló beruházások további élénkítése érdekében. Az ideiglenes válság- és átállási keret révén beruházási támogatás nyújtható stratégiai berendezések, nevezetesen akkumulátorok, szolárpanelek, szélturbinák, hőszivattyúk, elektrolizátorok gyártásához, szén-dioxid-leválasztáshoz, -hasznosításhoz és -tároláshoz, valamint kulcsfontosságú összetevők előállításához és a kapcsolódó kritikus fontosságú nyersanyagok termeléséhez és visszanyeréséhez olyan programok vagy egyedi támogatások révén azon támogatási összeg erejéig, amelyet a kedvezményezett az EGT-n kívüli harmadik országban egyenértékű beruházáshoz kaphatna, vagy azon összeg erejéig, amely a vállalatnak a beruházás EGT-n belüli megvalósítására való ösztönzéséhez szükséges (az úgynevezett finanszírozási hiány), attól függően, melyik a kisebb. .

2023. novemberében a Bizottság a tagállamokkal folytatott egyeztetést követően 2024. június 30-ig meghosszabbította azoknak a szakaszoknak az időbeli hatályát, amelyek lehetővé teszik, hogy a tagállamok korlátozott összegű támogatást (2.1. szakasz) és a magas energiaárak ellensúlyozására szolgáló támogatást (2.4. szakasz) nyújtsanak, különös tekintettel arra, hogy változatlanul sérülékenyek az energiapiacok¹⁰, ahol a nagy energiaigényű ágazatok fokozottan érzékenyek.

A Bizottság 2023-ban 220 határozatot fogadott el (közülük 91 volt módosító határozat) az ideiglenes válságkeret és az ideiglenes válság- és átállási keret alapján, ezzel 27 tagállam által bejelentett 147 nemzeti intézkedést hagyott jóvá. Az ezen állami támogatási intézkedések keretében a tagállamok által a Bizottságnak bejelentett teljes költségvetés mintegy 77,94 milliárd EUR-t tett ki. Az e két eszköz révén nyújtott állami támogatásokról részletesebb tájékoztatás a 6. szakaszban található.

2.2. Befejeződött a gazdaságnak a Covid19-világjárvánnyal összefüggésben való támogatása céljából nyújtott állami támogatási intézkedésekre vonatkozó ideiglenes keret fokozatos kivezetése

A koronavírus-járvány hatásainak enyhülésével a Bizottság 2023-ban elkezdte kivezetni a gazdaságnak a Covid19-világjárvánnyal összefüggésben való támogatása céljából nyújtott állami támogatási intézkedésekre vonatkozó ideiglenes keretet (a továbbiakban: az állami támogatási intézkedésekre vonatkozó ideiglenes keret)¹¹. Korlátozott szakaszok lejárata későbbi időpontra módosult, ezzel lehetővé vált, hogy a beruházás- és fizetőképesség-támogatási intézkedések 2023. december 31-ig folytatódjanak¹². Emellett az ideiglenes keret 2023. június 30-ig rugalmas átmenetet tett lehetővé egyértelmű biztosítékok mellett, különös tekintettel a hitelviszonyt megtestesítő

¹⁰ A Bizottság közleménye – Az állami támogatásokra vonatkozó, az Ukrajna elleni orosz agresszióval összefüggésben a gazdaság támogatását célzó ideiglenes válság- és átállási keret módosítása (HL C, C/2023/1188, 2023.11.21., 1. o.).

¹¹ Lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/statement_22_2980

¹² A Bizottság közleménye – A gazdaságnak a jelenlegi COVID-19-járvánnyal összefüggésben való támogatását célzó, állami támogatási intézkedésekre vonatkozó ideiglenes keret módosítása (HL C 423., 2022.11.7., 9. o.).

instrumentumok – így a kölcsönök és a garanciák – más támogatási formákra, például közvetlen támogatásokra történő átváltására és szerkezetátalakítására¹³.

2.3. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtása

2023-ban folytatódott a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz¹⁴ – a Next Generation EU kezdeményezés központi elemének – végrehajtása¹⁵. A kohéziós politika mellett és azon felül az eszköz célja, hogy a Covid19-világjárvány társadalmi és gazdasági következményeit enyhítve előmozdítsa a tagállamok közötti kohéziót az Unió jövőbeli kihívásokra való jobb felkészítése érdekében, különösen a zöld és a digitális átállás támogatásával.

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által finanszírozott intézkedések többsége nem minősül állami támogatásnak. Az állami támogatásnak minősülő intézkedések többségét a tagállamok közvetlenül, csoportmentességi rendelet¹⁶ vagy *de minimis* rendelet¹⁷ alapján hajthatják végre.

Mindazonáltal több intézkedést előzetes engedélyezés céljából bejelentettek a Bizottság felé. E célból a Bizottság az állami támogatásra vonatkozóan naprakésszé tett iránymutató sablonokat tett közzé 2023 áprilisában¹⁸, hogy segítséget nyújtson a tagállamok számára a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveikbe foglalandó támogatási intézkedéseknek az állami támogatási szabályokkal összhangban történő tervezéséhez. A naprakésszé tett sablonok megkönnyítik a tagállamoknak olyan állami támogatási intézkedések kialakítását, amelyek még inkább előmozdítják az európai zöld megállapodás végrehajtását, egyúttal a REPowerEU tervben foglaltak szerint csökkentik az orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentését, és felgyorsítják a zöld átállást. 2023-ban a Bizottság több mint ötven állami támogatási határozatot fogadott el a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozott intézkedésekről.

3. A versenyszabályok időtállóságának biztosítása – Az átfogó politikai napirend terén elért eredmények

3.1. Az antitröszt- és összefonódás-ellenőrzési szabályok és iránymutatás naprakésszé tétele

A horizontális együttműködési megállapodásokra vonatkozó szabályok elfogadása

¹³ A Bizottság közleménye – A gazdaságnak a jelenlegi Covid19-járvánnyal összefüggésben való támogatását célzó, állami támogatási intézkedésekre vonatkozó ideiglenes keret hatodik módosítása, és az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a rövid lejáratú exporthitel-biztosításokra történő alkalmazásáról szóló, a tagállamokhoz címzett bizottsági közlemény mellékletének módosítása (2021/C 473/01, C/2021/8442) (HL C 473., 2021.11.24., 1. o.).

¹⁴ Lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/IP_22_3131

¹⁵ Lásd: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=en

¹⁶ A Bizottság 651/2014/EU rendelete (2014. június 17.) a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetőségének nyilvántartásáról (EGT-vonatkozású szöveg) (HL L 187., 2014.6.26., 1. o.); legutóbb módosította: a Bizottság (EU) 2021/1237 rendelete (HL L 270., 2021.7.29., 39. o.).

¹⁷ A Bizottság 1407/2013/EU rendelete (2013. december 18.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a csekély összegű támogatásokra való alkalmazásáról (HL L 352., 2013.12.24., 1. o.).

¹⁸ Lásd: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/rf-guiding-templates_en

A Bizottság 2023 júniusában felülvizsgált horizontális csoportmentességi rendeleteket fogadott el a kutatás-fejlesztési¹⁹ és a szakosítási megállapodásokra²⁰ vonatkozóan (együttesen: horizontális csoportmentességi rendeletek). A rendeleteket felülvizsgált horizontális iránymutatás²¹ kíséri. A felülvizsgált szabályok naprakész iránymutatást nyújtva segítik a vállalkozásokat az együttműködési megállapodásaik uniós versenyszabályokkal való összeegyeztethetőségének vizsgálatában, így tartalmazzák többek között az együttműködés azon formáit, amelyek révén előmozdítható a digitális és a zöld átállás. A horizontális csoportmentességi rendeletek mentesítenek bizonyos versenytámogató kutatási-fejlesztési és szakosítási megállapodásokat az EUMSZ 101. cikkének (1) bekezdése szerinti tilalom alól. A felülvizsgált szabályok más változások mellett az előállítási megállapodások több típusánál kiterjesztik a szakosítási csoportmentességi rendelet hatályát a többoldalú megállapodásokra, valamint nagyobb rugalmasságot biztosítanak a piaci részesedések számítása esetében.

A felülvizsgált horizontális iránymutatást azzal a céllal tették naprakésszé, hogy tükrözze a közelmúltban kialakult ítélkezési és jogérvényesítési gyakorlatot. Bővített útmutatást tartalmaz az információcseréről, többek között annak digitális formáiról, valamint a közös beszerzésről, ezen belül a jogszerű közös beszerzés és a vevői kartellek közötti különbségtételről. Új fejezet nyújt útmutatást a versenyszabályok fenntarthatósági megállapodásokra történő alkalmazásáról.

¹⁹ A Bizottság (EU) 2023/1066 rendelete (2023. június 1.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a kutatás-fejlesztési megállapodások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról (HL L 143., 2023.6.2., 9. o.).

²⁰ A Bizottság (EU) 2023/1067 rendelete (2023. június 1.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a szakosítási megállapodások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról (HL L 143., 2023.6.2., 20. o.).

²¹ A Bizottság közleménye – Iránymutatás az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikkének a horizontális együttműködési megállapodásokra való alkalmazhatóságáról (HL C 259., 2023.7.21., 1. o.).

Együttműködés a versenytársakkal – Mire terjednek ki a felülvizsgált horizontális szabályok?

Forrás: Európai Bizottság

A gépjárművekre vonatkozó csoportmentességi rendelet időbeli hatályának meghosszabbítása

Az EU-ban a gépjármű-ágazatbeli vertikális megállapodások külön rendszer hatálya alá tartoznak. Ez a gépjárművekre vonatkozó csoportmentességi rendelet²², amely 2023. május 31-én veszítette volna hatályát. 2023 áprilisában a Bizottság 2028. május 31-ig, öt évre meghosszabbította e rendelet időbeli hatályát. A Bizottság öt évre korlátozta a meghosszabbítást, hogy időben reagálni tudjon a piaci fejleményekre, amelyek például a járművek digitalizációjából, a villamosításból és az új mobilitási mintázatokból fakadnak.

A Bizottság az ágazatnak szóló kiegészítő iránymutatást²³ is naprakésszé tette. A járművek által generált adatok egyre fontosabb versenytényezővé válnak a javítási és karbantartási szolgáltatók

²² A Bizottság 461/2010/EU rendelete (2010. május 27.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a gépjármű-ágazatbeli vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról (HL L 129., 2010.5.28., 52. o.), módosította: a Bizottság (EU) 2023/822 rendelete (2023. április 17.) a 461/2010/EU rendeletnek a rendelet alkalmazási időszaka tekintetében történő módosításáról (HL L 102I., 2023.4.17., 1. o.).

²³ A Bizottság közleménye – A gépjárművek értékesítésére és javítására, valamint a gépjármű-pótalkatrészek forgalmazására vonatkozó megállapodásokban szereplő vertikális korlátozásokról szóló kiegészítő iránymutatás (HL C 138., 2010.5.28., 16. o.), módosította: a Bizottság közleménye – A bizottsági közlemény módosítása – A gépjárművek értékesítésére és javítására, valamint a gépjármű-pótalkatrészek forgalmazására vonatkozó

számára. A felülvizsgált iránymutatás segítséget nyújt a gépjárműipari vállalatok számára a vertikális megállapodásaik uniós versenyszabályokkal való összeegyeztethetőségének vizsgálatában annak biztosítása mellett, hogy az utópiaci szereplők – köztük a javítóműhelyek – továbbra is hozzáférjenek a javításhoz és karbantartáshoz szükséges, járművek által generált adatokhoz.

Az összefonódásokra vonatkozó egyszerűsítési csomag elfogadása

2023 áprilisában a Bizottság elfogadta az összefonódásokra vonatkozó egyszerűsítési csomagot. A csomag a következő elemekből áll: i. felülvizsgált végrehajtási rendelet²⁴, ii. egyszerűsített eljárásról szóló közlemény²⁵ és iii. a dokumentumok továbbításáról szóló közlemény²⁶. A csomag célja a problémamentes összefonódások (egyszerűsített ügyek) bizottsági felülvizsgálati eljárásának egyszerűsítése és hatályának kiterjesztése. Emellett csökkenti az ügyletek bejelentéséhez szükséges információk mennyiségét, és alapértelmezésként bevezeti az elektronikus bejelentéseket. A közlemény részletesebben felsorolja azokat a körülményeket, amelyek fennállása esetén a Bizottság akkor is a rendes felülvizsgálati eljárás keretében vizsgálhatja az adott ügyet, ha formailag megfelel az egyszerűsített eljárás feltételeinek. Az összefonódásokra vonatkozó egyszerűsítési szabályok 2023. szeptember 1-jén léptek hatályba.

A mezőgazdasági fenntarthatósági megállapodásokra vonatkozó iránymutatás elfogadása

Az EUMSZ 101. cikke tiltja, hogy vállalatok olyan versenykorlátozó megállapodásokat kössenek, mint amilyenek a versenytársak közötti, magasabb árakat vagy csökkentett mennyiségeket eredményező megállapodások. Az 1308/2013/EU rendelet (a továbbiakban: az egységes közös piacszervezésről szóló rendelet)²⁷ 210a. cikke azonban bizonyos mezőgazdasági ágazatbeli korlátozó megállapodásokat kizár ezen általános tilalom hatálya alól, például abban az esetben, ha az ilyen megállapodások elengedhetetlenek fenntarthatósági előírások eléréséhez. Miután 2023 első felében nyilvános konzultációt²⁸ tartott az egységes közös piacszervezésről szóló rendelet 210a. cikkére

megállapodásokban szereplő vertikális korlátozásokról szóló kiegészítő iránymutatás (2023/C 133 I/01) (HL C 133I., 2023.4.17., 1. o.).

²⁴ A Bizottság (EU) 2023/914 végrehajtási rendelete (2023. április 20.) a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról és a 802/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 119., 2023.5.5., 22. o.).

²⁵ A Bizottság közleménye a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK tanácsi rendelet szerinti egyes összefonódások egyszerűsített kezeléséről (HL C 160., 2023.5.5., 1. o.).

²⁶ A Bizottság közleménye – Közlemény a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról és a 802/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló (EU) 2023/914 bizottsági végrehajtási rendelet 3. cikkének (2) bekezdése, 13. cikkének (3) bekezdése, 20. és 22. cikke értelmében (HL C 160., 2023.5.5., 1. o.).

²⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/2117 rendelete (2021. december 2.) a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról szóló 1308/2013/EU rendelet, a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereiről szóló 1151/2012/EU rendelet, az ízesített borászati termékek meghatározásáról, megnevezéséről, kizsereléséről, jelöléséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról szóló 251/2014/EU rendelet és az Unió legkülső régiói részére egyedi mezőgazdasági intézkedések megállapításáról szóló 228/2013/EU rendelet módosításáról (HL L 435., 2021.12.6., 262. o.).

²⁸ Nyilvános konzultáció a mezőgazdasági fenntarthatósági megállapodásokra vonatkozó iránymutatás tervezetéről 2023. január 10. és 2023. április 24. között, lásd: https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2023-sustainability-agreements-agriculture_en

vonatkozó iránymutatás tervezetéről²⁹, a Bizottság 2023 decemberében elfogadta az iránymutatást. Az iránymutatás a mezőgazdasági fenntarthatósági megállapodások elfogadását hivatott megkönnyíteni annak ismertetésével, hogyan teljesíthetők az egységes közös piacszervezésről szóló rendelet 210a. cikkében meghatározott kizárási feltételek, valamint konkrét példák bemutatásával.

A vonalhajózási konzorciumokra vonatkozó csoportmentesség meghosszabbításának mellőzése

A vonalhajózási szolgáltatások nem ömlesztett rakományok meghatározott útvonalon történő, rendszeres, menetrendszerű szállítását foglalják magukban. E szolgáltatásokat rendszeresen nyújtja több, konzorciumokba szerveződött hajózási társaság. A konzorciumokra vonatkozó csoportmentességi rendelet lehetővé teszi a vonalhajózási társaságok számára, hogy bizonyos keretek között az uniós versenyjog megsértése nélkül együttműködjenek. 2009-es elfogadásakor e mentesség elsődleges célja az volt, hogy megkönnyítse a hajózási társaságok közötti együttműködést az üzemeltetési hatékonyság fokozása, a hajók kihasználtságának optimalizálása és a szolgáltatási színvonal emelése érdekében. Azonban a Bizottság értékelést követően megállapította, hogy a konzorciumokra vonatkozó csoportmentességi rendelet hatálya alá tartozó konzorciumok száma viszonylag csekély. A konzorciumokra vonatkozó csoportmentességi rendelet eredményessége és hatékonysága tehát korlátozott. A Bizottság úgy határozott, hogy nem hosszabbítja meg a csoportmentességet, és hagyja, hogy 2024. április 25-én hatályát veszítse³⁰.

Az EUMSZ 102. cikkének alkalmazására vonatkozó iránymutatás előkészítésének megkezdése

2023 márciusában a Bizottság véleményezési felhívást tett közzé az EUMSZ 102. cikkének versenykorlátozó magatartásra történő alkalmazására vonatkozó jövőbeli iránymutatásról³¹. Az iránymutatás az uniós ítélkezési gyakorlatot és a Bizottság által az EUMSZ 102. cikkének érvényesítése terén gyűjtött széles körű tapasztalatot egyaránt tükrözi majd. A Bizottság nyilvános konzultációra bocsátja az iránymutatást tervezetét, és körültekintően megvizsgálja az érdekelt felek beadványait.

Folytatódott az 1/2003/EK rendelet értékelése

Az 1/2003/EK rendelet³² és végrehajtási jogi aktusa, a 773/2004/EK rendelet³³ olyan eljárási keretet hoz létre, amelynek célja az EUMSZ 101. és 102. cikkének hatékony és egységes alkalmazása az

²⁹ Lásd: https://competition-policy.ec.europa.eu/about/reaching-out/sustainability-guidelines-agri-food-supply-chain_en

³⁰ A Bizottság közleménye – a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének a vonalhajózási társaságok (konzorciumok) között létrejött megállapodások, döntések és összehangolt magatartások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 2009. szeptember 28-i 906/2009/EK bizottsági rendelet hatályvesztése, 2023.10.10., C(2023) 6700 final.

³¹ Véleményezési felhívás az erőfölényben lévő vállalkozások kizorító visszaélései elleni fellépésre vonatkozó iránymutatásról 2023. március 27. és 2023. április 24. között, lásd: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13796-Unios-versenyjog-iranymutatas-az-erofolenyben-levo-vallalkozasok-kizorito-visszaelesei-elleni-fellepesrol_hu

³² A Tanács 1/2003/EK rendelete (2002. december 16.) a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról (HL L 1., 2003.1.4., 1. o.).

Unióban. Az idők során a versenyszabályok érvényesítése terén új kihívások adódnak, például a gazdaság digitalizációjával és az antitrösztvizsgálatok összetettebbé válásával összefüggésben. A 2022-ben folytatott nyilvános konzultációt³⁴ követően a Bizottság 2023-ban folytatta az értékelést. E célból 2023 októberében munkaértekezletet tartott különféle érdekelt felek részvételével. Emellett értékelési háttér tanulmány készítésére is megbízást adott. Az értékelés során a Bizottság kapcsolatot tart a nemzeti versenyhatóságokkal.

A technológiaátadási megállapodásokra vonatkozó szabályok értékelése

2022 novemberében a Bizottság megkezdte a technológiaátadási megállapodásokra vonatkozó csoportmentességi rendelet³⁵ és az azt kísérő iránymutatás³⁶ értékelését. Ez a munka 2023-ban egész éven át folytatódott. Az értékelés alapján a Bizottság határozhat technológiaátadási megállapodásokra vonatkozó csoportmentességi rendelet hatályvesztéséről, meghosszabbításáról, illetve felülvizsgálatáról.

3.2. Az állami támogatási szabályok és iránymutatás naprakészé tétele

Az általános csoportmentességi rendelet módosítása

2023 júniusában a Bizottság elfogadta az általános csoportmentességi rendelet célzott módosítását, hogy tovább egyszerűsítse és felgyorsítsa az EU zöld és digitális átállásának támogatását az egységes piac működésének biztosítása mellett³⁷. A felülvizsgált általános csoportmentességi rendelet nagyobb mozgásteret biztosít a tagállamoknak állami támogatási intézkedések kialakításához és végrehajtásához a klímasemlegességre és a nettó zéró kibocsátású ipari termelésre való átállás szempontjából döntő fontosságú ágazatokban. Ezenkívül a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervvel összhangban³⁸ a tiszta technológiai termeléssel kapcsolatos beruházást és finanszírozást is élénkíti majd az EU-ban.

³³ A Bizottság 773/2004/EK rendelete (2004. április 7.) a Bizottság által az EK-Szerződés 81. és 82. cikke alapján folytatott eljárásokról (EGT-vonatkozású szöveg) (HL L 123., 2004.4.27., 18. o.).

³⁴ Nyilvános konzultáció az uniós antitröszteljárások szabályairól – értékelés, 2022. június 30. és 2022. október 6. között, lásd: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13431-Unios-antitroszt-eljarasi-szabalyok-ertekeles_hu

³⁵ A Bizottság 316/2014/EU rendelete (2014. március 21.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a technológiaátadási megállapodások csoportjaira történő alkalmazásáról (HL L 93., 2014.3.28., 17. o.).

³⁶ A Bizottság közleménye – Iránymutatás az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikkének a technológiaátadási megállapodásokra történő alkalmazásáról (HL C 89., 2014.3.28., 3. o.).

³⁷ A Bizottság (EU) 2023/1315 rendelete (2023. június 23.) a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról szóló 651/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában a halászati és akvakultúra-termékek előállításával, feldolgozásával és forgalmazásával foglalkozó vállalkozások számára nyújtott támogatások bizonyos fajtáinak a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról szóló (EU) 2022/2473 rendelet módosításáról (EGT-vonatkozású szöveg) (C/2023/4278) (HL L 167., 2023.6.30., 1. o.).

³⁸ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora, COM(2023) 62 final.

A felülvizsgált általános csoportmentességi rendelet növeli és észszerűsíti a környezetvédelmi és energetikai állami támogatások nyújtásának lehetőségeit. Ezenfelül megkönnyíti a közös európai érdeket szolgáló fontos projektek támogatását a kutatás-fejlesztés területein, és bővíti a munkavállalók képzésével és átképzésével kapcsolatos lehetőségek körét. Emellett megkönnyíti a szabályozott villamosenergia-, gáz- vagy hőárak formájában történő támogatásnyújtást azáltal, hogy e kategóriára is kiterjeszti az általános csoportmentességi rendelet hatályát. A felülvizsgált általános csoportmentességi rendelet a környezetvédelmi támogatásra, valamint a kutatási-fejlesztési és innovációs célú támogatásokra vonatkozó bejelentési küszöbértéket is megemeli. Továbbá pontosítja és észszerűsíti a kis- és középvállalkozások (kkv-k) részére nyújtott kockázatfinanszírozási támogatás lehetőségeit. A vezetékes és mobil széles sávú hálózatokra vonatkozó rendelkezéseket is pontosítja és kiterjeszti olyan meghatározó területeken, mint az aktív mobil berendezések finanszírozásának lehetősége és a felhordó hálózatokra vonatkozó új rendelkezések. Az általános csoportmentességi rendelet időbeli hatályát 2026 végéig meghosszabbították, rendelkezéseit pedig összehangolták a regionális támogatásokról szóló felülvizsgált iránymutatással, az éghajlatvédelmi, környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokra vonatkozó iránymutatással, a kockázatfinanszírozási iránymutatással, a kutatási-fejlesztési és innovációs kerettel és a széles sávú hálózatokra vonatkozó iránymutatással.

A felülvizsgált általános de minimis rendelet elfogadása

2023 decemberében a Bizottság elfogadta az új általános *de minimis* rendeletet³⁹, az előző *de minimis* rendelet pedig 2023. december 31-én veszítette hatályát. A rendelet mentesíti a kis összegű támogatásokat az állami támogatások uniós ellenőrzésének hatálya alól, mivel úgy tekinthető, hogy e támogatások nem gyakorolnak hatást a tagállamok közötti kereskedelemre, és nem torzítják a versenyt, illetve nem fenyegetnek annak torzításával. A kis összegű támogatások állami támogatások ellenőrzése alóli mentességével jelentősen csökken a vállalatok – különösen a kkv-k – és a tagállamok adminisztratív terhe. A főbb változások közé tartozik, hogy az inflációhoz igazodva 300 000 EUR-ra nőtt három év alatt adható összeg felső határa, és a nagyobb átláthatóság érdekében létrejön a csekély összegű támogatások kötelező nyilvántartása nemzeti vagy uniós szinten. Míg az előző rendelet alapján a vállalkozásoknak kellett nyomon követniük a kapott csekély összegű támogatásokat, addig az új *de minimis* rendelet az összes tagállamot kötelezi arra, hogy 2026-tól kezdődően nemzeti vagy uniós szintű központi nyilvántartásban teljes körű tájékoztatást nyújtsanak a csekély összegű támogatásokról, és ellenőrizzék, hogy bármely új támogatás odaítélése nem lépi-e túl a vonatkozó felső határt.

Az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokra vonatkozó felülvizsgált de minimis rendelet elfogadása

2023 decemberében a Bizottság elfogadta az (EU) 2023/2832 rendeletet az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének az általános gazdasági érdekű szolgáltatást

³⁹ A Bizottság (EU) 2023/2831 rendelete (2023. december 13.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a csekély összegű támogatásokra való alkalmazásáról (HL L, 2023/2831, 2023.12.15., 1. o.).

nyújtó vállalkozások számára nyújtott csekély összegű támogatásokra való alkalmazásáról⁴⁰. E rendelet 2024. január 1-jén lépett hatályba, és felváltotta a 360/2012/EU rendeletet⁴¹, amely 2023. december 31-én veszítette hatályát. A Bizottság úgy határozott, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatást nyújtó vállalkozások esetében bármely hároméves időszakra vonatkozóan vállalkozásonként 750 000 EUR-ra emeli az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokhoz nyújtott csekély összegű támogatás felső határát.

A mezőgazdasági, az erdészeti, a halászati és az akvakultúra-ágazatra vonatkozó felülvizsgált állami támogatási szabályok elfogadása

2023 januárjában hatályba lépett a felülvizsgált mezőgazdasági csoportmentességi rendelet és halászati csoportmentességi rendelet, továbbá a mezőgazdasági és erdészeti ágazatban, valamint a vidéki térségekben nyújtott állami támogatásokra vonatkozó iránymutatás (a továbbiakban: mezőgazdasági iránymutatás)⁴². A halászati és akvakultúra-ágazatban nyújtott állami támogatásokra vonatkozó, a Bizottság által 2022 decemberében jóváhagyott iránymutatás (halászati iránymutatás) 2023 áprilisától alkalmazandó⁴³.

A mezőgazdasági csoportmentességi rendelet és a halászati csoportmentességi rendelet kibővíti a csoportmentességben részesített intézkedések körét. Az előző keretben bejelentési kötelezettség hatálya alá tartozó eseteknek akár fele is csoportmentességet élvez az új szabályok alapján. Az új mezőgazdasági iránymutatás és halászati iránymutatás a Bizottság ügyek során szerzett tapasztalatát és a jelenlegi uniós stratégiai prioritásokat egyaránt tükrözi, különös tekintettel a közös agrárpolitikára, a közös halászati politikára, az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra és az európai zöld megállapodásra, „a termelőtől a fogyasztóig” stratégiára, valamint a biodiverzitási stratégiára. A felülvizsgált halászati iránymutatás segítséget nyújt a tagállamoknak az EU ambiciózus zöld céljainak eléréséhez az energiahatékonyság javítása és az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése révén.

2023 októberében a Bizottság elfogadta a halászati és akvakultúra-ágazatra vonatkozó *de minimis* rendelet⁴⁴ módosítását. A felülvizsgált rendelet a három év alatt vállalatonként adható csekély

⁴⁰ A Bizottság (EU) 2023/2832 rendelete (2023. december 13.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének az általános gazdasági érdekű szolgáltatást nyújtó vállalkozások számára nyújtott csekély összegű támogatásokra való alkalmazásáról (HL L, 2023/2832, 2023.12.15., 1. o.).

⁴¹ A Bizottság 360/2012/EU rendelete (2012. április 25.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének az általános gazdasági érdekű szolgáltatást nyújtó vállalkozások számára nyújtott csekély összegű támogatásokra való alkalmazásáról (EGT-vonatkozású szöveg) (HL L 114., 2012.4.26., 8. o.).

⁴² A Bizottság közleménye – Iránymutatások a mezőgazdasági és erdészeti ágazatban, valamint a vidéki térségekben nyújtott állami támogatásokról (2022/C 485/01) (HL C 485., 2022.12.21., 1. o.).

⁴³ A Bizottság közleménye – Iránymutatás a halászati és akvakultúra-ágazat számára nyújtott állami támogatásokhoz (HL C 107., 2023.3.23., 1. o.).

⁴⁴ A Bizottság (EU) 2023/2391 rendelete (2023. október 4.) a 717/2014/EU rendeletnek, az 1407/2013/EU rendeletnek, az 1408/2013/EU és a 360/2012/EU rendeletnek a halászati és akvakultúra-termékek feldolgozásához és forgalmazásához nyújtott csekély összegű támogatás tekintetében, valamint a 717/2014/EU rendeletnek az egy és ugyanazon vállalkozásnak nyújtható csekély összegű támogatás teljes összege, az alkalmazási időszaka és egyéb kérdések tekintetében történő módosításáról (HL L 2391., 2023.10.5., 1. o.).

összegű támogatás felső határát 30 000 EUR-ról 40 000 EUR-ra emelte. Ezenfelül a halászati és akvakultúra-termékek feldolgozása és forgalmazása a halászati *de minimis* rendelet hatálya alól az általános *de minimis* rendelet hatálya alá került.

A közös európai érdeket szolgáló fontos projektekkel kapcsolatos bevált gyakorlatok gyűjteményének elfogadása

A közös európai érdeket szolgáló fontos projektekről szóló közlemény⁴⁵ meghatározza azokat a jogosultsági feltételeket és összeegyeztethetőségi kritériumokat, amelyeket a Bizottság a közös európai érdeket szolgáló fontos projektekhez nyújtott állami támogatások értékelése során figyelembe vesz. Miután több, közös európai érdeket szolgáló fontos projekthez nyújtott állami támogatást értékelt, majd jóváhagyta, a Bizottság és a tagállamok tapasztalatot szereztek a közös európai érdeket szolgáló fontos projektekhez nyújtott állami támogatások értékelése terén. E tapasztalat alapján a Bizottság 2023 májusában összeállította a közös európai érdeket szolgáló fontos projektek kialakítását célzó bevált gyakorlatok gyűjteményét⁴⁶, ezzel egyszerűsítette az értékelést. A gyűjtemény nem fejez ki alkalmazandó jogi álláspontot, és nem minősül jogilag kötelező erejű megközelítésnek a közös európai érdeket szolgáló fontos projektek közvetlen résztvevői számára. További jogokat, illetve új kötelezettségeket sem keletkeztet.

A közös európai érdeket szolgáló fontos projektek közös európai fóruma

2023 őszén a Bizottság elindította a közös európai érdeket szolgáló fontos projektek közös európai fórumát (JEF-IPCEI)⁴⁷, amely az első alkalommal 2023. október 20-án ülésezett. A fórum – a Bizottság és a tagállamok közötti partnerség – a közös európai érdeket szolgáló fontos projektek teljes életciklusával foglalkozik, és célja a közös európai érdeket szolgáló fontos projektek kialakításának, (hatályos állami támogatási szabályok szerinti) értékelésének és végrehajtásának eredményesebbé tétele, valamint stratégiai jelentőségű uniós érdekeltségi területeinek feltárása esetleges jövőbeli, közös európai érdeket szolgáló fontos projektekhez. A JEF-IPCEI e célok elérése érdekében jobban összehangolja az esetleges új, közös európai érdeket szolgáló fontos projekteket az uniós iparstratégia szakpolitikai céljaival. A JEF-IPCEI évente több alkalommal ülésezik majd.

Az 1370/2007/EK rendeletre vonatkozó értelmező iránymutatások elfogadása

A Bizottság 2023-ban elfogadta a vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásról szóló 1370/2007/EK rendeletre vonatkozó értelmező iránymutatások⁴⁸ felülvizsgált változatát. Az

⁴⁵ A Bizottság közleménye – A közös európai érdeket szolgáló fontos projektek végrehajtását előmozdítani hivatott állami támogatások belső piaccal való összeegyeztethetőségének elemzési kritériumai (2021/C 528/02) (HL C 528., 2021.12.30., 10. o.).

⁴⁶ DG COMP Code of good practices for a transparent, inclusive, faster design and assessment of IPCEIs (Versenypolitikai Főigazgatóság: a közös európai érdeket szolgáló fontos projektek átlátható, inkluzív és gyorsabb összeállítását és értékelését célzó bevált gyakorlatok gyűjteménye), 2023. május 17., lásd: https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2023-05/IPCEIs_DG_COMP_code_of_good_practices.pdf

⁴⁷ [A közös európai érdeket szolgáló fontos projektek közös európai fóruma – Európai Bizottság \(europa.eu\).](https://european-council.europa.eu/media/e3000000/1/attachmentData/binary/1627222)

⁴⁸ A Bizottság közleménye a vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásról szóló 1370/2007/EK rendeletre vonatkozó értelmező iránymutatásokról (2023/C 222/01, C/2023/3978) (HL C 222., 2023.6.26., 1. o.).

iránymutatások célja, hogy további útmutatást nyújtsanak a tagállamoknak és az érdekelt feleknek az említett rendelet több rendelkezésének alkalmazásáról, tekintettel a negyedik vasúti csomaggal bevezetett változásokra és az uniós bíróságok vonatkozó ítélezési gyakorlatára.

Értékelések

A Versenypolitikai Főigazgatóság a minőségi jogalkotásra vonatkozó iránymutatással összhangban folytatta a nehéz helyzetben lévő bankoknak nyújtott állami támogatásra⁴⁹ és az állami kezességvállalás formájában nyújtott támogatásra vonatkozó szabályok⁵⁰ értékelését.

4. A versenypolitika végrehajtásának hozzájárulása a Bizottság fő prioritásaihoz

A piaci fegyelem uniós versenyszabályok eredményes érvényesítésével történő fenntartása alapvető fontosságú az uniós gazdaság zöld és digitális átállásához, valamint emberközpontú gazdaság kialakításához. Ezenkívül a versenyszabályok érvényesítésével előmozdítható az egységes piac még fennálló akadályainak felszámolása, és megszüntethetők a piaci korlátozások. Az egységes piac jellegénél fogva elősegíti az uniós gazdaság ellenálló képességének erősítését azáltal, hogy fokozottan ösztönzi az ellátási láncokon belüli beruházást, innovációt és diverzifikációt, valamint új üzleti lehetőségek feltárását.

4.1. A versenypolitika végrehajtása hozzájárul a digitális átálláshoz, valamint az erős és reziliens egységes piachoz

A versenypolitikának a piacok fogyasztó-, vállalkozás- és társadalomközpontúbbá tétele révén döntő része van az EU azon törekvésében, hogy globális digitális vezető szerepre tegyen szert. A digitális átállás mélyen áthatja a gazdaság és a társadalom minden területét. A versenypolitika a változás ösztönzésével és az innováció előmozdításával segít az EU-nak abban, hogy maradéktalanul kiaknázza a digitális korban rejlő lehetőségeket. Az antitröszt szabályok érvényesítése hozzájárult a digitális átálláshoz és az erős, reziliens egységes piachoz.

Az antitröszt szabályok érvényesítése hozzájárul a digitális átálláshoz, valamint az erős és reziliens egységes piachoz

Minden számítógép egyik alapvető alkotóeleme a központi feldolgozó egység (CPU), ezért a teljes digitális ágazat szempontjából fontos, hogy a CPU-k piacán fennmaradjon a verseny. 2009-ben a

⁴⁹ A Bizottság közleménye az állami támogatási szabályoknak a pénzügyi válsággal összefüggésben hozott bankmentő intézkedésekre való, 2013. augusztus 1. utáni alkalmazásáról (a továbbiakban: a bankokról szóló 2013. évi közlemény) (HL C 216., 2013.7.30., 1. o.) és a kapcsolódó közlemények: a feltőkésítésről szóló 2009. évi közlemény (2009/C10/03), az értékvesztett eszközökről szóló 2009. évi közlemény (2009/C72/01), a 2009. évi szerkezetátalakítási közlemény (2009/C195/04), a 2010. évi meghosszabbítási közlemény (2010/C329/07), a 2011. évi meghosszabbítási közlemény (2011/C356/02).

⁵⁰ A Bizottság közleménye az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról (HL C 155., 2008.6.20., 10. o.).

Bizottság 1,06 milliárd EUR összegű pénzbírságot szabott ki az *Intel* vállalatra az EUMSZ 102. cikkének megsértéséért. Megállapítást nyert, hogy az Intel két módon tanúsított jogellenes magatartást⁵¹. Az Intel árengedményeket adott gyártóknak azzal a feltétellel, hogy az összes – vagy szinte minden – x86 architektúrájú CPU-jukat az Inteltől vásárolják (a továbbiakban: feltételhez kötött árengedmények). Az Intel emellett közvetlenül fizetett számítógépgyártóknak azért, hogy bizonyos, a versenytársak x86 architektúrájú CPU-it tartalmazó termékeik bevezetését leállítsák vagy késleltessék (a továbbiakban: kizárólag a verseny korlátozását célzó intézkedések). 2022-ben a Törvényszék a feltételhez kötött árengedmények tekintetében részlegesen megsemmisítette a Bizottság 2009-ben hozott eredeti határozatát. Ezt követően a Bizottság 2023 szeptemberében új határozatot fogadott el, amellyel 376,36 millió EUR összegű pénzbírságot szabott ki az Intelre.

A digitális zenei előfizetési szolgáltatásokat széles körben veszik igénybe a fogyasztók az EU-ban, így fontos, hogy megfelelően működjön a verseny ebben az ágazatban. E célból a Bizottság 2023 februárjában kifogásközlést⁵² adott ki az *Apple* részére, amelyben tájékoztatta a vállalatot azon előzetes álláspontjáról, miszerint az Apple visszaélt erőfölényével, amikor korlátozta az alkalmazásfejlesztőket abban, hogy tájékoztassák az iPhone- és iPad-használókat alternatív zenei előfizetési szolgáltatásokról. A Bizottság arra az előzetes álláspontra helyezkedett, hogy az Apple által előírt átírányításellenes kötelezettségek az EUMSZ 102. cikkébe ütköző, tisztességtelen kereskedelmi feltételeknek minősülnek.

2023 júniusában kiadott kifogásközlésében a Bizottság tájékoztatta a *Google*-t azon előzetes álláspontjáról, miszerint a Google megsértette az EUMSZ 102. cikkét azzal, hogy torzítja a versenyt hirdetéstechológiai ágazatban⁵³. A Google a hirdetéstechológiai ellátási lánc minden szintjén jelen van. Ha a hirdetéstechológiai szolgáltatások terén beszűkül a verseny, annak messzemenő hatásai lehetnek a digitális ágazatban, mivel nemcsak a Google közvetlen versenytársait érnék kedvezőtlen hatások, hanem a hirdetés-közzétevőket és magukat a hirdetők is. A Bizottság aggályosnak tartja, hogy a Google előnyben részesítette saját online hirdetésmegjelenítési szolgáltatásait a versenytársak, a hirdetők és az online hirdetés-közzétevők hátrányára. A Bizottság előzetes megállapítás szerint a Google visszaélt erőfölényével, amikor saját hirdetési piactert az AdX-et részesítette előnyben hirdetésszervere, a DFP által lebonyolított hirdetéskiválasztási aukciókban, valamint abban is előnyben részesítette az AdX-et, ahogy hirdetésvásárlási eszközei, a Google Ads és a DV360 ajánlatokat tesznek a hirdetési piactereken.

Kartell létrehozása a versenyjog megsértésének egyik legsúlyosabb módja. A kartellek súlyos károkat okoznak a gazdaságban anélkül, hogy bármilyen módon növelnék a hatékonyságot. A horizontális kartellek magasabb árak felszámításával és a termelés korlátozásával ártanak a gazdasági hatékonyságnak és jólétnek. Eltántorítják a vállalkozásokat attól, hogy új termékeket és

⁵¹ AT. 37990. sz. ügy – Intel.

⁵² AT.40437. sz. ügy – Apple – Az App Store gyakorlatai (internetes zenehallgatás).

⁵³ AT.40670 sz. ügy – Google – Hirdetéstechológiai és adatokkal kapcsolatos gyakorlatok.

technológiákat fejlesszenek, ezáltal visszafogják az innovációt, és szűkítik a fogyasztók választási lehetőségeinek körét.

2023 szeptemberében a Bizottság első alkalommal szankcionált a védelmi ágazatban működő kartellt, és 1,2 millió EUR összegű pénzbírságot szabott ki a *Diehl* vállalatra, amiért versenytársával, a *RUAG*⁵⁴ vállalattal együtt katonai kéziggránátok értékesítésére irányuló kartellben vett részt. A *RUAG* mentesült a bírság alól, mivel az uniós engedékenységi program keretében feltárta a Bizottság előtt a kartell létezését. A Bizottság megállapította, hogy a vállalatok közel 14 éven át felosztották egymás között a nemzeti piacokat az EGT-ben. Mindkét vállalat elismerte a kartellben való részvételét, és beleegyezett az ügy rendezésébe.

2023 októberében a Bizottság egy, a gyógyszeripari ágazatban működő kartell ellen is határozatot hozott. Egyezségi eljárás keretében összesen 13,4 millió EUR összegű pénzbírságot szabott ki az *Alkaloids of Australia*, az *Alkaloids Corporation*, a *Boehringer*, a *Linnea* és a *Transo-Pharm* vállalatra, amiért régóta fennálló kartellben vettek részt a hasi görcsoldó gyógyszerek előállításához szükséges n-butil-bromid-szkopolamin/-hioszcin (SNBB) nevű gyógyszerhatóanyaggal kapcsolatosan⁵⁵. A *C2 PHARMA* mentesült a bírság alól, mivel az uniós engedékenységi program keretében feltárta a Bizottság előtt a kartell létezését. A hat vállalat egyeztetett, és megállapodott abban, hogy rögzíti az SNBB ügyfeleknek (forgalmazóknak és generikusgyógyszer-gyártóknak) felszámított minimális értékesítési árát, és kvótákat állapít meg. Ezenkívül a vállalatok érzékeny kereskedelmi információkat cseréltek.

2023 novemberében a Bizottság 26,6 millió EUR összegű pénzbírságot szabott ki a *Rabobankra*, amiért bizonyos, euróban denominált kötvények kereskedelmére irányuló kartellben vett részt a *Deutsche Bankkal*⁵⁶. Az utóbbi bank mentesült a bírság alól, mivel az uniós engedékenységi program keretében feltárta a Bizottság előtt a kartell létezését. A Bizottság vizsgálata feltárta, hogy a két bank 2006 és 2016 között egyes kereskedőin keresztül üzleti szempontból érzékeny információkat cserélt, és összehangolta kereskedési és árképzési stratégiáját.

2023 novemberében⁵⁷ a Bizottság tájékoztatott hat vállalatot és egy szakmai szövetséget előzetes álláspontjáról, miszerint megsértették az antitröszt szabályokat azzal, hogy az EGT-beli autógyártóknak értékesített gépjárműindító akkumulátorok árának emelése céljából összejátszottak.

Végezetül az élelmiszerkereskedelmi ágazatban a Bizottság 2023-ban folytatta a csokoládé, a kekszek és a kávétermékek tagállamok közötti kereskedelmének *Mondelez* általi esetleges korlátozásával kapcsolatos vizsgálatát⁵⁸. A Bizottság emellett az energiaital-piacokon felmerült

⁵⁴ AT.40760. sz. ügy – Kéziggránátok.

⁵⁵ AT. 40636. sz. ügy – SNBB.

⁵⁶ AT. 40512. sz. ügy – Euróban denominált kötvények.

⁵⁷ AT. 40545. sz. ügy – Gépjárműindító akkumulátorok.

⁵⁸ Lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_281

állítólagos piaclezáró gyakorlatok ügyében is vizsgálatot indított, és bejelentés nélküli szemlét végzett a Red Bullnál⁵⁹.

2023-ban a Bizottság különféle ágazatokban, például az illatanyagok⁶⁰, az energiatalok⁶¹, a divat⁶², az orvostechnikai eszközök⁶³, az építőipari vegyi anyagok⁶⁴ és az online étel-házhozszállítás⁶⁵ ágazatában végzett bejelentés nélküli szemléket.

A Törvényszék ítélete a videójátékokkal kapcsolatos ügyben⁶⁶

2023 szeptemberében a Törvényszék helybenhagyta a Bizottság által a *videójátékokkal* kapcsolatos ügyben a *Valve* ellen hozott, jogsértést megállapító határozatot. E határozatában a Bizottság megállapította, hogy a Valve és számítógépes videójátékok öt kiadója versenyellenes megállapodást kötött, illetve összehangolt magatartásról állapodott meg, hogy területi alapú tartalomkorlátozással akadályozza a számítógépes videójátékok párhuzamos importját. A Törvényszék megerősítette, hogy a megállapodások, illetve az összehangolt magatartás cél szerint versenyellenes, mivel arra irányult, hogy akadályozza a párhuzamos importot, a jogi és gazdasági körülményekre tekintettel pedig ez nem volt megkérdőjelezhető. Ezenkívül a Törvényszék megerősítette, hogy az EUMSZ 101. cikkének (1) bekezdése az összes olyan megállapodásra és összehangolt magatartásra vonatkozik, amely torzítja a versenyt, függetlenül attól, hogy a felek mely piacon működnek.

A Törvényszék az uniós versenyjog és a szerzői jogok közötti kapcsolatot is egyértelművé tette. A Törvényszék megerősítette, hogy licencek adása (ideértve a kizárólagos licenceket is) önmagában véve nem ellentétes az EUMSZ 101. cikkével. Azonban a licencek további területi korlátozása, amely ellehetetleníti a védelem alatt álló teljesítményhez a licenc területi hatályán kívülről történő hozzáférést, versenyellenes célú lehet, és az EUMSZ 101. cikkébe ütközhet.

Az összefonódás-ellenőrzés hozzájárult a digitális átálláshoz és az erős, reziliens egységes piachoz

Az összefonódás-ellenőrzés alátámasztja a Bizottság fő prioritásait a digitális innováció és transzformáció terén, elkerülve a túlzott piaci erő kialakulását, a piac lezárását, valamint az új piaci szereplők kizárását. 2023-ban a Bizottság folytatta összefonódás-ellenőrzési szabályainak érvényesítését, hogy megvédje a fogyasztókat egyrészt az áremelésekkel, másrészt pedig más fontos versenytenyezők – például a minőség, a választék és az innováció – romlásával szemben.

2023-ban a Bizottság összefonódás-ellenőrzési tevékenysége továbbra is igen magas szinten zajlott. Különböző ágazatokban 333 összefonódás-ellenőrzési határozatot fogadott el (2022-ben ez a szám 368 volt), amelyek közül 271-et egyszerűsített eljárást követően hagyott jóvá. Tizenegy tervezett felvásárlásba avatkozott be; ezek közül kilenc ügyletet feltételekhez kötötten hagyott jóvá, egyet

⁵⁹ Lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1802

⁶⁰ Lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_1532

⁶¹ Lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_1802

⁶² Lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_2352

⁶³ Lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_4517

⁶⁴ Lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_5061

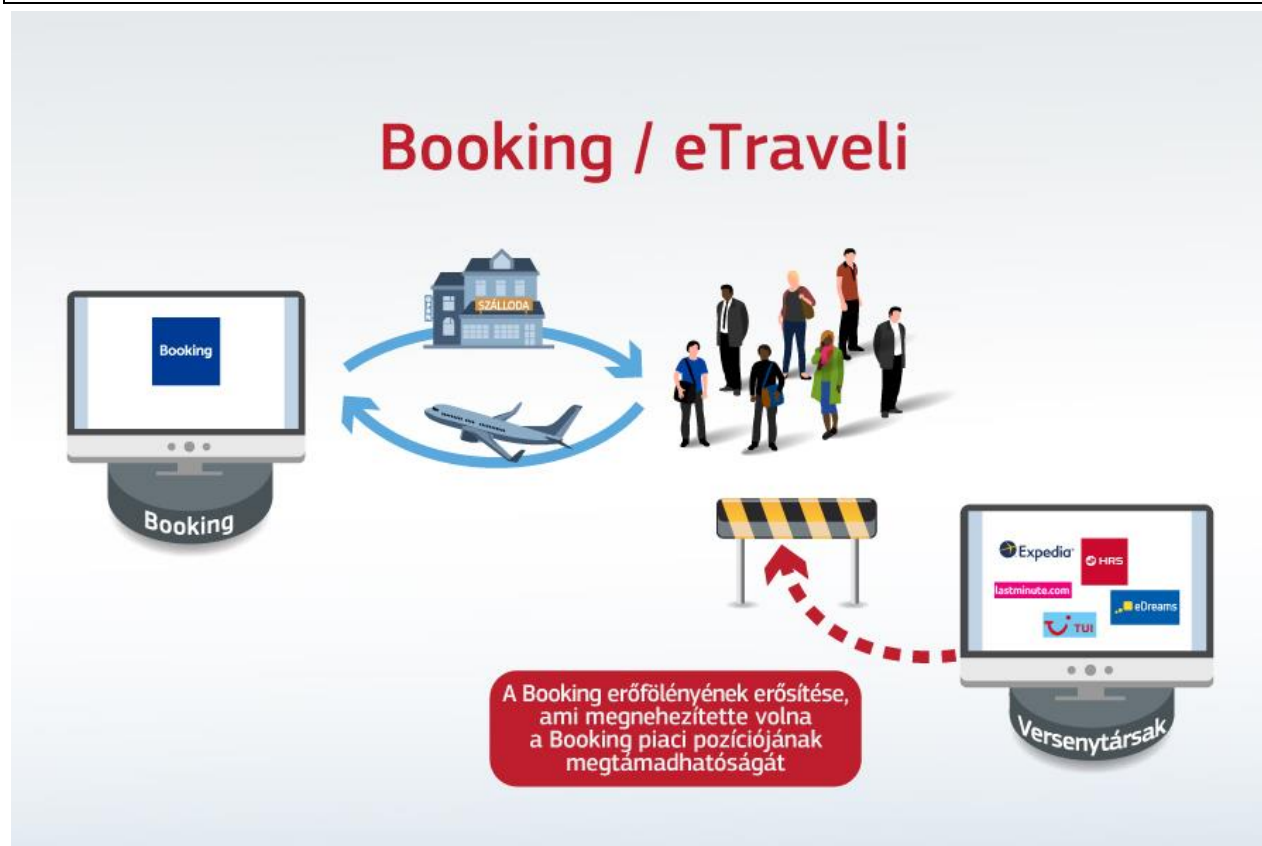
⁶⁵ Lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_5944

⁶⁶ A Törvényszék 2023. szeptember 27-i ítélete, Valve kontra Európai Bizottság, T-172/21, ECLI:EU:T:2023:587.

pedig nem engedélyezett. Egy bejelentett ügyletet a felek félbeszakítottak és visszavontak a II. szakaszban.

A Bizottság nem engedélyezte az eTraveli Booking általi felvásárlását

2023 szeptemberében a Bizottság úgy határozott, hogy nem engedélyezi az *eTraveli Booking*⁶⁷ általi felvásárlását. A Bizottság megállapította, hogy az ügylet növelte volna a Booking erőfölényét az online szálláshelyfoglalási utazásközvetítők piacán, ami a szállodák és esetlegesen a fogyasztók számára is költségnövekedéshez vezetett volna. A Bizottság elvégezte a Booking által felajánlott kötelezettségvállalások kimerítő elemzését, és megállapította, hogy a javasolt korrekciós intézkedések nem kellően átfogók és hatékonyak, és nem oszlatják el maradéktalanul a megjelölt versenyjogi aggályokat.

Forrás: Európai Bizottság

A Bizottság pénzbírságot szabott ki az Illumina és a GRAIL vállalatra az összefonódásuk előzetes jóváhagyás nélküli végrehajtása miatt

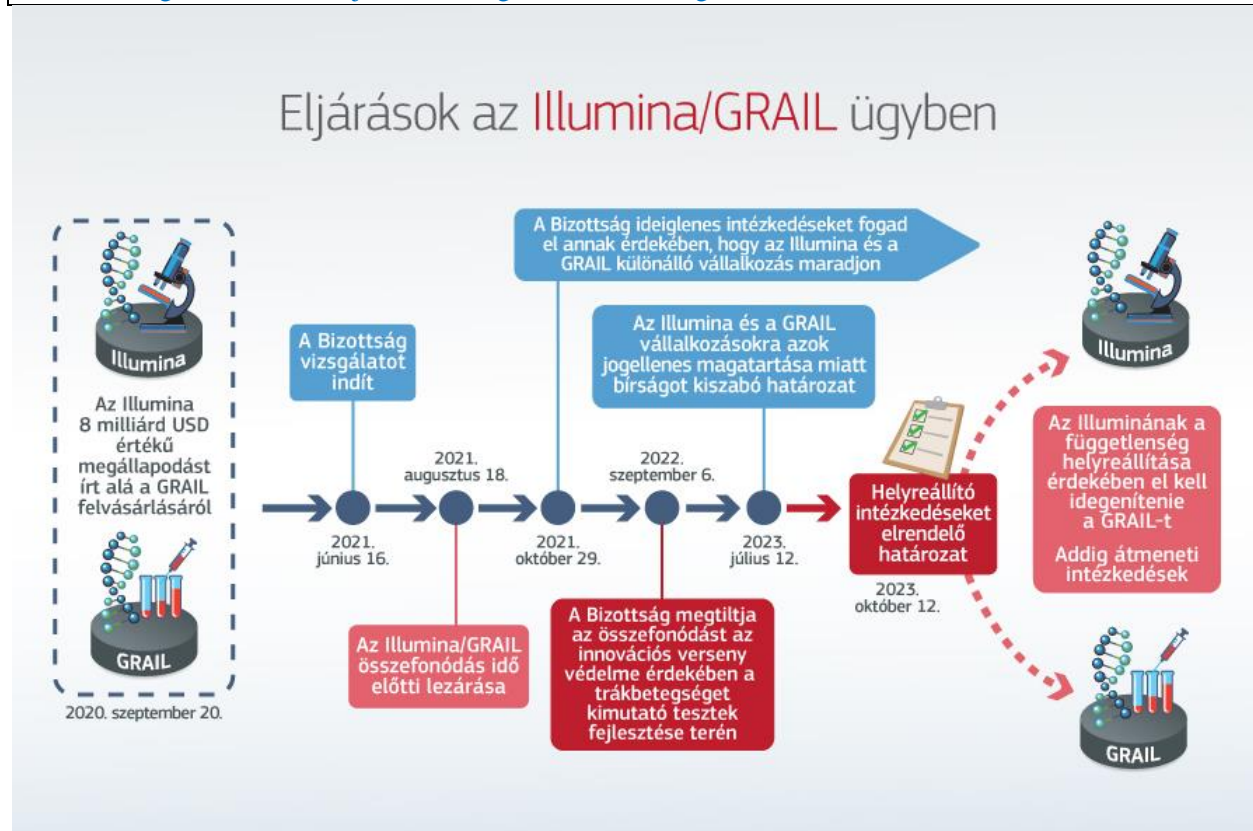
2021 júliusában a Bizottság részletes vizsgálatot indított a GRAIL Illumina általi felvásárlását illetően. 2022 szeptemberében a Bizottság úgy határozott, hogy nem engedélyezi az ügyletet, mivel aggályai merültek fel annak súlyosan versenyellenes hatásai miatt, amelyek visszafognák az innovációt, és szűkítenék a választékot a rákbetegségek korai felismerését szolgáló, véralapú tesztek piacán⁶⁸. Azonban

⁶⁷ M.10615. sz. ügy – Booking Holdings/eTraveli Group.

⁶⁸ M.10188. sz. ügy – Illumina/GRAIL.

2021 augusztusában, amikor a bizottsági vizsgálat még folyamatban volt, az Illumina nyilvánosan bejelentette a GRAIL felvásárlásának lezárultát. 2023 júliusában a Bizottság megközelítőleg 432 millió, illetve 1 000 EUR összegű pénzbírságot szabott ki az Illumina, illetve a GRAIL vállalatra, amiért a tervezett összefonódást a Bizottság előzetes jóváhagyása előtt végrehajtotta⁶⁹. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az Illumina és a GRAIL tudatosan és szándékosan megszegte a Bizottság részletes vizsgálatának idejére vonatkozó felfüggesztési kötelezettséget. Ez nagyon súlyos kötelezettségszegés, amely aláássa az uniós összefonódás-ellenőrzés eredményes működését. Az Illumina részére kiszabott pénzbírság az Illumina árbevételének 10 %-ában megállapított jogszabályi korlátnak felel meg. A Bizottság határozatában megjegyezte, hogy a GRAIL mint célvállalat tudott a felfüggesztési kötelezettségről, és aktív szerepet játszott a kötelezettségszegésben. Azonban tekintettel arra, hogy első alkalommal rótt ki pénzbírságot célvállalatra elhamarkodott döntéshozatal (ún. gun-jumping) miatt, a Bizottság úgy határozott, hogy csak szimbolikus, 1 000 EUR összegű pénzbírságot szab ki a GRAIL részére.

2023 októberében az Európai Bizottság határozatot hozott helyreállító intézkedések elrendeléséről. Ezek elidegenítési intézkedések voltak, amelyek arra kötelezték az Illuminát, hogy állítsa helyre a GRAIL felvásárlása előtti állapotot. A határozat átmeneti intézkedéseket is tartalmazott, amelyeket az Illumina és GRAIL addig volt köteles teljesíteni, amíg az Illumina meg nem szüntette a tranzakciót⁷⁰.

Forrás: Európai Bizottság

⁶⁹ M.10483. sz. ügy – Illumina/GRAIL (a 14. cikk szerint eljárás). Lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_3773

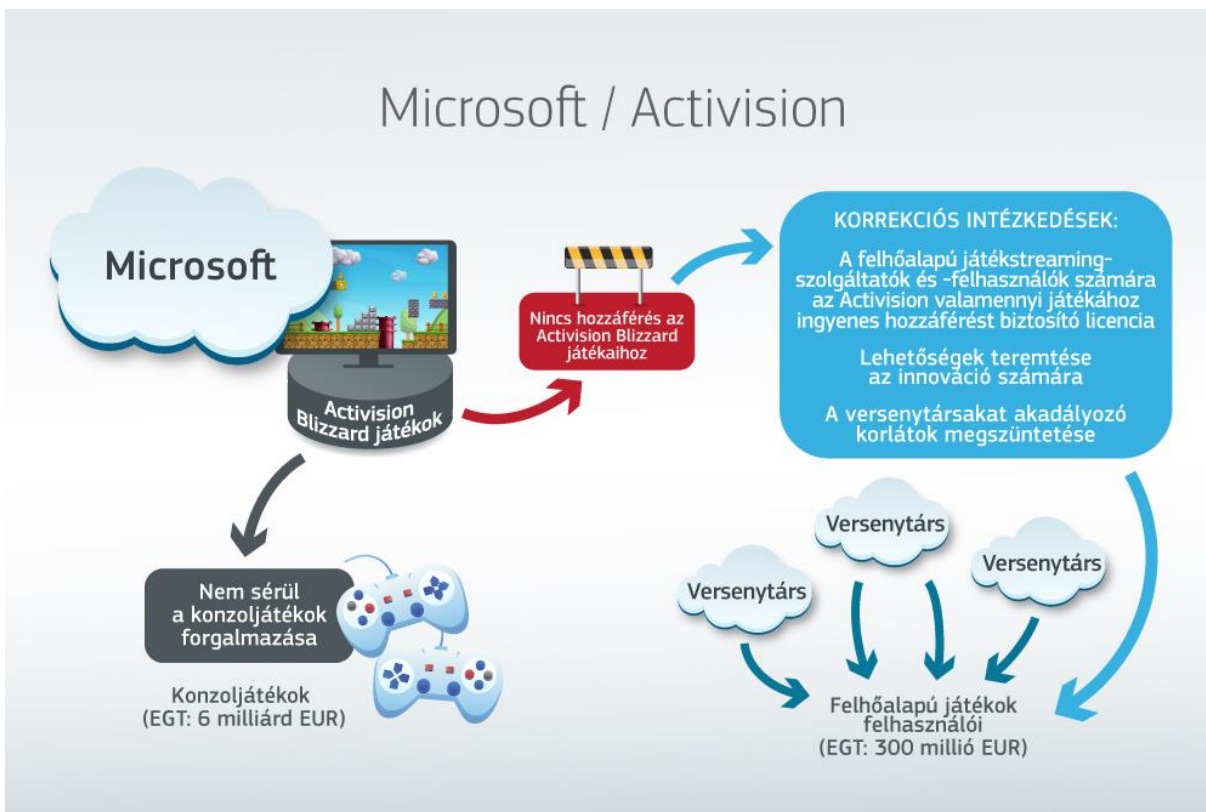
⁷⁰ M.10939. sz. ügy – Illumina/GRAIL. Lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_4872

A Bizottság 2023-ban is gondoskodott a vezetékes hálózati infrastruktúra terén zajló verseny védelméről. 2023 márciusában feltételekhez kötötten jóváhagyta a *VOO* és a *Brutélé Orange* általi felvásárlását⁷¹. A Bizottság aggályosnak találta, hogy a tervezett ügylet i. háromról kettőre csökkentené a szolgáltatók számát a *VOO* és a *Brutélé* saját vezetékes hálózatainak lefedettségi területén, ezzel megszűnne az *Orange* által gyakorolt innovációs és számottevő versenykényszer, ii. jelentősen visszaszorulna a verseny azokon a piacokon, ahol az *Orange*, a *VOO* és a *Brutélé* egymás közeli versenytársa, valamint iii. megnövelné annak a valószínűségét, hogy a *VOO* és a *Brutélé* saját vezetékes hálózatainak lefedettségi területén megmaradó szolgáltatók egyeztetnek egymással. A Bizottság versenyjogi aggályainak eloszlatása érdekében az *Orange* vállalta, hogy legalább tíz évre hozzáférést biztosít a versenytárs *Telenet* számára a *VOO* és a *Brutélé* meglévő vezetékes hálózati infrastruktúrájához a *Vallon* régió és *Brüsszel* egyes részein, valamint az *Orange* jövőbeli, fogyasztóig vezetett üvegszálhálózatahoz.

2023 májusában a Bizottság elfogadta a *Microsoft* által felajánlott kötelezettségvállalásokat annak feltételeként, hogy jóváhagyja az *Activision Blizzard*⁷² felvásárlását. A Bizottság aggályosnak tartotta, hogy a tervezett felvásárlás a *Microsoft* árthatna a versenynek i. a konzolos és számítógépes videójátékok – ideértve a több játékra vonatkozó előfizetési szolgáltatásokat és felhőalapú játéktstreaming-szolgáltatásokat is – forgalmazása, valamint ii. a számítógépes operációs rendszerek szolgáltatása terén. A *Microsoft* a következőket vállalta: i. az EGT-beli fogyasztóknak ingyenes engedélyt ad, amellyel az általuk választott bármely felhőalapú játéktstreaming-szolgáltatáson keresztül streamelhetik az *Activision Blizzard* mindazon jelenlegi és jövőbeli számítógépes és konzolos játékeit, amelyekhez licenccel rendelkeznek, valamint ii. ennek megfelelő ingyenes engedélyt ad felhőalapú játéktstreaming-szolgáltatásokat nyújtó szolgáltatóknak, hogy lehetővé tegyék az EGT-beli játékosok számára az *Activision Blizzard* bármely számítógépes és konzolos játékának streamelését. Ezek a kötelezettségvállalások maradéktalanul eloszlatják a Bizottság által megjelölt versenyjogi aggályokat. A kötelezettségvállalások időtartama tíz év, teljesítésüket pedig a Bizottság felügyelete alatt működő független megbízott kíséri figyelemmel.

⁷¹ M.10663. sz. ügy – *Orange / VOO / Brutélé*.

⁷² M.10646. sz. ügy – *Microsoft / Activision*.

Forrás: Európai Bizottság

2023 júliusában a Bizottság feltételekhez kötötten jóváhagyta a *VMware Broadcom* által tervezett felvásárlását⁷³. A Bizottságnak aggályai merültek fel azzal kapcsolatosan, hogy az ügylet korlátozhatja a versenyt a VMware virtualizációs szoftverével együttműködő hardverelemek piacán. A Bizottság versenyjogi aggályainak eloszlatása érdekében a Broadcom több hozzáférési és interoperabilitási kötelezettségvállalást ajánlott fel a jelenlegi és jövőbeli piaci versenytársai felé. A Broadcom által felajánlott kötelezettségvállalásokra tekintettel a Bizottság megállapította, hogy az összefonódás már nem vet fel versenyjogi aggályokat.

2023 júliusában a Bizottság feltételekhez kötötten jóváhagyta a *GfK Advent* által tervezett felvásárlását⁷⁴. A Bizottságnak aggályosnak tartotta, hogy az ügylet az eredetileg bejelentett formájában súlyos versenyjogi aggályokat vetne fel i. a napi fogyasztási cikkekkel kapcsolatos kiskereskedelmi mérési szolgáltatások piacán; valamint ii. a fogyasztói panelekkel kapcsolatos szolgáltatások piacán. Az Advent által felajánlott kötelezettségvállalások megszüntetik a NielsenIQ és a GfK tevékenységi köre között a fogyasztói panelekkel kapcsolatos szolgáltatások német és olasz piacán fennálló átfedéseket, valamint annak a lehetőségét, hogy a NielsenIQ lezárja a napi

⁷³ M.10806. sz. ügy – Broadcom / VMware.

⁷⁴ M.10860. sz. ügy – Advent / GfK.

fogyasztási cikkekkel kapcsolatos kiskereskedelmi mérési szolgáltatások és a fogyasztói panelekkel kapcsolatos szolgáltatások piacát a versenytársak előtt.

2023 májusában a Bizottság feltételekhez kötötten jóváhagyta az *OMV Slovenija MOL* által tervezett felvásárlását⁷⁵. Mindkét vállalat a kiskereskedelmi üzemanyag-értékesítési ágazatban tevékenykedik. A jóváhagyás feltétele az volt, hogy a MOL elidegenít 39 üzemanyagtöltő állomást Szlovéniában a Shell Group részére. A Bizottság álláspontja szerint az elidegenített eszközök életképes vállalkozást alkotnak, amelynek révén a Shell Group ténylegesen versenyezhet az összefonódással létrejött vállalkozással a szlovén piacon.

2023 júniusában a Bizottság részletes vizsgálatot követően és bizonyos feltételekhez kötötten jóváhagyta a *Lagardère Vivendi*⁷⁶ általi felvásárlását. A Bizottságnak aggályai merültek fel azzal kapcsolatosan, hogy az ügylet az eredetileg bejelentett formájában ártana a versenynek a könyvkiadási ágazatban, illetve a nyomtatott magazinok ágazatában. A Bizottság aggályainak elosztatása érdekében a Vivendi felajánlotta, hogy elidegeníti a könyvkiadási vállalkozást, valamint *Gala* című nyomtatott bulvármagazinját. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az elidegenített eszközök életképes vállalkozást képeznek, amelynek révén a leendő vevő ténylegesen versenyezhet az összefonódással létrejött vállalkozással.

2023 decemberében a Bizottság feltételekhez kötötten jóváhagyta a *Chr Hansen A/S* és a *Novozymes A/S* között tervezett összefonódást⁷⁷. A Bizottságnak aggályosnak találta, hogy az ügylet súlyos versenyjogi aggályokat vetne fel a laktáz génmódosítási technológiával történő gyártásával kapcsolatosan, mivel a Novozymes erős piaci pozícióval rendelkezett, míg a Chr Hansen új potenciális piaci szereplő volt. A kötelezettségvállalások révén olyan vállalkozás jön létre, amely rendelkezik a szükséges termelőeszközökkel és kutatási-fejlesztési kapacitásokkal ahhoz, hogy életképes és versenyképes laktázgyártóvá váljon.

Az állami támogatások ellenőrzése hozzájárult a digitális átálláshoz és az egységes piac rezilienciájához

A digitális infrastruktúra, technológiák és szolgáltatások terén végrehajtott beruházások a gazdasági növekedés fő mozgatórugói közé tartoznak nemcsak a digitális ágazatban, de a gazdaság egészében is. Az ilyen beruházások szükségesek a Digitális évtized szakpolitikai programban⁷⁸ meghatározott szakpolitikai célok eléréséhez. A digitális szférában végrehajtott kockázatos beruházásokhoz állami támogatásra lehet szükség, hogy orvosolhatók legyenek a piaci hiányosságok (tehát azokban az esetekben, amikor csak magánkezdeményezésekre támaszkodva társadalmi szempontból túl alacsony lenne a beruházások szintje).

⁷⁵ M.10438. sz. ügy – MOL / OMV Slovenija.

⁷⁶ M.10433. sz. ügy – Vivendi / Lagardère.

⁷⁷ M.11043. sz. ügy – Novozymes/Christian Hansen.

⁷⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2481 határozata (2022. december 14.) a Digitális évtized 2030 szakpolitikai program létrehozásáról.

2023 áprilisában a Bizottság 2,9 milliárd EUR összegű francia intézkedést hagyott jóvá, amely az STMicroelectronics és a GlobalFoundries részére nyújt támogatást új franciaországi mikrocsipgyártó üzem létesítéséhez⁷⁹. Az intézkedés erősíti az európai ellátásbiztonságot, rezilienciát és digitális szuverenitást a félvezető technológiák terén, összhangban a csipekről szóló európai jogszabállyal kapcsolatos közleményben⁸⁰ meghatározott célokkal.

2023 júniusában a Bizottság 680 millió EUR összegű spanyol programot hagyott jóvá, amely a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköznek köszönhetően részesült finanszírozásban, és a nagy teljesítményű, önálló 5G-hálózatokhoz szükséges berendezések és infrastruktúra gyéren lefedett vidéki területeken történő kiépítésére irányul⁸¹.

2023 novemberében a Bizottság 172 millió EUR összegű (részben az Európai Regionális Fejlesztési Alapból nyújtott) támogatást hagyott jóvá szokásos csúcsidei feltételek mellett legalább 1 Gb/s letöltési és 150 Mb/s feltöltési sebességet nyújtó vezetékes hálózatok kiépítéséhez Portugáliában azokon a területeken, ahol a hálózatok nem biztosítanak legalább 100 Mb/s letöltési sebességet szokásos csúcsidei feltételek mellett⁸².

Közös európai érdeket szolgáló fontos projektek a mikroelektronikai és a kommunikációs technológiák terén

2023 júniusában a Bizottság olyan, közös európai érdeket szolgáló fontos projektet hagyott jóvá, amely mikroelektronikai és kommunikációs technológiák kutatását, innovációját és első ipari hasznosítását támogatja az értéklánc egészében (a továbbiakban: ME/CT projekt)⁸³. Tizennégy tagállam⁸⁴ akár 8,1 milliárd EUR összegű közfinanszírozást biztosít, ami várhatóan további 13,7 milliárd EUR összegű magánberuházást fog mozgósítani. A közös európai érdeket szolgáló fontos projekt keretében 56 vállalat, köztük kkv-k és induló innovatív vállalkozások hajtanak majd végre 68 projektet. E projektek az *ME/CT projekt* tágabb ökoszisztémájának részét képezik majd, amelyben több mint harminc társult résztvevő, köztük további öt tagállamban⁸⁵ és Norvégiában található egyetemek, kutatószervezetek és vállalatok működnek közre. Az *ME/CT projekt* úgy mozdítja elő a digitális és a zöld átállást, hogy i. innovatív mikroelektronikai és kommunikációs megoldásokat hoz létre, valamint ii. energiahatékony és erőforrás-takarékos elektronikai rendszereket és gyártási folyamatokat fejleszt. A projektek hozzájárulnak majd számos ágazat, többek között a kommunikáció (5G és 6G), az önvezető járművek, a mesterséges intelligencia és a kvantuminformatica technológiai fejlődéséhez. Emellett az energiatermeléssel és -elosztással foglalkozó vállalatokat is támogatják, és hasznosíthatók lesznek a vállalatok zöld átállásában.

⁷⁹ SA.102430. sz. ügy – Franciaország – Project Liberty – Az STMicroelectronics és a GlobalFoundries új félvezetőgyártó üze.

⁸⁰ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A csipekről szóló európai jogszabály, COM(2022) 45 final.

⁸¹ SA.104933. sz. ügy – Spanyolország – 5G-berendezések és -infrastruktúra támogatása.

⁸² SA.105187. sz. ügy – Portugália – Vezetékes hozzáférési hálózatok kiépítése.

⁸³ SA.101202. sz. ügy (Ausztria), SA.101141. sz. ügy (Csehország), SA.101143. sz. ügy (Finnország), SA.101193. sz. ügy (Franciaország), SA.101210. sz. ügy (Görögország), SA.101171. sz. ügy (Hollandia), SA.101151. sz. ügy (Írország), SA.101175. sz. ügy (Lengyelország), SA.101201. sz. ügy (Málta), SA.101129. sz. ügy (Németország), SA.101186. sz. ügy (Olaszország), SA.101192. sz. ügy (Románia), SA.101150. sz. ügy (Spanyolország) és SA.101200. sz. ügy (Szlovákia).

⁸⁴ Ausztria, Csehország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Lengyelország, Málta, Németország, Olaszország, Románia, Spanyolország és Szlovákia.

⁸⁵ Belgium, Lettország, Magyarország, Portugália és Szlovénia.

Az első termékek piaci bevezetése 2025-ben várható, a teljes projekt 2032-ben fejeződik be. Az ME/CT projekt várhatóan mintegy 8 700 közvetlen és ennél is több közvetett munkahelyet teremt.

Közös európai érdeket szolgáló fontos projekt a felhőalapú és pereminformatikai technológiák terén

2023 decemberében a Bizottság olyan, közös európai érdeket szolgáló fontos projektet hagyott jóvá, amely fejlett felhőalapú és pereminformatikai technológiák kutatását, fejlesztését és első ipari hasznosítását támogatja több európai szolgáltató körében (a továbbiakban: *CIS projekt*)⁸⁶. Hét tagállam⁸⁷ akár 1,2 milliárd EUR összegű közfinanszírozást biztosít, ami várhatóan további 1,4 milliárd EUR összegű magánberuházást fog mozgósítani. E közös európai érdeket szolgáló fontos projekt keretében 19 vállalat, köztük kkv-k hajtanak majd végre 19 rendkívül innovatív projektet. A CIS projekt az első, közös európai érdeket szolgáló fontos projekt a felhőalapú és pereminformatika terén. Az első interoperábilis és nyílt hozzáférésű európai adatfeldolgozási ökoszisztéma, a többszolgáltatós, felhőtől a peremig terjedő kontinuum fejlesztésére irányul.

4.2. A versenypolitika végrehajtása hozzájárult a zöld átálláshoz

A versenypolitika hozzájárul az Unió környezetvédelmi célkitűzéseinek és éghajlat-politikai célkitűzéseinek eléréséhez, például a gazdaság dekarbonizációjához, a közlekedési ágazatban a fosszilis tüzelőanyagokról az alternatív üzemanyagokra való átálláshoz, valamint tiszta technológiák fejlesztéséhez. A versenyjog érvényesítése a piacok hatékony, tisztességes és innovatív jellegének megőrzésével hozzájárul az európai zöld megállapodáshoz⁸⁸. Emellett megóvjaa a körforgásos gazdasághoz és a zöld megállapodás céljainak eléréséhez szükséges szabad erőforrás-áramlást.

Az antitröszt szabályok érvényesítése hozzájárult a zöld átálláshoz

A Bizottság 2023-ban is fellépett a zöld átállást esetlegesen akadályozó versenyellenes piaci magatartás ellen.

2023 decemberében a Bizottság összesen 47,7 millió EUR összegű pénzbírságot szabott ki a *Lantmännen ek för és leányvállalata, a Lantmännen Biorefineries AB* (korábbi nevén *Lantmännen Agroetanol AB*) részére, amiért összejátszott, hogy befolyásolja az etanol árképzési mechanizmusát Európában⁸⁹. Az etanol benzinnel elegyítve bioüzemanyagként használható motorokban. A Bizottság 2021-ben egyezséget kötött a kartell másik tagjával, 2023-ban pedig lezárta a kartell utolsó feltételezett tagjával szembeni a vizsgálatot.

⁸⁶ SA.102498. sz. ügy (Franciaország), SA.102516. sz. ügy (Hollandia), SA.102527. sz. ügy (Lengyelország), SA.102520. sz. ügy (Magyarország), SA.102517. sz. ügy (Németország), SA.102519. sz. ügy (Olaszország) és SA.102514. sz. ügy (Spanyolország).

⁸⁷ Franciaország, Hollandia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország és Spanyolország.

⁸⁸ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az európai zöld megállapodás, COM(2019) 640 final.

⁸⁹ AT.40054. sz. ügy – Az etanolra vonatkozó referenciaárak.

A Bizottság emellett folytatta vizsgálatait a műfü ágazatban⁹⁰, valamint a hulladékká vált személyszállító gépjárművek újrahasznosításával kapcsolatos lehetséges összejátszást⁹¹ illetően annak megállapítása céljából, hogy az említett ágazatokban működő vállalatok megsértették-e az uniós antitröszt szabályokat.

Az összefonódás-ellenőrzés hozzájárult a zöld átálláshoz

A Bizottság 2023-ban is éberrel érvényesítette az összefonódás-ellenőrzési szabályokat a körforgásos gazdaság és a fenntarthatósági célok elérése szempontjából döntő fontosságú piacokon. A Bizottság arra törekedett, hogy fenntartsa a versenyt a túlzott piaci erő, a piaclezárási kockázatok és a piacrálépési akadályok térnyerésével szemben. Ennek során következetesen figyelembe vette az összefonódások fenntarthatósági szempontjait többek között a megújuló energiaforrások, az újrahasznosítási infrastruktúra, a gáz- és villamosenergia-infrastruktúra, valamint az e-mobilitási szolgáltatások ágazatában.

2023 februárjában a Bizottság feltételekhez kötötten jóváhagyta az MBCC Sika általi felvásárlását⁹². A vizsgálat arra összpontosított, milyen hatást gyakorol az ügylet a betongyártásból származó szén-dioxid-kibocsátás csökkentését célzó ágazati erőfeszítésekre. Kiemelendő, hogy a felek által gyártott innovatív vegyianyag-keverékek segítségével minimalizálható a szén-dioxid-intenzív anyagok – például a cement – mennyisége a betonkeverékekben. Az ügylet az eredetileg bejelentett formájában jelentősen visszaszorította volna a versenyt a vegyianyag-keverékek és a betonkeverékek piacán. A Bizottság aggályainak eloszlatása érdekében a Sika felajánlotta, hogy elidegeníti az MBCC vegyianyag-keverékekkel foglalkozó üzletágait az EGT-ben, Ausztráliában, Kanadában, Új-Zélandon, Svájcban, az Egyesült Királyságban és az Egyesült Államokban. Az elidegenítéssel megszűntek a felek közötti horizontális átfedések a vegyianyag-keverékek EGT-n belüli piacain. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy ennek az önálló üzletágnak a vevője tartósan életképes és versenyképes szereplőként működhetne.

2023 októberében a Bizottság jóváhagyta a Thales szárazföldi szállítási üzletágának Hitachi Rail által tervezett felvásárlását. A jóváhagyás feltétele, hogy a Hitachi Rail maradéktalanul teljesíti a felajánlott kötelezettségvállalásait, így a Hitachi Rail franciaországi és németországi fővonalai jelzőrendszer-platformjait az irányítórendszer-, átfedési és jelzésfelújítási projektek esetében⁹³.

Az állami támogatások ellenőrzése hozzájárult a zöld átálláshoz

2023-ban a Bizottság több olyan állami támogatási intézkedést hagyott jóvá, amely az Unió zöld átállásának támogatására irányult, így támogatta például a megújuló energiát az ipari dekarbonizációt és a tiszta mobilitást.

⁹⁰ Lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_3133

⁹¹ Lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_1765

⁹² M.10560. sz. ügy – Sika / MBCC.

⁹³ M.10507. sz. ügy – Hitachi Rail / a Thales szárazföldi szállítási rendszerei.

2023 januárjában és decemberében a Bizottság az éghajlatvédelmi, a környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról szóló iránymutatás⁹⁴ alapján jóváhagyott két dán programot, amelynek célja szén-dioxid-leválasztási és -tárolási technológiák bevezetésének támogatása^{95, 96} együttesen 1,45 milliárd EUR összegű költségvetéssel. Az intézkedések hozzájárulnak Dánia éghajlat-politikai célkitűzéseinek eléréséhez és a zöld megállapodás végrehajtásához, különös tekintettel a 2050-re kitűzött klímasemlegességi célra.

2023 februárjában a Bizottság az éghajlatvédelmi, a környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról szóló iránymutatás alapján jóváhagyta a tengeri szélenergia-termelés támogatását célzó, 2,08 milliárd EUR összértékű francia intézkedést⁹⁷. Ugyanebben a hónapban a villamos vontatást használó vasúti társaságoknak a villamosenergia-árak megugrásával összefüggésben történő támogatására irányuló, 1,1 milliárd EUR összegű német programot is jóváhagyta⁹⁸. Ez az intézkedés hozzájárul majd a vasúti ágazat versenyképességének megőrzéséhez, egyúttal fenntartja a villamos vasúti közlekedés környezeti teljesítményét, összhangban a Bizottság fenntartható és intelligens mobilitási stratégiájának⁹⁹ és az európai zöld megállapodásnak¹⁰⁰ a céljaival.

A Bizottság 2023 májusában jóváhagyott két, összesen mintegy 1,47 milliárd EUR költségvetésű holland programot, amelynek célja a nitrogénlerakódás csökkentése a természetvédelmi területeken¹⁰¹.

2023 augusztusában a Bizottság az éghajlatvédelmi, a környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról szóló iránymutatás alapján 350 millió EUR összegű állami támogatási programot hagyott jóvá, amelynek célja nagy teljesítményű töltőinfrastruktúra létesítése elektromos járművek számára a német autópályák mentén¹⁰².

⁹⁴ A Bizottság közleménye – 2022. évi iránymutatás az éghajlatvédelmi, a környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról (HL C 80., 2022.2.18., 1. o.).

⁹⁵ SA.102777. sz. ügy – Dánia – Állami támogatási program a szén-dioxid-leválasztás és -tárolás terén.

⁹⁶ SA.108284. sz. ügy – Dánia – Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz – Állami támogatási program a szén-dioxid-leválasztás és -tárolás terén.

⁹⁷ SA.100269. sz. ügy – Franciaország – Parc éolien flottant en mer dans une zone au large du sud de la Bretagne.

⁹⁸ SA.105120. sz. ügy – Németország – Villamosenergiaár-fék a vasúti ágazatban – Átmeneti költségkorlátozás a villamosenergia-árak emelkedése miatt – vasúti társaságok.

⁹⁹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Fenntartható és intelligens mobilitási stratégia – az európai közlekedés időtálló pályára állítása, COM(2020) 789 final.

¹⁰⁰ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az európai zöld megállapodás, COM(2019) 640 final.

¹⁰¹ SA.106555. sz. ügy – Hollandia – A nitrogénkibocsátás csökkentése céljából az állattartó üzemek bezárására irányuló nemzeti program; valamint SA.106559. sz. ügy – Hollandia – Csúcsterhelést okozó állattartó üzemek megszüntetésére irányuló nemzeti program (LBV Plus).

¹⁰² SA.105414. sz. ügy – Németország – Állami támogatási program nagy teljesítményű töltőinfrastruktúra létesítéséhez elektromos járművek számára a németországi autópályák mentén.

2023 decemberében a Bizottság az éghajlatvédelmi, a környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról szóló iránymutatás alapján 17,7 milliárd EUR összegű olasz programot¹⁰³ hagyott jóvá, amely központi villamosenergia-tároló rendszer kiépítésének és üzemeltetésének támogatására irányul. Az intézkedés tíz év alatt valósul meg, és megkönnyíti majd a megújuló energiaforrások integrálását az olasz villamosenergia-rendszerbe, ezáltal pedig hozzájárul a zöld megállapodás céljainak eléréséhez.

2023-ban a Bizottság az éghajlatvédelmi, a környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról szóló iránymutatás és az ideiglenes válság- és átállási keret alapján egyaránt jóváhagyott több állami támogatási intézkedést összesen mintegy 9 milliárd EUR támogatási összeggel több tagállamban (Spanyolország, Lengyelország, Belgium, Franciaország, Németország és Csehország); e támogatási intézkedések a nagy ipari üvegházhatásúgáz-kibocsátók gyártási folyamatainak dekarbonizálására irányulnak, különösen az acéliparban, de más energiaigényes ágazatokban is¹⁰⁴.

2023-ban a Bizottság az ideiglenes válság- és átállási keret 2.8. szakasza alapján nyolc nemzeti programot hagyott jóvá összesen mintegy 9 milliárd EUR támogatási összeggel. E nemzeti programok célja – a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervvel összhangban – a nettó zero üvegházhatásúgáz-kibocsátású gazdaságra való átállás szempontjából stratégiai jelentőségű ágazatokba (különösen az akkumulátorok, a szolárpanelek, a szélturbinák, a hőszivattyúk, az elektrolizátorok és a szén-dioxid-leválasztó és -tároló berendezések ágazatába) irányuló beruházások élénkítése Spanyolországban (2,5 milliárd EUR)¹⁰⁵, Magyarországon (2,4 milliárd EUR)¹⁰⁶, Németországban (3 milliárd EUR)¹⁰⁷, Szlovákiában (1 milliárd EUR)¹⁰⁸, Olaszországban (100 millió EUR)¹⁰⁹, Ausztriában (60 millió EUR)¹¹⁰ és Belgiumban (50 millió EUR)¹¹¹.

¹⁰³ SA.104106. sz. ügy – Olaszország – Támogatás központi villamosenergia-tároló rendszer fejlesztéséhez Olaszországban.

¹⁰⁴ SA.104904. sz. ügy – Spanyolország – ArcelorMittal Spain (Gijón); SA.105006. sz. ügy – Lengyelország – A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott támogatás a LOTOS Green H2 Sp. z o.o. részére; SA.104897. sz. ügy – Belgium – Project ArcelorMittal (Ghent); SA.104903. sz. ügy – Franciaország – ArcelorMittal France; SA.105244. sz. ügy – Németország – Támogatás a ThyssenKrupp részére a tkH2Steel projekthez; SA.104686. sz. ügy – Csehország – Ideiglenes válság- és átállási keret: Modernizációs Alap – ENERGETIKAI ETS program.

¹⁰⁵ SA.107094. sz. ügy – Spanyolország – Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz – Ideiglenes válság- és átállási keret – Az ipari értékláncra vonatkozó integrált cselekvési irányvonal – Akkumulátorok; SA.108653. sz. ügy – Spanyolország – Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz – Ideiglenes válság- és átállási keret – Program a nettó zero üvegházhatásúgáz-kibocsátású gazdaságra való átálláshoz szükséges berendezésekkel kapcsolatos projektekhez.

¹⁰⁶ SA.107689. sz. ügy – Magyarország – Ideiglenes válság- és átállási keret – Program a nettó zero üvegházhatásúgáz-kibocsátású gazdaságra való átállás szempontjából stratégiai jelentőségű ágazatokban gyorsított beruházásokhoz.

¹⁰⁷ SA.108068. sz. ügy – Németország – Ideiglenes válság- és átállási keret – Támogatás a nettó zero üvegházhatásúgáz-kibocsátású gazdaságra való átálláshoz.

¹⁰⁸ SA.109989. sz. ügy – Szlovákia – Ideiglenes válság- és átállási keret – Állami támogatási program a nettó zero üvegházhatásúgáz-kibocsátású gazdaságra való átállás szempontjából stratégiai fontosságú ágazatokban nyújtandó rendkívüli beruházási támogatáshoz.

¹⁰⁹ SA.108953. sz. ügy – Olaszország – Ideiglenes válság- és átállási keret – Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz – Beruházási támogatási program elektrolizátorok gyártásához.

4.3. A versenypolitika hozzájárult az emberközpontú gazdasághoz

Az uniós versenypolitika hozzájárulása a pénzforgalmi innovációhoz és méltányossághoz

A Bizottság 2023-ban is figyelemmel kísérte a bankközi jutalékokról szóló rendelet¹¹² alkalmazását. 2023 decemberében elkészült a kártyaalapú fizetési piacokon elsősorban a bankközi jutalékokról szóló rendelet alkalmazásával összefüggésben bekövetkezett új fejleményekről szóló tanulmány végleges változata. A Bizottság továbbá 2023 júniusában nyílt ajánlati felhívást tett közzé az online pénzforgalmi szolgáltatások terén zajló versenyről szóló tanulmányra.

A Versenypolitikai Főigazgatóság is közreműködött az „emberközpontú gazdaság” részét képező szabályozási kezdeményezésekkel kapcsolatos bizottsági munkában, összehangolva őket a versenypolitikai elvekkel. E munkafolyamat keretében készültek a digitális euróra, a pénzügyi adatokhoz való hozzáférésre (nyílt pénzügyi szolgáltatási tevékenységre) és a pénzforgalomra (Nyílt banki tevékenységek: a második pénzforgalmi szolgáltatási irányelv felülvizsgálata) vonatkozó bizottsági javaslatok.

Az antitröszt szabályok érvényesítése a pénzügyi szolgáltatási és a biztosítási ágazatban

2023-ban a Bizottság folytatta az Apple mobilfizetési szolgáltatásokkal kapcsolatos magatartása miatt indított vizsgálatát. 2022 májusában kiadott kifogásközlésben¹¹³ a Bizottság előzetesen megállapította, hogy az Apple korlátozta a versenyt azzal, hogy visszaélt erőfölényével az iOS-eszközök mobilpénztárca-piacán, áruházi fizetések tekintetében korlátozta a kis hatótávolságú kommunikációs (NFC) funkcióhoz való hozzáférést az iPhone-okon, ezáltal pedig az Apple Pay részére tartotta fenn a hozzáférést.

2023 novemberében a Bizottság pénzbírságot szabott ki bizonyos, euróban denominált kötvények kereskedelmére irányuló kartell tagjaira¹¹⁴.

Az utazási egészségbiztosítási szolgáltatások terén a Bizottság kivizsgálta a versenyjog Csehország általi feltételezett megsértését. A Csehország által elfogadott jogszabály, amely kizárólagos joggal ruház fel egy állami vállalatot, hogy a külföldieknek nyújtott utazási egészségbiztosítási szolgáltatások cseh piacon működjön, az EUMSZ 106. cikkével összefüggésben értelmezve sértheti az EUMSZ 102. cikkét. Az állam által adott kizárólagos jog kizárta a konkurens biztosítókat. A Versenypolitikai Főigazgatóság szorosan összehangolta a vizsgálatot a Pénzügyi Stabilitás, a Pénzügyi Szolgáltatások és a Tőkepiaci Unió Főigazgatósága (FISMA) párhuzamosan zajló vizsgálatával. 2023 júliusában a Bizottság felszólító levélben fordult Csehországhoz, megállapítva,

¹¹⁰ SA.109170. sz. ügy – Ausztria – Ideiglenes válság- és átállási keret – Program a nettó zero üvegházhatásúgáz-kibocsátású gazdaságra való átállás szempontjából stratégiai jelentőségű ágazatokban gyorsított beruházásokhoz.

¹¹¹ SA.109169. sz. ügy – Belgium – Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz/Ideiglenes válság- és átállási keret – Vallon vállalatok dekarbonizációja – az energetikai átálláshoz kapcsolódó értékláncokba irányuló beruházások fokozása.

¹¹² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/751 rendelete (2015. április 29.) a kártyaalapú fizetési műveletek bankközi jutalékairól (HL L 123., 2015.5.19., 1. o.).

¹¹³ AT.40452. sz. ügy – Mobilfizetések, lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_2764

¹¹⁴ AT.40512. sz. ügy – Euróban denominált kötvények.

hogy a cseh jogszabály az EUMSZ 56. cikkébe és a Szolvenca II. irányelvbe¹¹⁵ ütközik. A bizottsági beavatkozást követően Csehország módosította a jogszabályt, megszüntetve az állami vállalat kizárólagos jogát.

A gépjármű-biztosítások terén az *Insurance Ireland* által működtetett adatmegosztási rendszerhez való hozzáférés feltételeivel kapcsolatos bizottsági határozat 2022-es elfogadását követően a Bizottság változatlanul figyelemmel kísérte, hogy az *Insurance Ireland* teljesíti-e az általa tett kötelező erejű kötelezettségvállalásokat¹¹⁶. A kötelezettségvállalások eredményeképpen új vállalatok kaptak hozzáférést az *Insurance Ireland*hez és az adatmegosztási rendszerhez. A kötelezettségvállalások 2032-ig teljesítendőek.

Összefonódás-ellenőrzés a pénzügyi szolgáltatási ágazatban

2023-ban a Bizottság különféle pénzügyi szolgáltatási piacokon – köztük a banki szolgáltatások, a biztosítások, a pénzforgalmi szolgáltatások és más pénzügyi szakszolgáltatások piacán – vizsgált felül összefonódásokat.

2023. május 25-én a Bizottság feltétel nélkül jóváhagyta a Credit Suisse és a UBS közötti összefonódást¹¹⁷. A Bizottság megállapította, hogy az összefonódás nem szorítaná vissza jelentősen a versenyt azokon a piacokon, ahol a felek tevékenységei az EU-n belül átfedik egymást. A Credit Suisse pénzügyi nehézségei miatt a Bizottság úgy határozott, hogy az összefonódásban részt vevő vállalatoknak eltérést engedélyez a felfüggesztési kötelezettségtől, és engedélyezte, hogy a UBS végrehajtsa bizonyos intézkedéseket, egyebek mellett az ügylet lezárását.

A Bizottság 2023-ban is ellenőrizte az összefonódásokat a pénzügyi szolgáltatási ágazatban, hogy feltárja azokat az ügyleteket, amelyek a 139/2004/EK tanácsi rendelet (az uniós összefonódás-ellenőrzési rendelet)¹¹⁸ 22. cikk alapján indokoltta tehetik a Bizottsághoz való áttételt. 2023 augusztusában a Bizottság elfogadta három tagállam és egy EFTA-ország felkérését arra, hogy értékelje a Nasdaq európai villamosenergia-kereskedelmi és -elszámolási üzletágának a European Energy Exchange AG által tervezett felvásárlását. A Bizottság megítélése szerint a tervezett összefonódás megfelelt az uniós összefonódás-ellenőrzési rendelet 22. cikke szerinti áttételi kritériumoknak. Kiemelendő, hogy az ügylet keretében az egyedüli két olyan szolgáltató fonódik össze, amely az északi villamosenergia-ügyletek tőzsdei kereskedelmét és azt követő elszámolását megkönnyítő szolgáltatásokat nyújt. A Bizottság vizsgálata még folyamatban van¹¹⁹.

¹¹⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/138/EK irányelve (2009. november 25.) a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról (Szolvenca II) (átdolgozás) (HL L 335., 2009.12.17., 1. o.).

¹¹⁶ AT.40511. sz. ügy – *Insurance Ireland* – Biztosítási kárigények adatbázisa és a hozzáférés feltételei.

¹¹⁷ M.11111. sz. ügy – *UBS / Credit Suisse*.

¹¹⁸ A Tanács 139/2004/EK rendelete (2004. január 20.) a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről (az EK összefonódás-ellenőrzési rendelete) (HL L 24., 2004.1.29., 1. o.).

¹¹⁹ M.11241. sz. ügy – *EEX / NASDAQ POWER*.

Az állami támogatási szabályok érvényesítése a pénzügyi szolgáltatási ágazatban

2023 novemberében a Bizottság jóváhagyta a Getin Noble Banknak – a tíz legnagyobb lengyel bank egyikének – szanálásához 2022-ben jóváhagyott támogatási intézkedések módosítását. A módosított támogatási intézkedés megkönnyítette a szanálási eljárásban létrehozott hídbank értékesítését. Az intézkedések további célja volt, hogy a lehető legnagyobb megtérülési érték legyen elérhető a lengyel szanálási alap számára az értékvesztett eszközök állományának a bankról való leválasztásával¹²⁰.

Ezenkívül a Bizottság meghosszabbított bizonyos meglévő programokat, amelyek keretében a tagállamok támogathatják csődközeli állapotban lévő bankok szerkezetátalakítását vagy piacról való rendezett kilépését. Lengyelország esetében a Bizottság a hitelszövetkezetek felszámolására vonatkozó (2014. február óta működő) program¹²¹, valamint a szövetkezeti és kiskereskedelmi bankok szanálására vonatkozó (2016. december óta működő) program meghosszabbítását egyaránt engedélyezte¹²². Írország esetében a Bizottság engedélyezte a hitelszövetkezetek szerkezetátalakítására vonatkozó (2014. október óta működő) program¹²³ kétszeri meghosszabbítását, valamint a hitelszövetkezetek rendezett felszámolására vonatkozó (2011. december óta működő) program meghosszabbítását¹²⁴. Dánia esetében a Bizottság jóváhagyta a kis bankok felszámolására vonatkozó program második újraindítását¹²⁵.

2023 novemberében a Bizottság jóváhagyta a görögországi eszközvédelmi program, a Herkules újraindítását¹²⁶. Az újraindított program 2024 végéig működik, és segítséget nyújt a bankoknak a nemteljesítő hitelek értékpapírosításában és mérlegükből való kivezetésében.

2023. szeptember 21-én a Bizottság új határozatot fogadott el a FITD (betétbiztosítási rendszer) keretében a Banca Tercas támogatására hozott korábbi intézkedésekről¹²⁷. Az új határozat a 2015. évi bizottsági határozat¹²⁸ Bíróság általi megsemmisítése¹²⁹ nyomán született. Az új határozatban a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a FITD által a Banca Tercas részére nyújtott támogatás nem tudható be Olaszországnak, ezért nem minősül jogellenes állami támogatásnak.

¹²⁰ SA.109418. sz. ügy – Lengyelország – A szanálás alatt álló Getin Noble S.A. felszámolási támogatásának (SA.100687. sz. ügy) módosítása.

¹²¹ SA.108852. sz. ügy – Lengyelország – A hitelszövetkezetek rendezett felszámolására vonatkozó célzó program tizenharmadik meghosszabbítása.

¹²² SA.108989. sz. ügy – Lengyelország – A szövetkezeti bankok és a kiskereskedelmi bankok szanálására vonatkozó program nyolcadik meghosszabbítása és a felajánlott kötelezettségvállalások módosítása.

¹²³ SA.106983. sz. ügy – Írország – A hitelszövetkezeti ágazat szerkezetátalakítási és stabilizációs programjának tizenhetedik meghosszabbítása; SA.109639. sz. ügy – Írország – A hitelszövetkezeti ágazat szerkezetátalakítási és stabilizációs programjának tizennyolcadik meghosszabbítása.

¹²⁴ SA.107306. sz. ügy – Írország – A hitelszövetkezeti szanálási program tizenkilencedik meghosszabbítása 2023–2024-re.

¹²⁵ SA.106526. sz. ügy – Dánia – A kis bankok felszámolására vonatkozó program második újraindításának meghosszabbítása.

¹²⁶ SA.109365 sz. ügy – Görögország – A Hercules-program újraindítása.

¹²⁷ SA.39451. sz. ügy – Olaszország – Banca Tercas.

¹²⁸ SA.39451. sz. ügy – Olaszország – Banca Tercas.

¹²⁹ A Bíróság 2021. március 2-i határozata, Európai Bizottság kontra Olasz Köztársaság és társai, C-425/19 P, ECLI:EU:C:2021:154.

Állami támogatás a biztosítások terén

2023 februárjában 1,5 milliárd EUR összértékű francia állami alapot hagyott jóvá, amely az utasok védelmére jött létre az utazásszervezők fizetéseképtelenné válása esetére¹³⁰. Az alap biztosítja, hogy a fogyasztók megfelelő védelemben részesüljenek annak ellenére, hogy a magánbiztosítók néha nem kínálnak megfelelő biztosítási fedezetet, miután a Covid19-világjárvány súlyos hatást gyakorolt az idegenforgalmi ágazatra.

Állami támogatás az állami kezességvállalás terén

2023-ban a Bizottság két határozatot fogadott el Szlovákiára¹³¹, illetve Dániára¹³² vonatkozóan a kezességvállalásról szóló közlemény¹³³ alapján. A határozatokban a Bizottság jóváhagyta a piaccal összeegyeztethető kezességvállalási díjak megállapításához használt módszereket. Ezek a díjak irányadók az állami kezességvállalásban foglalt állami támogatási elem kiszámításakor.

5. Az új kiegészítő egységes piaci eszközök működésbe lépése

5.1. A digitális piacokról szóló jogszabály

A digitális piacokról szóló jogszabály¹³⁴ az úgynevezett kapuőrök EU-n belüli kötelezettségeit harmonizáló belső piaci jogszabály. 2023 májusában vált teljeskörűen alkalmazandóvá. A digitális piacokról szóló jogszabály célja, hogy fokozza a versenyt a digitális ágazatban, és véget vessen az onlineplatform-gazdaságban „kapuörként” fellépő vállalatok tisztességtelen gyakorlatainak. Előfordulhat, hogy a kapuőr *de facto* szabályalkotóként tud eljárni, mivel átjáróként működik az üzleti felhasználók és a végfelhasználók között, ezáltal pedig tisztességtelen magatartást tanúsíthat, és alááshatja a piac versengő jellegét.

Amennyiben egy online digitális platform megfelel a digitális piacokról szóló jogszabályban foglalt küszöbértékeknek és kritériumoknak, akkor kapuörnek minősítés céljából be kell jelenteni a Bizottságnak¹³⁵. A hivatalosan kapuörnek minősített vállalatoknak eleget kell tenniük a rendeletben

¹³⁰ SA.104022. sz. ügy – Franciaország – Állami garanciaalap utazásszervezők számára.

¹³¹ SA.109147. sz. ügy – Szlovákia – A kkv-knak nyújtott kezességvállalás támogatási elemeinek kiszámítása.

¹³² SA.109413. sz. ügy – Dánia – A dán kezességvállalási programban (SA.60070. sz. ügy) használt számítási módszer meghosszabbítása és módosítása.

¹³³ A Bizottság közleménye az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról (HL C 155., 2008.6.20., 10. o.).

¹³⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/1925 rendelete (2022. szeptember 14.) a digitális ágazat vonatkozásában a versengő és tisztességes piacokról, valamint az (EU) 2019/1937 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról (digitális piacokról szóló jogszabály) (HL L 265., 2022.10.12., 1. o.).

¹³⁵ A digitális piacokról szóló jogszabály szerint a következő kritériumok együttes teljesülése esetén tekintendő úgy, hogy az online digitális platformok jelentős hatást gyakorolnak az egységes piacra: 1. a feltételezett kapuörnek uniós szinten legalább 7,5 milliárd EUR árbevétel kell termelnie; átlagos tőkepiaci értékének meg kell haladnia a 75 milliárd EUR-t, és legalább három tagállamban ugyanazokat az alapvető platformszolgáltatásokat kell nyújtania; 2. a feltételezett kapuörnek a végfelhasználók üzleti felhasználók általi elérésére szolgáló átjáróként működő platformszolgáltatást kell üzemeltetnie, amelynek havonta legalább 45 millió aktív végfelhasználója és legalább évi tízezer aktív üzleti felhasználója van; 3. a feltételezett kapuörnek megszilárdult és tartós pozíciót kell élveznie az előző három pénzügyi évben.

foglalt kötelezettségeknek¹³⁶. 2023 áprilisában a Bizottság végrehajtási szabályokat fogadott el, amelyek meghatározzák, hogyan kell lefolytatni bizonyos, digitális piacokról szóló jogszabály szerinti eljárásokat¹³⁷.

2023 szeptemberében a Bizottság következő hat vállalatot minősítette kapuőrnek: *Alphabet*¹³⁸, *Amazon*¹³⁹, *Apple*¹⁴⁰, *ByteDance*¹⁴¹, *Meta*¹⁴² és *Microsoft*¹⁴³. Összesen 22, e kapuőrök által nyújtott alapvető platformszolgáltatást minősített átjárónak¹⁴⁴. Három alapvető platformszolgáltatás (Gmail, Outlook.com és a Samsung Internet Browser) esetében a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy – noha eléri a digitális piacokról szóló jogszabály szerinti mennyiségi küszöbértékeket ahhoz, hogy kapuőrnek minősüljenek – az Alphabet, a Microsoft és a Samsung kellően megalapozott érveket terjesztett elő annak bizonyítására, hogy ezek a szolgáltatások nem minősülnek átjárónak a saját alapvető platformszolgáltatásaikhoz.

E minősítésekkel egyidejűleg a Bizottság 2023 szeptemberében négy piacvizsgálatot indított, hogy alaposabban megvizsgálja a Microsoft és az Apple beadványait, amelyekben amellet érvelnek, hogy egyes alapvető platformszolgáltatásaik az említett küszöbértékek elérése ellenére nem minősülnek átjárónak. A Microsoft esetében a Bing, az Edge és a Microsoft Advertising, az Apple esetében pedig

¹³⁶ Például a digitális piacokról szóló jogszabály alapján kapuőrnek minősített vállalatoknak engedélyezniük kell harmadik felek számára, hogy bizonyos helyzetekben együttműködjenek a kapuőr saját szolgáltatásaival; lehetővé kell tenniük üzleti felhasználóik számára, hogy a hozzáférjenek platform működtetése során általuk létrehozott adatokhoz; biztosítaniuk kell a platformon hirdetőik számára a kapuőr által tárolt hirdetések ellenőrzéséhez szükséges eszközöket és információkat; lehetővé kell tenniük üzleti felhasználóik számára, hogy a platformon kívül is hirdessék ajánlataikat, és szerződést kössenek ügyfelekkel. A kapuőröknek minősített vállalatoknak például tilos saját termékeiket és szolgáltatásaikat kedvezőbb elbánásban részesíteniük a rangsorolásban, mint a harmadik felek által kínált hasonló termékeket és szolgáltatásokat, illetve termékeket; a továbbiakban nem akadályozhatják meg, hogy a fogyasztók a platformokon kívül kapcsolatba lépjenek vállalkozásokkal; nem akadályozhatják meg, hogy a felhasználók eltávolítsanak bármilyen előre telepített szoftvert vagy alkalmazást, illetve engedély nélkül nem követhetik nyomon a végfelhasználókat az alapvető platformszolgáltatáson kívül célzott hirdetés céljából.

¹³⁷ A Bizottság (EU) 2023/814 végrehajtási rendelete (2023. április 14.) egyes, az (EU) 2022/1925 európai parlamenti és tanácsi rendeleten alapuló eljárásoknak a Bizottság általi lefolytatására vonatkozó részletes szabályokról (EGT-vonatkozású szöveg) (HL L 102., 2023.4.17., 6. o.).

¹³⁸ DMA.100011. sz. ügy – Alphabet – Online közvetítő szolgáltatások – Vertikumok; DMA.100002. sz. ügy – Alphabet – Online közvetítő szolgáltatások – Alkalmazás-áruházak; DMA.100004. sz. ügy – Alphabet – Online keresőprogramok; DMA.100005. sz. ügy – Alphabet – Videómegosztás; DMA.100006. sz. ügy – Alphabet – Számfüggetlen személyközi hírközlési szolgáltatások; DMA.100009. sz. ügy – Alphabet – Operációs rendszerek; DMA.100008. sz. ügy – Alphabet – Webböngészők; DMA.100010. sz. ügy – Alphabet – Online hirdetési szolgáltatások.

¹³⁹ DMA.100018. sz. ügy – Amazon – Online közvetítő szolgáltatások – piacterek; DMA.100016. sz. ügy – Amazon – Online hirdetési szolgáltatások.

¹⁴⁰ DMA.100013. sz. ügy – Apple – Online közvetítő szolgáltatások – alkalmazás-áruházak; DMA.100025. sz. ügy – Apple – Operációs rendszerek; DMA.100027. sz. ügy – Apple – Webböngészők.

¹⁴¹ DMA.100040. sz. ügy – ByteDance – Online közösségi hálózati szolgáltatások.

¹⁴² DMA.100020. sz. ügy – Meta – Online közösségi hálózati szolgáltatások; DMA.100024. sz. ügy – Meta – Számfüggetlen személyközi hírközlési szolgáltatások; DMA.100035. sz. ügy – Meta – Online hirdetési szolgáltatások; DMA.100044. sz. ügy – Meta – Online közvetítő szolgáltatások – Marketplace.

¹⁴³ DMA.100017. sz. ügy – Microsoft – Online közösségi hálózati szolgáltatások; DMA.100023. sz. ügy – Microsoft – Számfüggetlen személyközi hírközlési szolgáltatások; DMA.100026. sz. ügy – Microsoft – Operációs rendszerek.

¹⁴⁴ A bizottsági határozatok nyilvános változatát a Bizottság a digitális piacokról szóló jogszabállyal kapcsolatos oldalán teszi közzé, lásd: <https://digital-markets-act-cases.ec.europa.eu/gatekeepers>

az iMessage tartozott e platformok közé. A vizsgálatok annak megállapítására irányulnak, hogy a Microsoftot és az Apple-t kapuórnek kell-e minősíteni a szóban forgó szolgáltatások tekintetében. A vizsgálatok további célja annak megállapítása, hogy a szóban forgó szolgáltatásokat átjárónak kell-e minősíteni. A vizsgálatok várhatóan 2024 februárjára zárulnak le. Ezenkívül a Bizottság annak további értékelése céljából is piacvizsgálatot indított, hogy az Apple-t kapuórnek kell-e minősíteni az iPadOS nevű operációs rendszere tekintetében, noha nem éri el a küszöbértékeket. Ez a vizsgálat várhatóan 2024 szeptemberére zárulnak le.

A kapuórnek minősítést követően az érintett vállalatoknak 2024 márciusáig kell eleget tenniük a digitális piacokról szóló jogszabályban felsorolt kötelezettségeknek és tilalmaknak. Azonban a kötelezettségek egy része a minősítés időpontjától teljesítendő. Ilyen például a Bizottság tervezett felvásárlásokról való tájékoztatásának kötelezettsége. A kapuóröknek 2024 márciusáig kell részletes megfelelési jelentést benyújtani, amelyben ismertetik, hogyan teljesítik a digitális piacokról szóló jogszabály szerinti kötelezettségeket. A Bizottság a kötelezettségek nem teljesítésének szankcionálására a vállalat világszintű árbevételének akár 10 %-át kitevő pénzbírságot is kiszabhat. Ezen túlmenően az ilyen vállalatokkal szemben a kötelezettségek rendszeres nem teljesítése esetén magasabb pénzbírságok és arányos magatartási vagy strukturális korrekciós intézkedések alkalmazhatók.

2023 novemberében három kapuór kifogást emelt a digitális piacokról szóló jogszabály szerinti minősítése ellen. A ByteDance a Törvényszék előtt fellebbezett a Bizottság határozata ellen, amely a TikTok nevű online közösségi hálózati szolgáltatása tekintetében kapuórnek minősítette¹⁴⁵. A vállalat azzal érvelt, hogy a TikTok platform nem átjáróként működik, hanem kihívó a digitális térben. A ByteDance 2023 decemberében ideiglenes intézkedéseket is kérelmezett a Törvényszék előtt. Az Apple a Törvényszék előtti fellebbezésében amellett érvelt, hogy a Bizottság nem minősíthette volna kapuórnek az App Store nevű online közvetítő szolgáltatása tekintetében¹⁴⁶. Az Apple az iMessage nevű platformjával kapcsolatos piacvizsgálat indításáról szóló bizottsági határozat ellen is fellebbezett¹⁴⁷. Végezetül a Meta a Törvényszék előtti fellebbezésében pontosításokat kért a minősítését illetően a Messenger és a Marketplace tekintetében¹⁴⁸.

A Bizottság (a Versenypolitikai Főigazgatóság és a Tartalmak, Technológiák és Kommunikációs Hálózatok Főigazgatósága vezetésével) a digitális piacokról szóló jogszabály érvényesítéséért felelős központi szerv, de a digitális piacokról szóló jogszabály 37. és 38. cikke szerint a nemzeti versenyhatóságokkal is szorosan együttműködik az Európai Versenyhatóságok Hálózata (ECN) keretében. A digitális piacokról szóló jogszabályban foglalt szabályok nem érintik az uniós versenyszabályok és az egyoldalú magatartásra vonatkozó nemzeti versenyszabályok érvényesítését.

¹⁴⁵ T-1077/23. sz. ügy – Bytedance kontra Bizottság.

¹⁴⁶ T-1080/23. sz. ügy – Apple kontra Bizottság – Kapuórnek minősítés és az iMessage besorolása.

¹⁴⁷ T-1079/23. sz. ügy – Apple kontra Bizottság – Az iMessage piacvizsgálata.

¹⁴⁸ T-1078/23. sz. ügy – Meta Platforms kontra Bizottság.

5.2. A külföldi támogatásokról szóló rendelet

A belső piacot torzító külföldi támogatásokról szóló rendelet¹⁴⁹ megszüntet egy szabályozási hézagot, lehetővé téve az egységes piacon zajló versenyt torzító külföldi támogatások kezelését. Míg az uniós tagállamok által nyújtott állami támogatásokra az uniós állami támogatási szabályok vonatkoznak, az európai egységes piacon működő önálló vállalatoknak az Unión kívüli országok által nyújtott támogatásokat a külföldi támogatásokról szóló rendelet hatálybalépése előtt nem lehetett vizsgálni. A külföldi támogatásokról szóló rendelet 2023 januárjában lépett hatályba, 2023 júliusa óta alkalmazandó, a bejelentési kötelezettség¹⁵⁰ pedig 2023 októberében lépett életbe. 2023 júliusában a Bizottság elfogadta a külföldi támogatásokról szóló rendelet végrehajtási rendeletét¹⁵¹. A Bizottság immár kivizsgálhatja és adott esetben orvosolhatja a külföldi állami támogatások torzító hatásait. E jogkörében saját kezdeményezésű vizsgálatokat indíthat, ha arra utaló jeleket tapasztal, hogy valamely külföldi támogatás torzítja az európai egységes piacot.

A bejelentett összefonódás mindaddig nem vihető véghez, illetve a vizsgálat alatt álló ajánlattevőnek mindaddig nem szabad odaítélni a közbeszerzési szerződéseket, amíg a Bizottság be nem fejezte a vizsgálatát. E kötelezettség elmulasztása esetén a Bizottság a vállalat éves árbevételének akár 10 %-át kitevő pénzbírságot is kiszabhat. A Bizottság emellett megtilthatja támogatott összefonódás megvalósítását vagy a közbeszerzési szerződésnek a támogatott ajánlattevő részére történő odaítélését.

Miután a külföldi támogatásokról szóló rendelet 2023 júliusában alkalmazandóvá vált, a Bizottság beadványokat kapott vállalatoktól a rendelet alkalmazását illetően. A bejelentési kötelezettség 2023. október 12-i életbelépése óta a Versenypolitikai Főigazgatóság 41 ügyben indított prenotifikációs egyeztetést, és 11 összefonódás-bejelentést kapott a külföldi támogatásokról szóló rendelet alapján¹⁵².

¹⁴⁹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2560 rendelete (2022. december 14.) a belső piacot torzító külföldi támogatásokról (HL L 330., 2022.12.23., 1. o.).

¹⁵⁰ A külföldi támogatásokról szóló rendelet alapján be kell jelenteni azokat az összefonódásokat, amelyekben a felvásárolt vállalat, az összefonódásban részt vevő felek egyike vagy a közös vállalkozás az EU-ban letelepedett, és uniós szinten legalább 500 millió EUR árbevételű termel, valamint az ügyletben részt vevő felek a megelőző három évben együttesen legalább 50 millió EUR összesített külföldi pénzügyi hozzájárulásban részesültek. A közbeszerzési eljárásokat abban az esetben kell bejelenteni a Bizottságnak, ha a becsült szerződési érték legalább 250 millió EUR, az érintett ajánlat pedig a megelőző három évben harmadik országonként együttesen legalább 4 millió EUR összesített külföldi pénzügyi hozzájárulást foglal magában.

¹⁵¹ A Bizottság (EU) 2023/1441 végrehajtási rendelete (2023. július 10.) a Bizottság által a belső piacot torzító külföldi támogatásokról szóló (EU) 2022/2560 európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján folytatott eljárásokra vonatkozó részletes szabályokról (HL L 177., 2023.7.12., 1. o.). A végrehajtási rendelet eljárási szempontokkal foglalkozik, és tartalmazza a külföldi pénzügyi hozzájárulással érintett összefonódási ügyletek és a közbeszerzési eljárások keretében nyújtott külföldi pénzügyi hozzájárulások bejelentésére szolgáló formanyomtatványokat.

¹⁵² A külföldi támogatásokról szóló rendelet közbeszerzési eljárásokban nyújtott külföldi pénzügyi hozzájárulások esetében történő érvényesítéséről lásd: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/public-procurement/foreign-subsidies-regulation_en

A külföldi támogatásokról szóló rendelet

Forrás: Európai Bizottság

6. Az állami támogatási politika hatása az egységes piac integritására és az EU globális versenyképességére

- Az európai modell erős szociális piacgazdaságban gyökerezik, amely fenntartható növekedésen, tisztességes versenyen, nyitott kereskedelmen és gazdasági biztonságon alapuló, inkluzív gazdasági jólétet nyújt. Az egységes piac az EU versenyképességének központi eleme, a Bizottság pedig elkötelezett aziránt, hogy egyenlő versenyfeltételeket biztosítson az egységes piacon és világszinten egyaránt.
- Mindezekre tekintettel az állami támogatási szabályok e megbízatás keretében részletes vizsgálaton estek át, hogy a zöld és a digitális átállás szempontjából célravezetők legyenek, és hozzájáruljanak a versenyképes és reziliens uniós gazdaság megteremtéséhez. A szabályokat adott esetben naprakésszé tették, és hatékony eszközöket nyújtanak a tagállamoknak az állami beruházási igények kezeléséhez olyan meghatározó prioritások kapcsán, mint a környezetvédelem és a dekarbonizáció, a regionális kohézió, az áttörést hozó innováció, valamint a stratégiai ágazati gyártási kapacitás, különösen a nettó zero üvegházhatásúgáz-kibocsátású gazdaságra való átállás érdekében. A rendelkezésre álló legújabb adatok alapján a tagállamok 2022-ben 112 milliárd EUR összegben folyósítottak (nem válságkezelési célú) állami támogatást, ami az uniós GDP 0,7 %-át tette ki.
- A Covid19-világjárvány és az ukrajnai orosz invázió által előidézett példátlan válságok szükségessé tették, hogy a Bizottság maradéktalanul kihasználja az állami támogatási eszköztár által kínált mozgásteret, különösen célzott és ideiglenes szabályok útján, hogy lehetővé tegye a tagállamoknak a válságok uniós gazdaságra gyakorolt hatásának korlátozását, egyúttal biztosítékokat vezessen be az egységes piac védelme érdekében.
- A Covid19-re vonatkozó (teljesen kivezetett) ideiglenes keret tényleges végrehajtásának adataiból és elemzéséből kiderült, hogy az egyes tagállamok által nyújtott állami támogatások jelentősen elmaradtak a jóváhagyott összegektől (megközelítőleg 30 %), és nagyrészt összhangban voltak az adott tagállam által a válság során GDP-kiesés tekintetében elszenvedett gazdasági kárral.
- A rendelkezésre álló legújabb adatok alapján a tagállamok 2022-ben és 2023 első félévében 141 milliárd EUR összegben nyújtottak válságkezelési támogatást, ami az uniós GDP 0,6 %-át tette ki az említett időszakban, és e támogatás célja az ukrajnai orosz invázió gazdasági hatásának korlátozása volt. A jelenleg rendelkezésre álló adatok szerint a tagállamok a jóváhagyott összegek kevesebb mint 20 %-át nyújtották. A kiadások tekintetében vannak eltérések a tagállamok között, ami részben valószínűleg a különböző költségvetési kapacitást tükrözi, de részben az energiaválság hatásában tapasztalható különbségekkel és a gazdaságok eltérő méretével is magyarázható.
- Végezetül megjegyzendő, hogy az ideiglenes válság- (és átállási) keret 86. pontja hasznos új elem az eszköztárban, mivel a nettó zero üvegházhatásúgáz-kibocsátású gazdaságra való átállás felgyorsítását szolgálja, és felhasználható annak a kockázatnak a kezelésére, hogy az ezen átállás szempontjából stratégiai jelentőségű ágazatokba irányuló új beruházások támogatások miatt az EU-ból harmadik országokba kerülnek át. Ez a rendelkezés lehetővé teszi egyedi támogatások nyújtását azon támogatási összeg erejéig, amelyet a kedvezményezett az EGT-n kívüli harmadik országban egyenértékű beruházáshoz kaphatna, vagy azon összeg erejéig, amely a vállalatnak a

beruházás EGT-n belüli megvalósítására való ösztönzéséhez szükséges (az úgynevezett finanszírozási hiány), attól függően, melyik a kisebb.

- A Bizottság folyamatosan dolgozik azért, hogy az állami támogatási szabályok célravezetők maradjanak, és figyelemmel kísérje a támogatási intézkedések végrehajtását, azzal a céllal, hogy lehetővé tegye az EU prioritásainak és hosszú távú versenyképességének jól célzott nyilvános támogatását, valamint a válságok kezelésére irányuló ideiglenes intézkedéseket, egyúttal korlátozva a verseny indokolatlan torzulását az egységes piacon.

Az egységes piac méltányosságának és megfelelő működésének megóvása érdekében az EUMSZ általános jelleggel tiltja azokat a tagállamok által nyújtott állami támogatásokat, amelyek torzítják a versenyt vagy azzal fenyegetnek. Az állami támogatások ellenőrzésével biztosítható, hogy a vállalatok közötti verseny az érdemeken, ne pedig a kapott állami támogatás mértékén alapuljon, ezzel elkerülve a támogatási versenyt és a „bőkezűbb” tagállamokban működő vállalatok előnyben részesítését. Ugyanakkor bizonyos körülmények között állami beavatkozásra lehet szükség ahhoz, hogy a gazdaság jól működjön és méltányos legyen. Ezért az EUMSZ széles mozgásteret enged a szakpolitikai célokhoz nyújtott állami támogatást illetően, feltéve, hogy szükséges, arányos és megfelelő e célok eléréséhez az egységes piaci verseny indokolatlan torzítása nélkül. Az állami támogatások ellenőrzése révén a jogos és eredményes támogatásra való összpontosítással és a túlzott mértékű ellentételezés elkerülésével a korlátozott mértékű közforrások is messzemenőig hasznosíthatók.

2023 októberében az Európai Tanács emlékeztetett azon felkérésére, hogy a Bizottság tegyen jelentést a Tanácsnak a jelenlegi állami támogatási politikának az egységes piac integritására és az EU globális versenyképességére gyakorolt hatásáról. Az állami támogatási politika hatásának értékelésekor valóban elengedhetetlen figyelembe venni, hogy a Tanács belső és külső szempontból kettős nehézséggel néz szembe. Az állami támogatások ellenőrzésének be kell töltenie azon feladatát, hogy kiküszöbölje az egységes piaci verseny indokolatlan torzulását, egyúttal lehetővé kell tennie, hogy az uniós gazdaság továbbra is élen járjon az innovációban, és vezető szerepet töltsön be a kettős átállásban a jelenlegi nehéz geopolitikai körülmények között.

A Bizottság rendszeresen és folyamatosan gyűjt adatokat az állami támogatási intézkedések tagállamok általi végrehajtásáról, hogy figyelemmel kísérje annak hatását:

- Először is a Bizottság éves **állami támogatási eredménytáblát** állít össze a tagállamok által a jóváhagyott támogatási intézkedések keretében felmerült kiadásairól (vagyis a folyósított összegekről) szolgáltatott adatok alapján¹⁵³, ideértve a kiadás támogatási elemének – vagyis a támogatással juttatott előnynek – a számszerűsítését¹⁵⁴. A legújabb adatok a 2022. évre vonatkoznak.

¹⁵³ Az információk a 794/2004/EK rendelet 6. cikkének (1) bekezdése szerint a tagállamok által teljesített éves adatszolgáltatáson alapul. Az adatok pontosságáért változatlanul a tagállamok tartoznak felelősséggel.

¹⁵⁴ A támogatási elem a támogatás formájától függ. Vissza nem térítendő támogatások esetében a kedvezményezettnek juttatott előny rendszerint megfelel a költségvetési kiadásnak. Egyéb támogatási eszközök

- Másodszor, a közelmúltbeli válságok során, vagy is a Covid19-világjárvánnyal összefüggésben és az Oroszország Ukrajna elleni agressziójára válaszul folyósított támogatások jelentős összegére tekintettel a Bizottság kivételesen **időszakos felméréseket indított, hogy időszerű információkat gyűjtsön a jóváhagyott válságkezelési intézkedések keretében tagállamok által ténylegesen nyújtott támogatásokról** (vagyis azokról az összegekről, amelyekre a vállalatok jogosulttá váltak, de folyósításuk igénybe vehet némi időt). A legutóbbi felmérés 2022-t és a 2023. június végéig terjedő időszakot fedi le. Míg az éves adatszolgáltatás keretében a tagállamoknak a támogatási elemeket is számszerűsíteniük kell, az említett válságkezelési felmérésekre válaszul a tagállamok az általuk nyújtott támogatások névleges összegét közlik, hogy egyszerűbb legyen az adatgyűjtés, és kisebb legyen az adminisztratív teher.

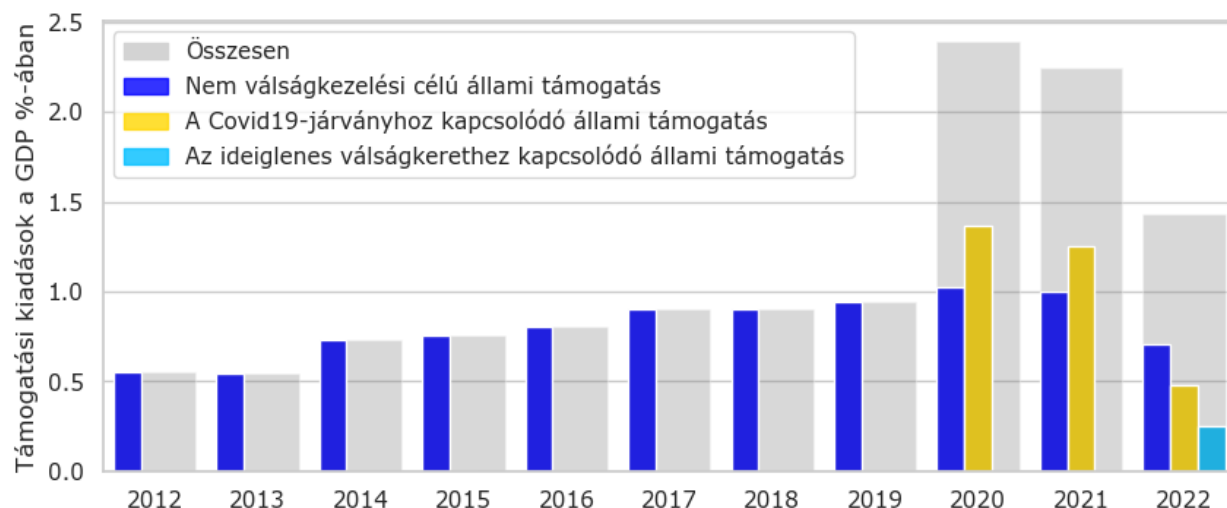
6.1. Átfogó kép a válságkezelési és nem válságkezelési célú állami támogatások 2022. évi folyósításáról

A legutóbbi tagállami éves adatszolgáltatások alapján a 27 tagállam 2022-ben 227,98 milliárd EUR összegű állami támogatást folyósított nem válságkezelési célú és válságkezelési intézkedések keretében (az utóbbiakat főként Oroszország Ukrajna elleni agressziójára válaszul az állami támogatásokra vonatkozó ideiglenes válságkeret alapján), ami a 2022. évi GDP-jük 1,43 %-ának felelt meg.

Az összkiadás jelentősen csökkent az előző évhez képest (inflációval kiigazítva mintegy 35 %-os csökkenés). Először is a csökkenés fő oka a Covid19-világjárvánnyal összefüggő intézkedések összkiadásának mérséklődése, tekintettel a Covid19-re vonatkozó ideiglenes keret 2022. június végén befejeződött kivezetésére. A Covid19-világjárvánnyal összefüggő intézkedések terén a csökkenés 76,66 milliárd EUR-t tett ki (inflációval kiigazítva megközelítőleg -60 % az előző évhez képest), ami a 27 tagú EU (EU-27) GDP-jének 0,48 %-át tette ki. Másodszor, a nem válságkezelési célokra nyújtott támogatás is jelentősen – mintegy 28 %-kal – visszaesett 2022-ben a 2021. évi 155,55 milliárd EUR-ról (változatlan áron) 112 milliárd EUR-ra (bővebbel lásd lent).

esetében a kedvezményezettnek juttatott előny és az államot terhelő költség eltérő lehet. Például kezességvállalás esetén a kedvezményezett mentesül a kezességvállalással járó kockázat alól, mivel azt az állam viseli. Azt, hogy az állam viseli a kockázatot, általában megfelelő díjjal ellentételezik. Az felel meg a támogatási elemnek, ha az állam eltekint e díj egy részétől vagy egészétől.

1. ábra: Állami támogatási összkiadás, támogatási elemek a GDP százalékában, a Covid19-világjárvánnyal összefüggő állami támogatás, az ideiglenes válságkerethez kapcsolódó állami támogatás és a nem válságkezelési célú állami támogatási intézkedések szerinti bontásban

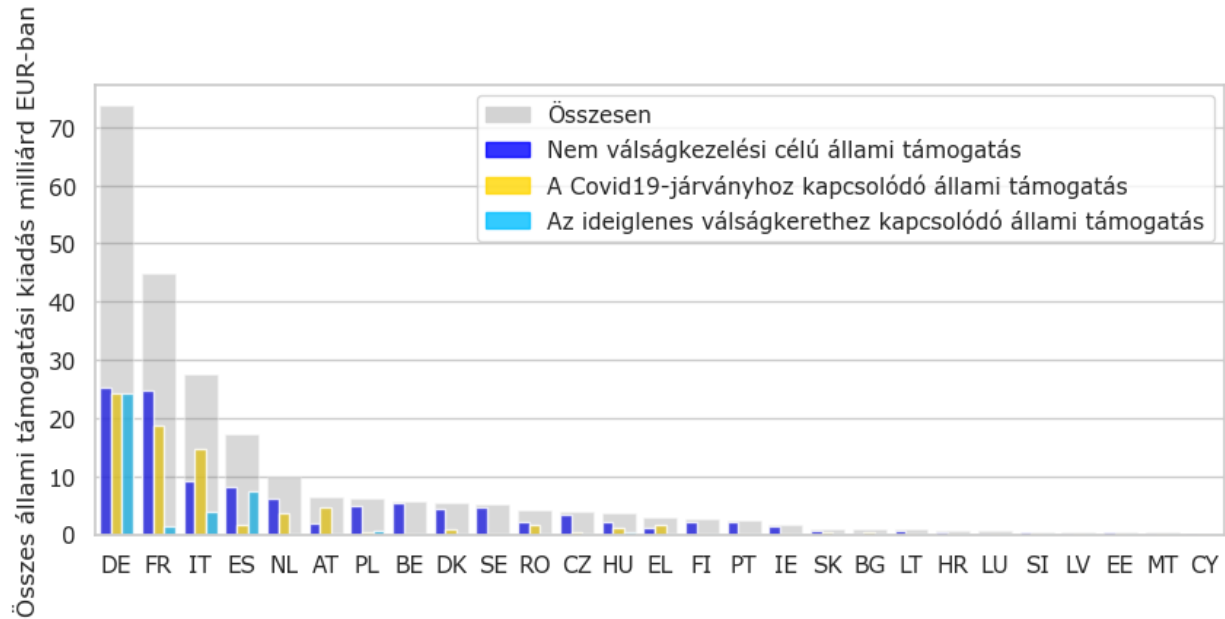
Relatív értelemben, a (válságkezelési és nem válságkezelési célú) állami támogatási kiadások nemzeti GDP arányában kifejezett, tagállami szintű megoszlását vizsgálva jelentős szórás figyelhető meg a tagállamok között a kiadásokban, noha 2021-hez képest jelentősen mérséklődött. A legtöbbet költő tagállamok (Magyarország és Németország) kiadásai a nemzeti GDP-jük megközelítőleg 1,8–2,1 %-át tették ki, míg a legkevesebbet költő tagállamok (Írország, Ciprus és Luxemburg) kiadásai a nemzeti GDP-jük 0,3–0,6 %-a körül alakultak.

Az említett adatokból az az átfogó kép rajzolódik ki, hogy ugyan jelentős különbségek vannak a tagállamok által folyósított támogatási összegek között (nem meglepő módon abszolút értékben a nagy tagállamok folyósítják a legnagyobb összegeket), a GDP-hez viszonyított állami támogatási kiadások esetében viszont már árnyaltabb a helyzet.

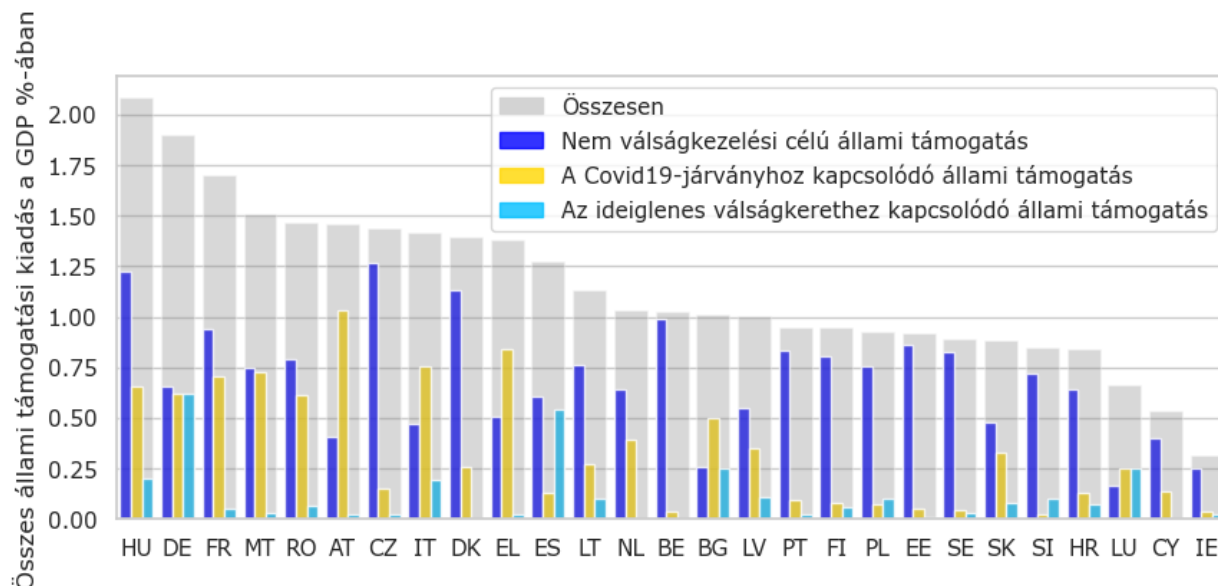
Ezenkívül Németországban a 2022. évi kiadások jelentős része két rendszerszintű energetikai közművállalatot érintő eseti helyzetben nyújtott válságkezelési támogatáshoz kapcsolódott; a közművállalatoknak azután szorultak állami támogatásra, hogy Oroszország Ukrajna elleni háborúja következtében zavar keletkezett a gázszállításokban (bővebben lásd lent).

Ugyancsak megjegyzendő, hogy a tagállamok egyéb – nem állami támogatási – intézkedések útján is jelentős támogatásban részesíthették gazdaságukat és a háztartásokat. Tehát a gazdaságnak és a háztartásoknak nyújtott teljes támogatás eltérhet a fent említett tagállami éves adatszolgáltatásokból származó adatoktól, amelyek kizárólag az állami támogatásnak minősülő intézkedések keretében történt folyósításokra vonatkoznak.

2. ábra: 2022. évi állami támogatási összkiadás tagállamonként, támogatási elemek milliárd EUR-ban, a Covid19-világjárvánnyal összefüggő állami támogatás, az ideiglenes válságkerethez kapcsolódó állami támogatás és a nem válságkezelési célú állami támogatási intézkedések szerinti bontásban

3. ábra: Állami támogatási összkiadás tagállamok szerinti bontásban, a 2022. évi nemzeti GDP százalékában, a Covid19-világjárvánnyal összefüggő állami támogatás, az ideiglenes válságkerethez kapcsolódó állami támogatás és egyéb (nem válságkezelési célú) állami támogatási intézkedések szerinti bontásban

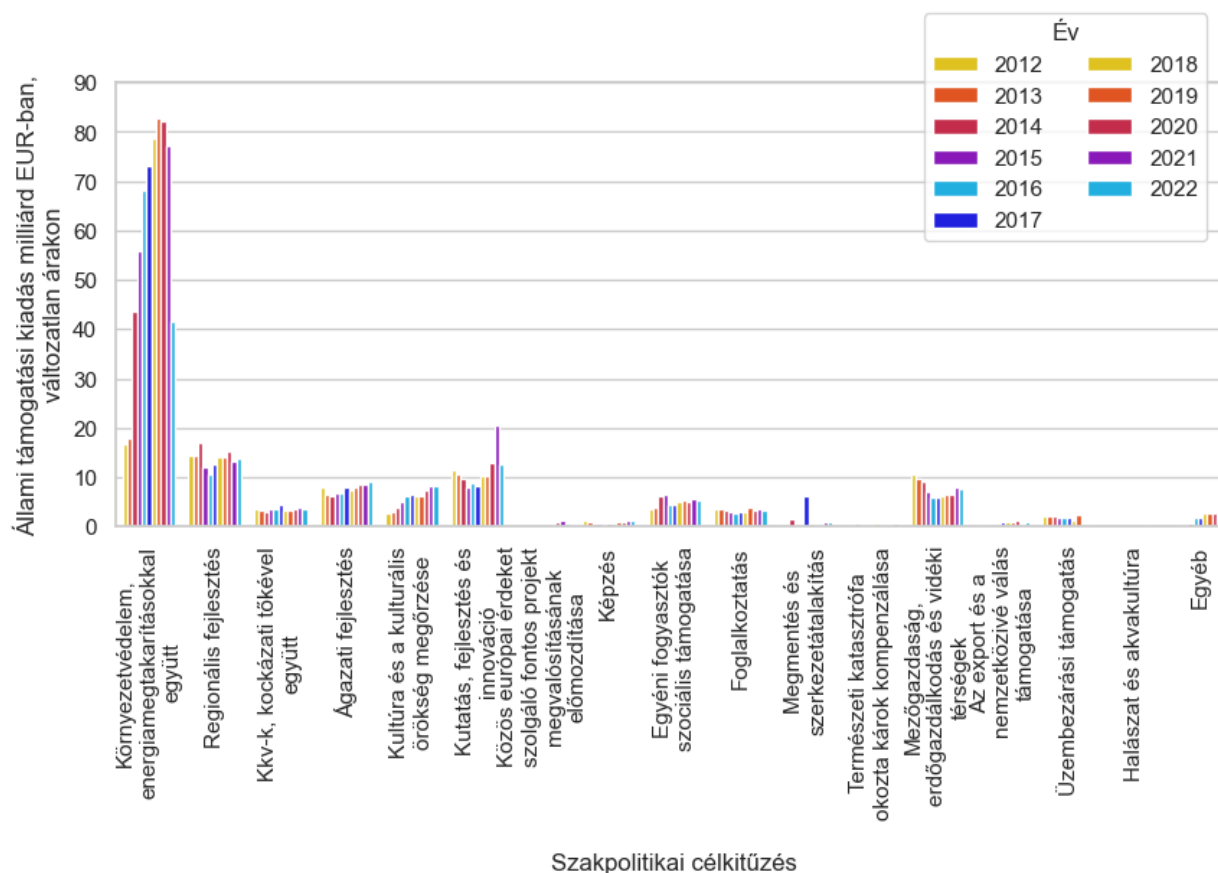
A **2022. évi nem válságkezelési célú támogatásokra** összpontosítva a tagállamok által folyósított összeg nominális értéken 2021-hez képest húsz tagállamban csökkent. A csökkenés különösen markáns volt Németországban (inflációval kiigazítva –59 % nominális értéken), Horvátországban (–52 %) és Máltán (–50 %), továbbá Bulgáriában, Lettországon, Luxemburgban és Magyarországon, ahol 40 % körül alakult. Számottevő, több mint 20 %-os csökkenés volt megfigyelhető Lengyelországban és Litvániában (mindkettő –28 % körül), valamint Észtországban (–22 %). A nem válságkezelési célú támogatások Finnországban (–18 %), Szlovéniában (–17 %), Csehországban (–14 %), Hollandiában és Ausztriában (–12 % mindkét országban), Franciaországban és Cipruson (–11 %), Írországon (–9 %), Belgiumban és Olaszországban (–6 %) is csökkentek.

Ezzel szemben jelentősen gyarapodtak a nem válságkezelési célú támogatások Portugáliában (inflációval kiigazítva +66 % nominális értéken), Dániában (+44 %) és Spanyolországban (+30 %). Szlovákiában 14 %-kal, Görögországban pedig 4 %-kal nőttek a nem válságkezelési célú támogatások 2021-hez képest. Románia és Svédország is azonos mértékű támogatásról számolt be a 2021-ben és 2022-ben végrehajtott nem válságkezelési célú intézkedésekre vonatkozóan.

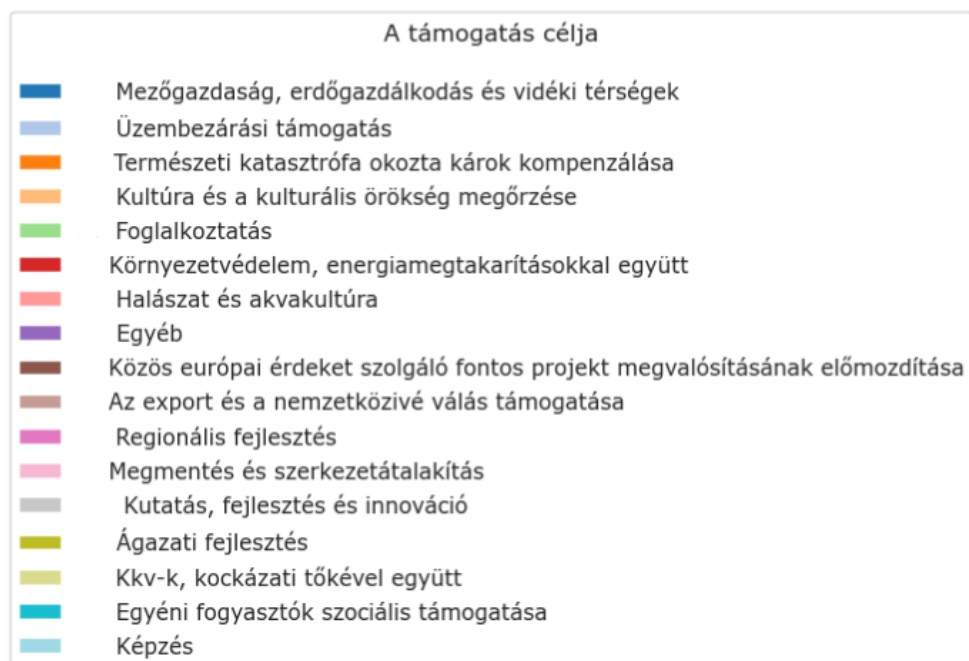
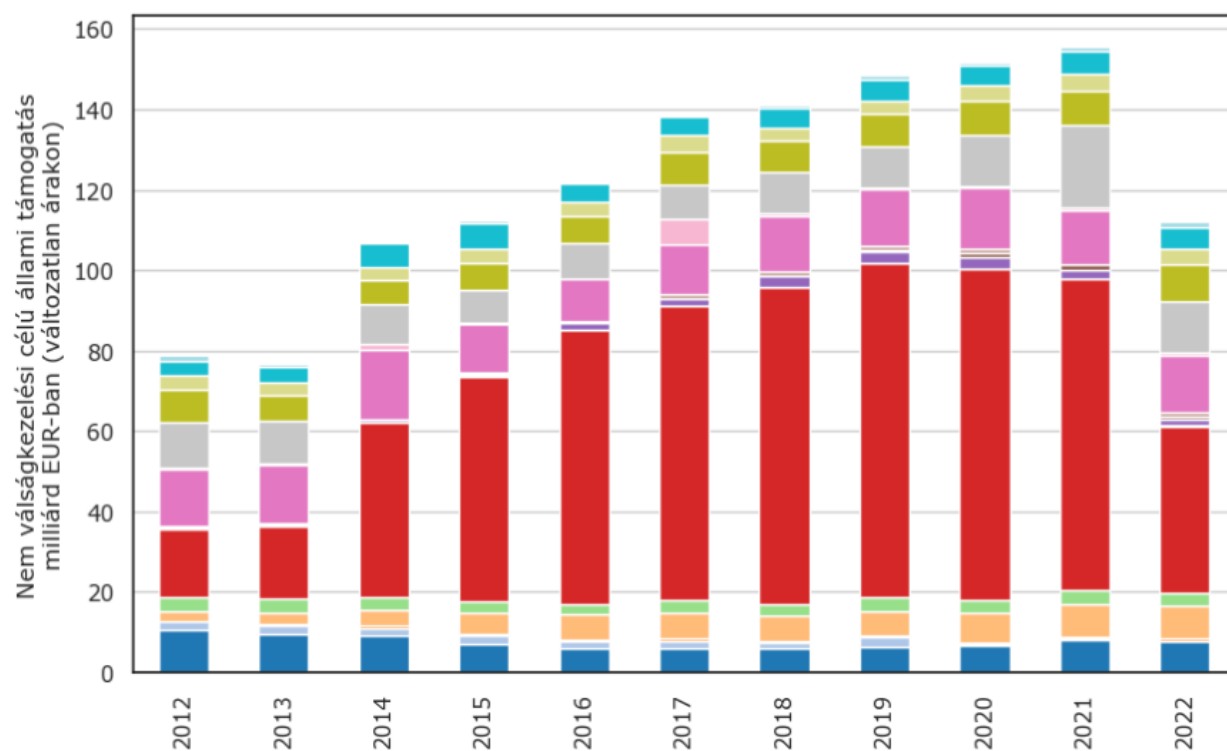
Összességében véve a nem válságkezelési célú állami támogatás csökkentése főként annak tudható be, hogy a környezetvédelemre – ezen belül energiamegtakarításra – folyósított támogatás a 2021. évi mintegy 77,3 milliárd EUR-ról 41,5 milliárd EUR-ra esett vissza 2022-ben. További elemzés szükséges, de a csökkenés részben magyarázható a 2022 márciusában bevezetett, állami támogatásokra vonatkozó ideiglenes válságkeret és annak későbbi módosításai által kínált alternatívákkal, amelyek lehetővé tették, hogy a tagállamok támogatást nyújtsanak a megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsításához és az ipari eljárások dekarbonizációjához. Mindazonáltal az adatokból az derül ki (lásd a 4. ábrát), hogy a környezetvédelemre folyósított

támogatások változatlanul messze a legnagyobb kategóriát alkotják a nem válságkezelési célú állami támogatásokon belül, és még válság idején is 2–4-szer akkora, mint tíz évvel ezelőtt (inflációval kiigazítva, változatlan árakon).

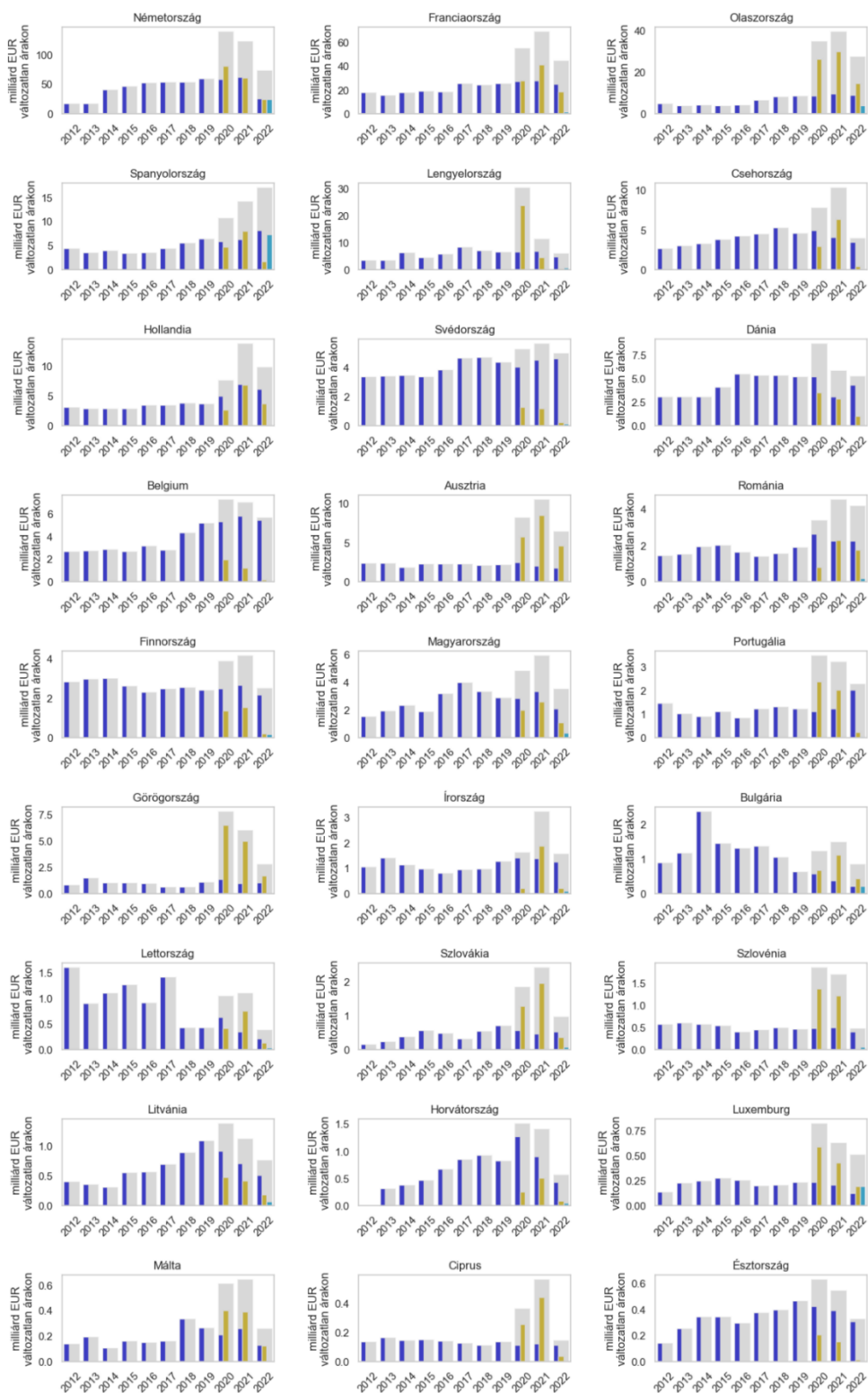
4. ábra: Állami támogatási kiadások válságkezelési támogatások nélkül 2012 és 2022 között, támogatási elemek milliárd EUR-ban, változatlan árakon, támogatási cél szerinti bontásban

5. ábra: Nem válságkezelési célú állami támogatási kiadások támogatási cél szerinti bontásban

6. ábra: Állami támogatási összkiadás tagállamok szerinti bontásban, névleges összegekben (milliárd EUR változatlan áron), a Covid19-világjárvánnyal összefüggő állami támogatás, az ideiglenes válságkerethez kapcsolódó állami támogatás és egyéb (nem válságkezelési célú) állami támogatási intézkedések szerinti bontásban, 2012–2022 (a tagállamok sorrendje a halmozott kiadáson alapul)

6.2. Az állami támogatások nélkülözhetetlen, ugyanakkor elővigyázatos alkalmazása válság idején

Mivel az elmúlt években több válság is kialakult, az EUMSZ-ben „rendkívüli események” esetére és „egy tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére” biztosított állami támogatási lehetőségeket széleskörűen igénybe vették. Az erre vonatkozó rendelkezések lehetővé tették, hogy a Bizottság például állami támogatási intézkedéseket hagyjon jóvá a Covid19-világjárvány gazdaságot érintő következményeinek, a közelmúltban pedig Oroszország Ukrajna elleni agressziója által előidézett energiaválság kezelésére előbb az állami támogatásokra vonatkozó ideiglenes válságkeret (TCF), majd az ideiglenes válság- és átállási keret (TCTF) – a kettő együttesen TC(T)F – alapján.

A **Covid19-re vonatkozó ideiglenes keret** alapján nyújtott támogatások áttekintése céljából a Bizottság felméréseket végzett a keret 2020. márciusi hatálybalépésétől a 2021. végi megszűnéséig terjedő időszakra vonatkozóan. A keret tényleges végrehajtásáról gyűjtött bizonyítékokból kiderült, hogy az egyes tagállamok által nyújtott állami támogatások (összesen 940 milliárd EUR, amely a jóváhagyott összegek – 3,1 billió EUR – mintegy 30 %-át tette ki) az adott tagállam által a válság során GDP-kiesés tekintetében elszenvedett gazdasági kár mértékéhez igazodtak¹⁵⁵. Ez megnyugtató üzenetet küldött, tekintettel a tagállamok körében megfigyelhető jelentős szórás miatt a tagállamok közötti egyenlő versenyfeltételekkel kapcsolatos esetleges aggályokra. A Covid19-re vonatkozó ideiglenes keretet immár teljesen kiveztették.

A Bizottság ehhez hasonlóan a **TC(T)F alapján vagy annak elveivel összhangban** nyújtott támogatások áttekintése céljából is végzett felméréseket az ideiglenes válságkeret 2022. márciusi hatálybalépésétől 2023 júniusáig terjedő időszakra vonatkozóan (2023 második félévéről nem áll rendelkezésre elegendő adat). Az említett időszakban a Bizottság közel 730 milliárd EUR összegben hagyott jóvá állami támogatásokat a TC(T)F alapján vagy azonos elvekkel összhangban. A felmérések keretében a tagállamoktól gyűjtött adatok alapján 141 milliárd EUR-t nyújtottak ténylegesen vállalatoknak, ami a jóváhagyott támogatások mindössze 19,3 %-át tette ki, és az uniós GDP 0,6 %-ának felel meg 2022-ben és 2023 első félévében¹⁵⁶. Megjegyzendő, hogy a tagállamok hivatalosan odaítélhetik a teljes támogatási összeget egy év adott időpontjában, hogy aztán több éven át bocsássák a kedvezményezettek rendelkezésére, így előfordulhat, hogy az összegeket nem fizették ki (teljes egészében) 2022-ben vagy 2023 első félévében.

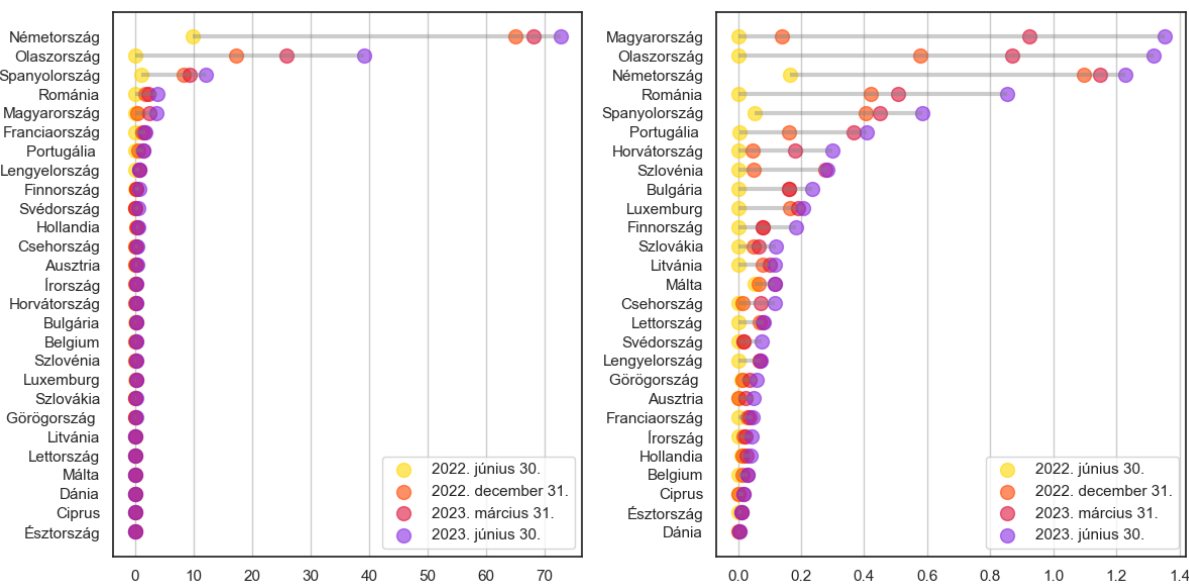
A szóban forgó időszakban Németország 72,8 milliárd EUR támogatást nyújtott, amely a 141 milliárd EUR összeg 52 %-át tette ki, utána pedig Olaszország következett 39,2 milliárd EUR, majd Spanyolország 12,1 milliárd EUR összegű támogatással. Abszolút értékben a három

¹⁵⁵ A Versenypolitikai Főigazgatóság „Looking back at the State aid COVID Temporary Framework: the take-up of measures in the EU” (Visszatekintés a Covid19-re vonatkozó ideiglenes állami támogatási keretre: az intézkedések elterjedtsége az EU-ban) című, 2022. októberi szakpolitikai tájékoztatója, elérhető [itt](#).

¹⁵⁶ A tagállamok előzetes információkat bocsátottak a Bizottság rendelkezésére, és előfordulhat, hogy kiigazítják az adatokat.

legnagyobb összeget folyósító tagállam az összes támogatás 88 %-át nyújtotta. Relatív értelemben Magyarország költött a legtöbbet, mivel a GDP-je 1,35 %-ának megfelelő összegben nyújtott támogatást 2022-ben és 2023 első félévében. Relatív értelemben a második helyen Olaszország állt (a GDP-je 1,32 %-ával), majd Németország (a GDP 1,23 %-a) és Románia következett (a GDP 0,85 %-a).

7. ábra: Névleges összegekben kifejezett állami támogatások 2023 júniusáig a TC(T)F vagy annak alapelvei alapján, abszolút értékben (bal oldali diagram) és a nemzeti GDP százalékában (jobb oldali diagram)

A TC(T)F alapján vagy annak elveivel összhangban nyújtott állami támogatások összesen (mrd EUR, kumulált)

A TC(T)F alapján vagy annak elveivel összhangban nyújtott állami támogatások összesen (a 2022. évi + 2023. I. félévi GDP %-ában)

A Németország által nyújtott támogatásokat alaposabban megvizsgálva kiderül, hogy a teljes támogatási összeg 85 %-át két kedvezményezett kapta: ez egyrészt az Uniper SE (33 milliárd EUR) és a SEFE GmbH (6,5 milliárd EUR) feltőkésítését, másrészt a német átfogó program keretében az e két vállalat rendelkezésére bocsátott kölcsönöket és támogatott kölcsönöket fedezte (16 milliárd EUR, illetve 7 milliárd EUR hitelkeret¹⁵⁷, amelyet nem feltétlenül hívtak le). Ezekre a

¹⁵⁷ A hitelkeretek összegét a javuló piaci viszonyokra tekintettel csökkentették.

beavatkozásokra e két rendszerszintű energetikai közművállalat összeomlásának elkerüléséhez volt szükség. Mindkettőnek voltak fennálló hosszú távú szerződesei, amelyeket nem tudtak teljesíteni, miután Oroszország drasztikusan csökkentette a gázszállításokat Németországba. A piacon elfoglalt rendszerszintű pozíciójukra tekintettel összeomlásuk súlyos következményekkel járt volna a fogyasztókra és általánosabban a német és az európai energiapiacra egyaránt.

Továbbá az említett felmérési adatok értelmezésekor több további szempontot is figyelembe kell venni. Kizárólag azokra az intézkedésekre vonatkoznak, amelyek állami támogatásnak minősülnek, és amelyeket bejelentettek a Bizottságnak, a Bizottság pedig jóváhagyta őket. Ezenkívül különböző eszközök (például közvetlen támogatások, saját tőke, kölcsönök és kezességvállalások) igénybevétele nyújtott állami támogatások névleges összegét mutatják. Ezek az eszközök eltérő versenytorzító hatást gyakorolnak. A különböző eszközökkel nyújtott támogatások vizsgálata során figyelembe kell venni a támogatási elemeket, mivel ezek tükrözik a vállalkozásnak juttatott tényleges előnyt, és jobb mérőszámként szolgálhatnak a visszatérítendő és a vissza nem térítendő eszközökkel nyújtott támogatás méltányos összehasonlításához. Ennek oka, hogy a vissza nem térítendő eszközök – például támogatások – rendszerint nagyobb mértékben torzítják a versenyt, mint a visszatérítendő eszközök, például a kezességvállalások vagy a kedvezményes kamatozású kölcsönök.

A támogatási elem az eszköz jellegétől függően különféle módokon becsülhető meg: vissza nem térítendő eszközök esetében a kedvezményezettnek juttatott előny rendszerint megfelel a névleges összegnek, amely maga a költségvetési kiadás. Visszatérítendő támogatási eszközök esetében a vállalkozásnak juttatott előny és az államot terhelő költség eltérő lehet. A támogatási elem – és a költségvetési kiadás – általában (jóval) kisebb, mint a névleges összeg. A kölcsönök, kezességvállalások és egyéb hasonló támogatási eszközök esetében a vállalkozásnak juttatott előny és az államot terhelő költség az alacsonyabb kamatláb, illetve a csökkentett kezességvállalási díj, amelyet a vállalkozás ténylegesen fizetett ahhoz képest, amit piaci értéken kellett volna fizetnie.

E tekintetben, a becsült támogatási elemekre figyelemmel Németország a GDP-je megközelítőleg 0,9 %-ának megfelelő támogatást nyújtott 2022-re és 2023 első félévére, főként tőkejuttatások formájában, ismét különösen az Uniper és a SEFE rendszerszintű energiaszolgáltató feltőkésítéséhez (a nyújtott támogatás teljes összegének 55 %-a). A legnagyobb állami támogatásokat nyújtó tagállamok sorában Magyarország (a GDP-jének megközelítőleg 0,68 %-a), Spanyolország (0,45 %) és Portugália (0,41 %) következett. A támogatási elemeket tekintve Olaszország és Románia a GDP-je kisebb hányadát fordította erre a célra, ami visszatérítendő eszközök – főként kezességvállalások – nagymértékű igénybevétele tükrözi.

A tagállamok továbbá horizontális költségvetési politikai intézkedéseket is végrehajtottak a magas energiaárak háztartásokra és vállalkozásokra gyakorolt hatásának enyhítése érdekében. Ezek többnyire olyan intézkedések, amelyek nem minősülnek állami támogatásnak. A Bizottság őszi

gazdasági előrejelzésében¹⁵⁸ szereplő becslések alapján az ilyen energiapolitikai intézkedések¹⁵⁹ nettó költségvetési költsége 2023-ban megközelítőleg 165 milliárd EUR volt, ami az EU-27 GDP-jének 0,97 %-át tette ki, tehát a 2022. évi 195 milliárd EUR-hoz és az EU-27 GDP-jének 1,2 %-ához képest csökkent.

Abszolút értékben a Németország, Franciaország és Olaszország által végrehajtott intézkedéseknek volt a legnagyobb a nettó költségvetési költsége 2023-ban (59,4 milliárd EUR, 22,8 milliárd EUR, illetve 21,4 milliárd EUR), együttesen az EU-ban végrehajtott összes energiapolitikai jellegű költségvetési intézkedés 63 %-át tette ki (az energiapolitikai célú költségvetési intézkedésekre fordított uniós összkiadás mintegy 36 %-át, 14 %-át, illetve 13 %-át tette ki). Őket Spanyolország követte 13,5 milliárd EUR-val (az összkiadás 8 %-a) és Hollandia 10,6 milliárd EUR-val (az összkiadás 6 %-a). A nettó költségvetési költség az összes többi tagállamban az energiapolitikai célú költségvetési intézkedésekre fordított uniós összkiadás 3 %-a (Lengyelország) és 0,01 %-a (Görögország) között alakult.

Relatív értelemben, a 2023. évi GDP arányában kifejezve a Szlovákia, Horvátország és Málta által végrehajtott intézkedéseknek volt a legmagasabb a nettó költségvetési költsége (1,89 %, 1,77 %, illetve 1,6 %). Őket Ausztria (1,56 %) és Németország (1,45 %) követte. A költségvetési költség Magyarországon (1,34 %), Portugáliában (1,25 %), Csehországban (1,18 %), Olaszországban (1,04 %) és Hollandiában (1,03 %) meghaladta az EU-27 átlagát (0,97 %).

Makrogazdasági szempontból több összetett és dinamikus tényező volt meghatározó az elmúlt években. A Covid19-világjárvány fokozatosan visszaszorult, a korlátozások pedig megszűntek, ugyanakkor az ukrajnai orosz agresszió eskalálódott, az abból eredő válság és a közel-keleti eskaláció kockázata pedig fokozta a geopolitikai feszültségeket. Ezek az események komoly következményekkel jártak a gazdasági feltételekre az EU-ban és annak tagállamaiban. A Bizottság 2024. téli gazdasági előrejelzése¹⁶⁰ szerint az EU és az euróövezetben is a vártnál szerényebb volt a növekedés (2023-ban 0,5 %, ami némi csökkenést jelent az előző, őszi előrejelzésben prognosztizált 0,6 %-hoz képest). Uniós szinten az elmúlt évi csekély növekedés nagyrészt annak tudható be, hogy még kitartott az azt megelőző két évben tapasztalt világjárvány utáni gazdasági fellendülés, az

¹⁵⁸ Az Európai Bizottság Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatósága (2023), Európai gazdasági előrejelzés, 2023. ősz. Elérhető a következő internetcímen: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/4139ef72-9eb3-4fad-a116-ee87979f4d35_en?filename=ip258_en.pdf A költségvetési hatás a 2023. október vége előtt bevezetett vagy bejelentett intézkedéseket tükrözi. Szlovákia esetében az előrejelzés becsléseit a 2024. évi költségvetéstervezet 2023. december 12-i benyújtását követően naprakésszé tették.

¹⁵⁹ E becslések alkalmazásában az „energiapolitikai intézkedések” a következőképpen határozhatók meg: 1. olyan intézkedések, amelyek közvetlen hatást gyakorolnak a háztartások és/vagy vállalkozások energiafogyasztásának határköltségére („árintézkedések”); 2a. a háztartásokat ideiglenes jövedelemtámogatásban részesítő intézkedések; 2b. a vállalkozásokat az árintézkedésektől eltérő módon ellentételezésben részesítő intézkedések (mindkettő „jövedelmi intézkedés”); és 3. az energiavállalatok váratlan nyereségeire kivetett új adókból vagy illetékekből származó bevételek.

¹⁶⁰ Európai gazdasági előrejelzés – 2024. tél, 268. sz. intézményi tanulmány, 2024. február.

általános infláció pedig a vártnál gyorsabban mérséklődött 2023-ban, főként az energiaárak csökkenésének köszönhetően.

E tényezők és az egyes tagállamok gazdaságának kitettsége jelentősen kihatott a gazdasági teljesítményükre, valamint a válaszul elfogadott állami támogatási intézkedések végrehajtására és értékelésére is. A relatív értelemben vagy a becsült támogatási elemek szempontjából legnagyobb összegű támogatásokat nyújtó tagállamok körében a német és a magyar gazdaság némileg zsugorodott 2023-ban (0,3 %-kal, illetve 0,8 %-kal), míg Spanyolországban átlag feletti volt a növekedés (2,5 %). Ehhez hasonlóan a relatív értelemben vagy a becsült támogatási elemek szempontjából legkisebb összegű támogatásokat nyújtó tagállamok közül Dániában átlagos (0,5 %), Cipruson pedig átlag feletti volt a növekedés (2,4 %), míg az észti gazdaság 3,5 %-kal zsugorodott. Ebből látható, hogy még óvatos következtetéseket sem lehet levonni az állami támogatások elszigetelten vizsgált, GDP-növekedésre gyakorolt hatásáról, mivel ehhez a hatáshoz több egyéb tényező hatásai társulnak, tekintettel az egyes tagállamokon belüli környezet sokféleségére és bizonytalanságára.

A fenti elemzés és az ismertetett adatok szemléltetik a válságkezelési támogatás által gyakorolt hatás „fő számadatokon” túlmutató értékelésének fontosságát, de egyúttal arra is rámutatnak, hogy a jelenleg nem állnak rendelkezésre adatok a korrelációk vagy az ok-okozati összefüggés értékeléséhez. Előfordulhat, hogy a tagállamokat energetikai szempontból eltérő mértékben érintette érzékenyen az ukrajnai háború, gazdaságuk – különös tekintettel a nehézipari vagy energiaigényes ágazatok méretére vagy jelentőségére – különböző szerkezetű volt, illetve más szerkezetű energiaágazattal rendelkeztek. Ezenkívül abban is különbség lehet a tagállamok között, hogy mennyire tudják támogatni a vállalatokat. Míg az állami támogatás jóváhagyása egyértelmű biztosítékokhoz kötött arra vonatkozóan, hogy a támogatás szükséges, arányos, és nem torzítja indokolatlanul a versenyt, addig az ideiglenes szabályokat ki kell vezetni, amint a piaci viszonyok indokoltá teszik. Ez az oka annak, hogy az ideiglenes válság- és átállási keret fennmaradó válságkezelési szakaszai várhatóan 2024 júniusában hatályukat veszítik.

6.3. Törekvés a digitális és zöld átállás és más uniós prioritások elérésére

Noha az állam fontos szerepet játszhat a versenyképesség biztosításához megfelelő gazdasági körülmények megteremtésében, ennek érdekében számos olyan intézkedést hozhat, amely nem jár az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében vett állami támogatással, és az állami támogatási intézkedések önmagukban véve rendszerint nem elegendők e tekintetben.

Mindazonáltal az állami támogatási szabályok számos lehetőséget kínálnak arra, hogy a tagállamok elérjék a jól működő és méltányos gazdaságot támogató szakpolitikai célokat, és orvosolják a piaci hiányosságokat. E tekintetben az állami támogatási szabályok felülvizsgálata arra irányul, hogy e szabályok célravezetők legyenek, és összhangba kerüljenek az EU zöld, digitális és rezilienciára vonatkozó céljaival.

2023 végére a Bizottság véglegesítette szinte minden jelentős állami támogatási iránymutatás felülvizsgált változatát. A felülvizsgált iránymutatások meghatározzák, hogyan támogathatják a tagállamok a gazdaságukat – különösen a zöld és digitális technológiákba való beruházás útján –

anélkül, hogy indokolatlanul torzítnák a versenyt az egységes piacon, miközben előmozdítják a globális versenyképességet¹⁶¹.

- A **zöld átállás** támogatása érdekében az éghajlatvédelmi, a környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról szóló iránymutatás és az ETS-hez kapcsolódó állami támogatásokról szóló iránymutatás megkönnyíti az uniós zöld megállapodással összhangban a gazdaság környezetbarátabbá tételt célzó támogatás nyújtását, egyúttal segít megővni az uniós gazdaság versenyképességét. Az iránymutatások lehetővé teszik, hogy a tagállamok támogassák a megújulóenergia-termelés bevezetését, dekarbonizálják az ipari termelést, és támogassák a nemzetközi versenyben részt vevő, energiaigényes fogyasztókat.
- A tagállamok emellett az ideiglenes válság- és átállási keret alapján is kialakíthatják a megújuló energiaforrásokkal, az energiatárolással és az ipar dekarbonizációjával kapcsolatos támogatási intézkedéseiket. E szabályok célja, hogy haladéktalanul élénkítsék és felgyorsítsák a megújuló energiaforrások és a dekarbonizált termelési folyamatok elterjedését. Noha a támogatási programokat létre kell hozni, és a támogatást oda kell ítélni 2025-ig, a támogatás az elkövetkező évek során is folyósítható. Az ezen egyszerűsített kerettel kapcsolatos tapasztalatok további reflexiók tárgyát képezik a jövőben.
- Az állami támogatási szabályok **a versenyképességgel kapcsolatos globális kihívásokra** is reagálnak: például az ideiglenes válság- és átállási keret lehetővé teszi, hogy a tagállamok egyszerű és eredményes programokat hozzanak létre a nettó zéró üvegházhatásúgáz-kibocsátású gazdaságra való átálláshoz szükséges, stratégiai jelentőségű berendezések (nevezetesen akkumulátorok, szolárpanelek, szélturbinák, hőszivattyúk, elektrolizátorok, továbbá a szén-dioxid-leválasztáshoz, -hasznosításhoz és -tároláshoz, valamint kulcsfontosságú összetevők előállításához és a kapcsolódó kritikus fontosságú nyersanyagok termeléséhez és újrahasznosításához szükséges berendezések) gyártásának támogatása érdekében.
- Ha fennáll a valós veszélye annak, hogy az ilyen stratégiai jelentőségű berendezésekbe való beruházások harmadik országbeli támogatások miatt az EU-n kívül valósulnak meg, akkor a tagállamok támogatást nyújthatnak azon támogatási összeg erejéig, amelyet a kedvezményezett a másik helyen egyenértékű beruházáshoz kaphatna, vagy azon összeg erejéig, amely a vállalatnak a beruházás EGT-n belüli megvalósítására való ösztönzéséhez szükséges (az úgynevezett finanszírozási hiány), attól függően, melyik a kisebb.
- Az uniós állami támogatási szabályoknak a **digitális átállás** támogatásában is meghatározó szerepük van. Például a széles sávú hálózatokra vonatkozó új iránymutatás a legújabb piaci és technológiai fejleményekhez – többek között a nagyon nagy kapacitású hálózatok és az 5G

¹⁶¹ A Bizottság kivételes esetben az iránymutatások hatályán kívül, közvetlenül az EUMSZ alapján is jóváhagyhat támogatást. Például 2023. július 27-én 28,8 millió EUR összegű osztrák támogatási intézkedést hagyott jóvá, amely a Sandoz GmbH tiroli penicillingyártó üzemének korszerűsítéséhez járult hozzá. Ennek köszönhetően megterthető az utolsó teljesen integrált amoxicillingyártó üzem az EU-ban, ami hozzájárul alapvető és életmentő gyógyszerek ellátásbiztonságának megőrzéséhez (lásd: SA.62915. sz. ügy – Ausztria – Támogatás a Sandoz tiroli Kundlban található penicillingyártó üzemének megtartásához).

kiepítéséhez – igazodik. Továbbá a félvezetők rendkívül stratégiai jelentőségére tekintettel a Bizottság kritériumokat határozott meg, amelyek teljesülése esetén a finanszírozási hiány erejéig jóváhagyhatók állami támogatások a csipekről szóló uniós jogszabályban meghatározott, maguk nemében első létesítmények EU-ban történő létrehozása érdekében.

- Másik példa a regionális támogatásokról szóló iránymutatás, amely az EU **kevésbé fejlett régióiban megvalósuló beruházásokat** támogat, többek között zöld és digitális célok tekintetében. 2021-ben a Bizottság megemelte az európai zöld megállapodás és a digitális stratégia céljainak támogatására vonatkozó teljes támogatási intenzitás maximális értékét, ezzel lehetővé tette az EU hátrányos helyzetű területein megvalósuló ilyen beruházások további ösztönzését.
- Végezetül a **közös európai érdeket szolgáló fontos projektek** is a fontos állami támogatási eszközök közé tartoznak, amelyekkel gondoskodni lehet a legkorszerűbb technológiák EU-n belüli fejlesztéséről és bevezetéséről. A közös európai érdeket szolgáló fontos projektek lehetővé teszik, hogy a tagállamok állami forrásokat vonjanak össze olyan stratégiai jelentőségű ágazatokban és közös uniós érdekű technológiák terén, ahol a piac önmagában nem mindig képes erre, például a mikroelektronika, a hidrogén és a felhőszolgáltatások esetében. A közös európai érdeket szolgáló fontos projektek lehetőséget kínálnak stratégiai jelentőségű, közösen tervezett, határokon átnyúló, innovatív kutatási-fejlesztési tevékenységekre és azok első ipari hasznosítására. Nyílt infrastrukturális projektek végrehajtását is lehetővé teszi. Ezek a kezdeményezések jelentős továbbgyűrűző hatásokat váltanak ki az EU egész területén. Az általános csoportmentességi rendelet 2023. évi módosításával a Bizottság azt is megkönnyítette, hogy a kkv-k részt vehessenek ilyen, közös európai érdeket szolgáló fontos projektekben.

Így 2022-ben az ipari támogatások¹⁶² – köztük a fent említett iránymutatásokon alapuló támogatások – összesen 106,85 milliárd EUR-t tettek ki, ami az uniós GDP megközelítőleg 0,26 %-ának és az EU-ban egy főre vetítve 238 EUR-nak felelt meg. Ebből a fent említettek szerint a környezetvédelemre – többek között energiamegtakarításra – folyósított támogatások képezték a fő szakpolitikai célkitűzést az elmúlt tíz évben, 2022-ben pedig 41,5 milliárd EUR-t tettek ki, ami a teljes ipari támogatás 38,8 %-ának, az uniós GDP 0,1 %-ának, egy főre vetítve pedig 92 EUR-nak felel meg. Továbbá a közös európai érdeket szolgáló fontos projektekkel kapcsolatos intézkedések alapján 2022-ben folyósított támogatások 1,04 milliárd EUR-t, a regionális támogatásokról szóló iránymutatás alapján az akkumulátorágazatnak nyújtott beruházási támogatások pedig 262 millió EUR-t tettek ki.

Ami az eljárást illeti, a legtöbb olyan állami támogatási intézkedést, amely valószínűleg nem vet fel versenyjogi aggályokat, végrehajthatják közvetlenül a tagállamok az általános csoportmentességi

¹⁶² Az ipari támogatás a 2022-ben éves adatszolgáltatásokban közölt, támogatási elemben kifejezett állami támogatási kiadásoknak felel meg, a következő szakpolitikai célú állami támogatások kivételével: „kultúra”, „kulturális örökség megőrzése” és „természeti katasztrófák által okozott károk megtérítése”. Az elemzés a válságkezelési támogatásra sem terjed ki, tehát nem foglalkozik a Covid19-válsággal összefüggésben és az ukrajnai orosz invázióra válaszul nyújtott állami támogatások kiadásaival.

rendeletben foglalt kritériumok alapján, anélkül, hogy a Bizottságnak való előzetes bejelentésre vagy bizottsági jóváhagyásra lenne szükség. 2022-ben a tagállamok 2203 intézkedést hajtottak végre állami támogatási csoportmentességek alapján, ami az összes új állami támogatási intézkedés 84 %-ának és az új intézkedések 93 %-ának felel meg a – Covid19-re vonatkozó ideiglenes keret és a TC(T)F szerinti bejelentéseken vagy azok elvein alapuló – válságkezelési intézkedések figyelmen kívül hagyása esetén. Ez a tendencia várhatóan 2024-ben is folytatódik annak eredményeképpen, hogy 2023 júniusában a Bizottság elfogadta az általános csoportmentességi rendelet célzott módosítását, amely tovább egyszerűsíti és felgyorsítja az EU zöld és digitális átállásának támogatását.

6.4. A jól működő egységes piac megóvása a versenyképes uniós gazdaság érdekében

Amint azt a tiszta technológiákba történő beruházások előmozdítását célzó uniós szakpolitikai kezdeményezésekről szóló, 2023. októberi bizottsági jelentés¹⁶³ is kimutatta, az EU vezető szerepet tölt be a zöld átállásban uniós és nemzetközi szinten egyaránt, ami az európai zöld megállapodással összhangban – nem utolsósorban az állami támogatási politika terén – hozott határozott intézkedéseknek köszönhető. Megbízatása keretében a Bizottság az állami támogatási szabályokban eleve meglévő rugalmasságot kihasználva igazodik a tagállamok és a vállalatok igényeihez, hogy az uniós gazdaság megragadhasa a zöld és a digitális átállásból fakadó lehetőségeket, és reagáljon a válságokra, miközben biztosítékokat vezet be a verseny indokolatlan torzulásának elkerülése és az egységes piacon belüli egyenlő versenyfeltételek megőrzése érdekében.

A Bizottság valóban elkötelezett az iránt, hogy egyenlő versenyfeltételeket biztosítson az egységes piacon, belső és külső szempontból egyaránt. Amikor külföldi támogatások torzítják a versenyt a versenytársak és a fogyasztók hátrányára, a Bizottság adott esetben alkalmazza a rendelkezésére álló eszközöket, így a piacvédelmi eszközöket és a külföldi támogatásokról szóló rendeletet. A külföldi támogatásokról szóló rendelet 2023. július 12-től alkalmazandó, és határozott üzenetet küld: az uniós gazdaság nyitott marad a kereskedelem és a beruházások előtt, de nem fogják aláásni vagy kihasználni az egységes piacot torzító külföldi támogatások.

Ugyanakkor harmadik országok is jelentős támogatási programokat hajtanak végre, ilyen például az infláció csökkentéséről szóló jogszabály az Egyesült Államokban, de a rendelkezésre álló adatok alapján még nem állapítható meg egyértelműen az uniós gazdaságra gyakorolt hatása. A jogszabály uniós beruházásokra gyakorolt konkrét hatásait a tiszta technológiák ágazatának hosszú távú beruházási ciklusai és hosszú távú tőkeeszközei miatt csak hosszabb távon lehet értékelni.

Ennek az is az oka, hogy a versenyképesség nem épülhet csupán támogatásokra. Nincs egyértelmű korreláció az általános gazdasági teljesítmény és a nyújtott támogatások között. Számos egyéb befolyásoló tényező is van, például az innováció, a költséghatékonyság és a humán tőke. A vállalatoknak érezniük kell az innovációnak, a hatékonyabb megoldások megtalálásának és a

¹⁶³ COM(2023) 684 final.

beruházásnak a szükségességét. A versenypolitika eredményes végrehajtásával innovációra és beruházásra sarkallhatók a vállalkozások, és biztosítható, hogy azok a vállalkozások legyenek sikeresek, amelyek a legjobb terméket megfizethető áron kínálják a fogyasztók számára. Társadalmi szinten a vállalkozásoknak megbízható és átlátható intézményekre és hatóságokra, stabil makrogazdasági és szabályozási keretre, jogbiztonságra, a szükséges készségekhez és magas színvonalú infrastruktúrához való hozzáférésre kell számítaniuk, mindennek pedig a beruházásoknak kedvező üzleti környezetet kell támogatnia.

Ezt kínálja az egységes piac a világ egyik legnagyobb integrált piaci területével együtt. Versenyképessége pedig innen ered. Az egységes piaccal elért eredmény azonban nem tekinthető állandónak. Az uniós gazdaság állapota és versenyképessége az egységes piac gondozása és gazdasági realitásokkal való összhangjának fenntartása érdekében tett közös és folyamatos erőfeszítéseken múlik. A kettős átálláshoz és gazdasági rezilienciánkhoz évente szükséges 650 milliárd EUR¹⁶⁴ biztosításához pedig elsősorban a magánszektor szereplőinek kell kezdeményezniük a beruházásokat, függetlenül a tagállamok költségvetési kapacitásától. Ráadásul uniós finanszírozásra továbbra is szükség lesz ahhoz, hogy kielégíthetők legyenek a finanszírozási igények, egyúttal elkerülhető legyen az egységes piac különböző mértékű nemzeti (ideiglenes) állami támogatások miatti szétagolódása, valamint csökkenthetők legyenek a regionális egyenlőtlenségek. Nem utolsósorban fel kell számolni a hatékony kereskedelem egységes piacon még fennálló akadályait, hogy a vállalatok maradéktalanul kiaknázhassák az egységes piacon rejlő lehetőségeket¹⁶⁵.

7. A versenyjogi jogérvényesítés fogyasztókra gyakorolt hatásának mérése

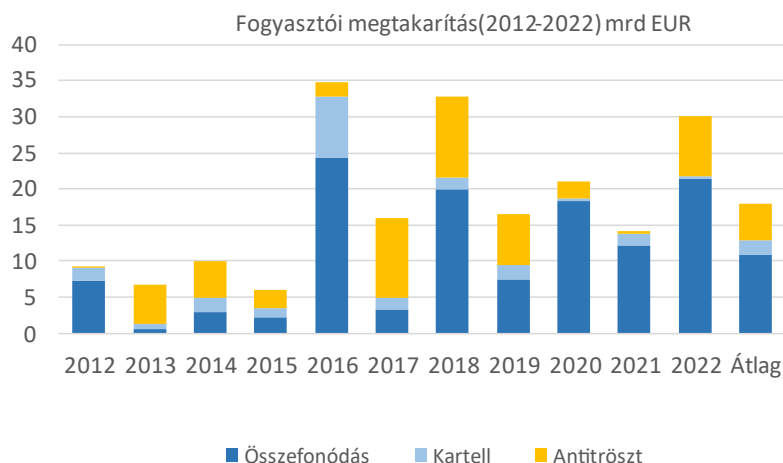
A Versenypolitikai Főigazgatóság becslése szerint az antitröszt szabályok és az összefonódás-ellenőrzés Bizottság általi végrehajtásából származó közvetlen fogyasztói megtakarítás a 2012 és 2022 közötti időszakban 145–250 milliárd EUR közé tehető. Az antitröszt szabályok és az összefonódás-ellenőrzés végrehajtása évente átlagosan mintegy 13–23 milliárd EUR közvetlen hasznot eredményeztek a fogyasztók számára. A versenyjog érvényesítéséből származó összes fogyasztói haszon a jogérvényesítés közvetlen vagy elrettentő hatását, valamint az innovációra és a minőségre gyakorolt kedvező hatásokat is magában foglalja. Ezek a hatásokat nehezebb számszerűsíteni vagy megbecsülni, de valószínűleg jelentősebbek, mint a közvetlen fogyasztói

¹⁶⁴ A kettős átállás céljainak eléréséhez szükséges többletberuházások teljes összege a becslések szerint évente mintegy 650 milliárd EUR a 2022 és 2030 közötti időszakban, lásd: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategicplanning/strategic-foresight/2022-strategic-foresightreport_en#:~:text=It%20is%20estimated%2C%20at%20lower,regions%20in%20Europe%20and%20beyond és https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_3194

¹⁶⁵ Az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának készült, „Az egységes piacról és a versenyképességről szóló 2024. évi éves jelentés” című bizottsági közleményben (COM(2024) 77) a Bizottság a következő kilenc versenyképességi tényező mentén elemezte az egységes piacot és annak versenyképességét: jól működő egységes piac, a magántőkéhez való hozzáférés, közberuházás és infrastruktúra, kutatás és innováció, energia, körforgásos jelleg, digitalizáció, oktatás és készségek, valamint kereskedelem és nyitott stratégiai autonómia.

meztakarítás. A versenyjogi jogérvényesítés makrogazdasági hatásainak közelmúltbeli kiegészítő modellezése arra enged következtetni, hogy az Unió reál-GDP-jére az alaphelyzethez viszonyítva közép- és hosszú távon várhatóan 0,6–1,1 % közötti mértékű pozitív hatást gyakorolnak azok a meztakarítások, amelyek az antitröszt szabályok és összefonódás-ellenőrzés Bizottság által az elmúlt tíz év során végzett végrehajtása érvényesítése (ez 80–150 milliárd EUR növekedésnek felel meg a 2019. évi GDP-ben)¹⁶⁶.

8. ábra: Fogyasztói meztakarítás (középpontok), 2012–2022

Forrás: Versenypolitikai Főigazgatóság, belső adatok alapján

A Versenypolitikai Főigazgatóság 2023-ban is folytatta az uniós verseny állapotával foglalkozó projekttel kapcsolatos munkáját. E projekt célja a piac és ipari koncentráció alakulásának feltárása a különböző ágazatokban és tagállamokban, valamint az esetlegesen rosszul működő ágazatok meghatározása. A verseny előnyeit is értékeli és dokumentálja majd, többek között ágazati szinten végzett árkoncentrációs elemzések, makrogazdasági modellezés és vállalkozás körében végzett felmérés alapján. A Versenypolitikai Főigazgatóság e célra felhasználhatja két előkészítő vizsgálat eredményeit. Az egyiket az OECD végezte (a zárójelentés 2024-ben várható), a másikat pedig külső tanácsadó folytatta le (a zárójelentés 2023 decemberében érkezett be, közzététele hamarosan várható).

¹⁶⁶ Európai Bizottság, Versenypolitikai Főigazgatóság, Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság, Közös Kutatóközpont, Archanskaia, E., Cai, M., Cardani, R., et al., Modelling the macroeconomic impact of competition policy: 2021 update and further development (A versenypolitika makrogazdasági hatásának modellezése: 2021. évi új adatok és további fejlemények), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2022.

8. A Versenypolitikai Főigazgatóság munkamódszereinek korszerűsítése a jelenlegi és jövőbeli végrehajtási igényekre tekintettel

8.1. Digitális üzleti megoldások

2023-ban a Versenypolitikai Főigazgatóság folytatta munkamódszereinek átalakítását a Bizottság felülvizsgált digitális stratégiájával összhangban¹⁶⁷. Kiterjesztette a *CASE@EC* ügykezelési alkalmazás használatát. Ezzel egyidejűleg az antitröszt- és kartellekkel szembeni jogérvényesítésben használt régi ügyviteli rendszer *CASE@EC* alkalmazással való felváltása jól haladt 2023-ban, és várhatóan befejeződik 2024-ben.

2023-ban a Versenypolitikai Főigazgatóság a külső felekkel folytatott kommunikációjának fejlesztését és digitalizálását is folytatta. Megújult a *COMP Cases* alkalmazás¹⁶⁸, amely lehetővé teszi az ügyek közzétételét, és megkönnyíti a polgároknak és a külső érdekelt feleknek a versenyre vonatkozó nyilvános adatok elérését, keresését és exportálását. Ezenkívül az Európai Versenyhatóságok Hálózatában használt együttműködési eszköz, az *ECN2* immár támogatja a külföldi támogatásokról szóló rendelet alapján történő jogérvényesítési együttműködést. Továbbá bővült számos, a Versenypolitikai Főigazgatóság jogérvényesítési tevékenységeiben használt eszköz, például az *eRFI*¹⁶⁹, az *eLeniency*¹⁷⁰, az *eConfidentiality*¹⁷¹, valamint az *államtámogatás-bejelentési (SANI2)*¹⁷² és az *adatszolgáltatási (SARI2)*¹⁷³ alkalmazás. A Versenypolitikai Főigazgatóság folyamatosan fejleszti az ügyekkel kapcsolatos, egyre nagyobb mennyiségű beadványok kezelését. 2023-ban megújult az ügyvizsgáló csoportok által nagy mennyiségű dokumentumok áttekintésére használt *eDiscovery*, ennek keretében pedig javultak a funkciói és az általa nyújtott felhasználói élmény.

8.2. Adatelemzés és -technológia

A technológiai főtisztviselő csapata – a Versenypolitikai Főigazgatóság adatelemzési és technológiai egysége – folytatta és továbbfejlesztette tevékenységeit 2023-ban. A csapat a versenypolitikáért felelős biztosnak és a főigazgatónak ad tanácsot. Emellett irányít és felügyel minden, adatokkal és technológiával kapcsolatos kezdeményezést és munkafolyamatot a Versenypolitikai Főigazgatóságon belül. A technológiai főtisztviselő csapata kiválósági központként működik a digitális vizsgálati eszközök és a Versenypolitikai Főigazgatóság jogérvényesítési eszközeit alátámasztó adattudomány tekintetében. Emellett a legkorszerűbb igazságügyi informatikai támogatást, valamint felderítést és vizsgálati segítségnyújtást biztosít. Végezetül az egység tevékenyen közreműködik a digitális

¹⁶⁷ A Bizottság közleménye – Az Európai Bizottság újgenerációs digitális stratégiája, Brüsszel, C(2022) 4388 final, 2022. június 30.

¹⁶⁸ Lásd: <https://competition-cases.ec.europa.eu/search>

¹⁶⁹ Lásd: https://competition-policy.ec.europa.eu/mergers/procedures/erfi_en

¹⁷⁰ Lásd: https://competition-policy.ec.europa.eu/antitrust-and-cartels/leniency/eleniency_en

¹⁷¹ Lásd: https://competition-policy.ec.europa.eu/index/it-tools/econfidentiality_en

¹⁷² Lásd: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/forms-notifications-and-reporting_en

¹⁷³ Lásd: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/overview_en

vizsgálati szakértők hálózatában az Európai Versenyhatóságok Hálózatának adatvédelemmel és versenyjogi jogérvényesítéssel foglalkozó munkacsoportján belül.

A Versenypolitikai Főigazgatóság gondoskodik arról, hogy minden eljárás összhangban legyen az adatvédelmi szabályokkal, egyúttal arra is ügyel, hogy ezzel a védelemmel ne éljenek vissza a vizsgálatok akadályozása vagy késleltetése céljából. 2023-ban a Törvényszék a T-451/20. sz. *Meta* ügyben kimondta, hogy a Bizottság jogosult személyes adatokat kezelni versenyjogi vizsgálatok lefolytatása céljából, és a Bizottság által alkalmazott eljárási biztosítékok maradéktalanul összhangban vannak a Bizottság uniós adatvédelmi szabályok alapján fennálló kötelezettségeivel¹⁷⁴.

8.3. A visszaélés-bejelentő eszköz megerősítése

A Bizottság visszaélés-bejelentő eszközt működtet, amellyel nyilvánosság tagjai névtelenül bejelenthetik, ha feltételezett kartelltevékenységet vagy más versenyellenes tevékenységeket – például piaci erőfölénnyel való visszaélést – észlelnek. 2023 januárjában a Bizottság kiterjesztette a névtelen visszaélés-bejelentő eszköz alkalmazási körét, hogy az egyének és a vállalatok a feltételezett összefonódási vonatkozású és állami támogatási jogsértéseket is bejelenthessék¹⁷⁵.

9. Népszerűsítés és tájékoztatás a versenypolitika és a jogérvényesítés szolgálatában

Az uniós versenypolitika hatékonyságának támogatása érdekében 2023-ban a Bizottság továbbra is több szinten folytatta a versenypolitika népszerűsítését és a versenypolitikával kapcsolatos tájékoztatási tevékenységeket. Ennek legfontosabb eleme az volt, hogy Vestager ügyvezető alelnök rendezvényeken és sajtókonferenciákon vett részt, interjúkat adott, és jelen volt a közösségi médiában. A Versenypolitikai Főigazgatóság vezető beosztású tisztviselői is több tájékoztatási tevékenységben vettek részt a tagállamokban. E tevékenységek kiegészítik a Versenypolitikai Főigazgatóság külső kommunikációs tevékenységeit, így a sajtóközleményeket, a szakpolitikai tájékoztatókat, a hírleveleket és a közösségi médiát.

2023-ban a Bizottság „Markets for People” (Piacok az emberekért) címmel vándorló vitasorozatot indított, amely öt uniós tagállam öt közepes méretű városában zajlik 2023 áprilisa és 2024 eleje között. A Bizottság különféle szakpolitikai területek meghatározó alakjait kéri fel a versenypolitikának az emberek életére gyakorolt társadalmi hatásával kapcsolatos vitára. A helyszíneket, az előadókat és a témaköröket a nemzeti versenyhatóságokkal, a Bizottság tagállami képviselőivel és a helyi Europe Direct központokkal közösen határozza meg. Az első vita 2023 áprilisában volt az olaszországi Modenában, a másodikat 2023 júniusában tartották az ausztriai Salzburgban, a harmadik vitának a spanyolországi Salamanca adott helyet 2023 októberében, a negyedik vita helyszíne pedig a csehországi Brno volt 2023 decemberében.

¹⁷⁴ A Törvényszék 2023. május 24-i ítélete, *Meta Platforms Ireland kontra Bizottság*, T-451/20, ECLI:EU:T:2023:276.

¹⁷⁵ Lásd: https://competition-policy.ec.europa.eu/index/whistleblower_en

2023 júniusában, szintén az 1/2003/EK rendelet folyamatban lévő értékelésének részeként a Bizottság brüsszeli konferenciával ünnepelte az 1/2003/EK rendelet szerinti antitröszt szabályok érvényesítésének huszadik évfordulóját. A konferencián jogérvényesítő szervek, magánszakemberek, vállalati jogtanácsosok és a tudományos élet képviselői vettek részt, hogy megvitassák és mérleget adjanak a hatályos antitröszteljárási keret eredményeit, szükségleteit és nehézségeit.

10. Versenypolitika európai és globális összefüggésben

10.1. Közös erővel az európai és a globális versenykultúra alakításáért

A szakpolitikai koherencia megvalósítása az Európai Versenyhatóságok Hálózatán keresztül

A Bizottság és az összes uniós tagállam nemzeti versenyhatóságai 2004 óta működnek együtt az Európai Versenyhatóságok Hálózata (ECN) keretében¹⁷⁶. Az ECN célja annak biztosítása, hogy az uniós antitröszt szabályokat eredményesen és következetesen alkalmazzák a versenyt korlátozó és az uniós tagállamok közötti verseny befolyásolására alkalmas üzleti gyakorlatokat folytató vállalatokkal szemben. A Bizottság 2023-ban is ügyelt az 1/2003/EK rendelet következetes alkalmazására az ECN keretében. A rendelet két fő mechanizmussal támogatja az együttműködést. Először is a nemzeti versenyhatóságok az első hivatalos vizsgálati intézkedésnél tájékoztatják a Bizottságot az új vizsgálatról. Másodszor pedig egyeztetnek a Bizottsággal bizonyos jellegű határozatok elfogadása előtt. 2023-ban 140 új vizsgálat indult a hálózaton belül, és 88 tervezett határozatot terjesztettek a Bizottság elé.

Az ECN keretében zajló egyéb munkafolyamatok is a versenypolitika EU-n belüli következetes végrehajtására irányulnak. Az ECN tagjai rendszeresen találkoznak, hogy megvitassanak ügyeket, szakpolitikai kérdéseket és stratégiai jelentőségű témákat. 2023-ban a horizontális munkacsoportok és az ágazatspecifikus alcsoportok 48 ülést tartottak, ahol különböző hatóságok versenyjogi szakértői folytattak eszmecserét, és ismerkedtek meg bevált módszerekkel.

Folyamatos és építő jellegű intézményközi párbeszéd

Az Európai Parlament, a Tanács, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Európai Bizottsága kulcsfontosságú partnerek a Bizottság számára a versenypolitikáról folytatott folyamatos párbeszédekben.

Az Európai Parlamentben Vestager ügyvezető alelnök 2023-ban számos eszmecserén vagy strukturált párbeszédben vett részt, többek között a Gazdasági és Monetáris Bizottsággal, a Belső Piaci és Fogyasztóvédelmi Bizottsággal, a Foglalkoztatási és Szociális Bizottsággal, valamint a Jogi Bizottsággal. Részt vett továbbá a versenypolitikával és az Egyesült Államok infláció csökkentéséről szóló jogszabályára adott uniós reakcióval foglalkozó plenáris vitákon.

¹⁷⁶ A Bizottság közleménye – A Versenyhatóságok Hálózatán belül történő együttműködésről (HL C 101., 2004.4.27., 43. o. és HL C 374., 2016.10.13., 10. o.).

2023-ban Vestager ügyvezető alelnök a Tanácsban részt vett versenypolitikai kérdésekről, valamint a hosszú távú versenyképességről és termelékenységéről folytatott eszmecsereken és vitákon, többek között a Versenyképességi Tanács (Belső piac és ipar) több ülésén is.

10.2. Versenypolitikai együttműködés világszerte

Többoldalú kapcsolatok

A Bizottság 2023-ban is tevékenyen részt vett a versennyel foglalkozó nemzetközi szervek, például az OECD Versenyjogi Bizottsága, a Nemzetközi Versenyügyi Hálózat – ahol a Bizottság továbbra is ellátja az összefonódásokkal foglalkozó munkacsoport társelnöki feladatait három éven át – és az ENSZ Kereskedelmi és Fejlesztési Konferencia (UNCTAD) munkájában. A Bizottság továbbra is erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy javítsa a támogatásokra vonatkozó nemzetközi szabályokat. A támogatási szabályok reformja az EU egyik fő prioritása a WTO kereskedelmi szabályainak korszerűsítése terén.

Kétoldalú kapcsolatok

2023 márciusában a Bizottság és az Egyesült Államok versenyhatóságai megtartották a közös technológiai versenypolitikai párbeszéd harmadik ülését, amelyen megvitatták azokat az együttműködési erőfeszítéseket, amelyeket a digitális ágazatban tesznek a tisztességes verseny biztosítására és előmozdítására. Az EU–USA Kereskedelmi és Technológiai Tanácsban 2023 májusában megtartották a negyedik miniszteri találkozót.

2023-ban a Bizottság továbbra is részt vett a harmadik országokkal folytatott versenypolitikai együttműködésben, például több ázsiai¹⁷⁷ és afrikai országgal¹⁷⁸ folytatott technikai együttműködési programokban. Folytatta a szabadkereskedelmi megállapodások megkötésére irányuló tárgyalásokat Ausztráliával, Indiával, Indonéziával, Thaifölddel és az ESA5-ökkel¹⁷⁹.

Az uniós bővítésben tagjelölt országok¹⁸⁰ és potenciális tagjelöltek¹⁸¹ kapcsán a Bizottság fő szakpolitikai célkitűzése az, hogy az EU-hoz való csatlakozásra tekintettel segítse őket az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Tanács által meghatározott tagsági kritériumok teljesítésében¹⁸². Például segít a tagjelölt országoknak és a potenciális tagjelölteknek összehangolni antitröszt-, összefonódásokra és állami támogatásra vonatkozó jogi keretüket az uniós vívmányokkal, valamint jól működő és független versenyhatóságokat kialakítani.

Az Európai Bizottság 2023 novemberében elfogadta 2023. évi bővítési csomagját, amelyben részletesen értékeli az aktuális helyzetet, valamint a Nyugat-Balkán, Törökország, Grúzia, Moldova

¹⁷⁷ Lásd: <https://asia.competitioncooperation.eu/>

¹⁷⁸ Lásd: <https://africa.competitioncooperation.eu/>

¹⁷⁹ Öt keleti és déli ország: Comore-szigetek, Madagaszkár, Mauritius, Seychelle-szigetek és Zimbabwe.

¹⁸⁰ Az Európai Tanács által az Európai Bizottság ajánlása alapján tagjelölt országgá nyilvánított országok: Albánia, Bosznia-Hercegovina, Észak-Macedónia, Grúzia, Moldova, Montenegró, Szerbia, Törökország és Ukrajna.

¹⁸¹ Az EU potenciális tagjelöltje: Koszovó.

¹⁸² A tagsági kritériumokkal kapcsolatos részletesebb tájékoztatásért lásd: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/conditions-membership_en

és Ukrajna által az európai uniós tagság felé vezető úton elért eredményeket¹⁸³. Tekintettel az Ukrajna és Moldova által elért eredményekre, valamint a folyamatban lévő reformokra, a Bizottság azt javasolta, hogy az Európai Tanács bizonyos intézkedések meghozatalához kötötten indítson csatlakozási tárgyalásokat mindkét országgal¹⁸⁴.

Grúzia esetében a Bizottság azt javasolta, hogy az Európai Tanács nyilvánítsa tagjelölt országgá azzal a feltétellel, hogy az ország meghoz több intézkedést¹⁸⁵.

¹⁸³ Lásd: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/strategy-and-reports_en

¹⁸⁴ 2023. december 14-én az Európai Tanács úgy határozott, hogy csatlakozási tárgyalásokat indít Ukrajnával és Moldovával. Az Európai Tanács felkérte a Tanácsot, hogy a 2023. november 8-i bizottsági ajánlásban meghatározott intézkedések meghozatalát követően fogadja el a vonatkozó tárgyalási kereteket.

¹⁸⁵ Az Európai Tanács 2023. december 14-én tagjelölt országgá nyilvánította Grúziát azzal a feltétellel, hogy az ország meghozza a 2023. november 8-i bizottsági ajánlásban meghatározott intézkedéseket.

2023

MI MINDEN TÖRTÉNT 2023-BAN

